

การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวอิสริยา หมีเงิน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

AWARENESS OF INFORMATION ETHICS IN USING FACEBOOK AMONG CHULALONGKORN
UNIVERSITY UNDERGRADUATE STUDENTS

Miss Itsaya Meengren

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Library and Information Science

Department of Library Science

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของ นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โดย	นางสาวอิสริยา หนีเงิน
สาขาวิชา	บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไผ่ เปรมสมิทธิ์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิ์สกุล)
.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไผ่ เปรมสมิทธิ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ทรงพันธ์ เจริมประยงค์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์)

อิสริยา หมี่เงิน : การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (AWARENESS OF INFORMATION ETHICS IN USING
FACEBOOK AMONG CHULALONGKORN UNIVERSITY UNDERGRADUATE
STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรรมสมิทธิ์, 147 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของ
นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ
สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ โดยใช้แบบสอบถามเป็น
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 393 คน

ผลการวิจัยพบว่า นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตระหนักรู้จริยธรรม
สารสนเทศด้านสิทธิความเป็นส่วนตัวในระดับมาก ปานกลาง และน้อย โดยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่
นิสิตตระหนักรู้ คือ การตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กที่คาดเดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ ด้าน
ความถูกต้องของสารสนเทศ นิสิตตระหนักรู้ในระดับมาก และปานกลาง เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิต
ตระหนักรู้ คือ การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของ
สารสนเทศ นิสิตตระหนักรู้ในระดับมาก ปานกลาง และน้อย โดยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิต
ตระหนักรู้ คือ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือ
เป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ และด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ นิสิตตระหนักรู้ใน
ระดับมาก และปานกลาง โดยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การส่งข้อความหลอกลวง
เพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชา	บรรณารักษศาสตร์	ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชา	บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ ศาสตร์	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2557

5580189022 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

KEYWORDS: INFORMATION ETHICS / FACEBOOK / SOCIAL NETWORKS

ITSAYA MEENGREN: AWARENESS OF INFORMATION ETHICS IN USING FACEBOOK AMONG CHULALONGKORN UNIVERSITY UNDERGRADUATE STUDENTS. ADVISOR: ASST. PROF. PIMRUMPAI PREMSMIT, D.A., 147 pp.

This study was aimed at studying the awareness of information ethics in using Facebook among Chulalongkorn University undergraduate students, in terms of, privacy, accuracy, property and accessibility. The data were collected from survey questionnaires of 393 Chulalongkorn University undergraduate students.

The results show that the students have high, medium, and low levels of privacy awareness. They are aware that setting up easy predictable Facebook passwords have a high risk of hacking with the highest mean score. With regard to the information accuracy, they are aware at high and medium levels. The highest mean score is that Facebook users should consider the credibility of sources when sharing information. The awareness of property on Facebook was high, medium, and low levels. The students are aware that sharing other work might lead to misunderstandings that it is their own work, which is the infringement of property rights with the highest mean score. As for accessibility, the results reveal high and medium levels of students' awareness. The highest mean score is that the sending of fraudulent messages to steal information from others caused damages to others.

Department: Library Science Student's Signature

Field of Study: Library and Information Science Advisor's Signature

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรรมสมิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยให้คำชี้แนะ และคำปรึกษาในการจัดทำวิทยานิพนธ์และแนะนำการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ระหว่างจัดทำวิทยานิพนธ์ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดีเยี่ยม ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านอาจารย์ไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิสกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.ชุตินันท์ สัจจานันท์ และอาจารย์ ดร.ทรงพันธ์ เจริญประสงค์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ช่วยให้คำแนะนำ ชี้แนะข้อบกพร่อง และให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไข ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ให้การสนับสนุนการศึกษาต่อระดับปริญญาโท รวมถึงพี่ๆและเพื่อนสำนักหอสมุดฯที่ห่วงใย ใต้ถ้ำ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณเพื่อนๆและพี่ๆ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่คอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และให้กำลังใจ รวมถึงเพื่อนๆและพี่ๆที่ไม่ได้เอ่ยนาม สำหรับมิตรภาพและความห่วงใยที่มีให้เสมอมา และขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณบิดามารดา ผู้มีพระคุณสูงสุดที่อบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความอบอุ่น และคอยสนับสนุนผู้วิจัย ท่านทั้งสองเป็นบุคคลสำคัญที่คอยส่งเสริมผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาการจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	7
สมมุติฐานของการวิจัย.....	7
ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง.....	8
ขอบเขตและประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	10
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	10
วิธีดำเนินการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 2 ปรัชญาวัฒนธรรม.....	13
จริยธรรมสารสนเทศ.....	13
ความหมายของจริยธรรมสารสนเทศ.....	13
ความเป็นมาของจริยธรรมสารสนเทศ.....	14
ประเด็นเกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ.....	16
เครือข่ายสังคม.....	19
ความหมายเครือข่ายสังคม.....	19
ประเภทของเครือข่ายสังคม.....	20

เฟซบุ๊ก.....	21
ประวัติเฟซบุ๊ก	21
ส่วนประกอบของเฟซบุ๊ก	22
จริยธรรมสารสนเทศกับเฟซบุ๊ก.....	23
1. สิทธิความเป็นส่วนตัว.....	23
1.1 การควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว	23
1.2 การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัว.....	24
1.3 การละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น	27
1.4 ความเสี่ยงในการถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว.....	29
2. ความถูกต้องของสารสนเทศ.....	31
2.1 การผลิตและเผยแพร่สารสนเทศอย่างถูกต้อง	32
2.2 การประเมินความถูกต้องและน่าเชื่อถือของสารสนเทศ	33
3. สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ	35
3.1 ลิขสิทธิ์	36
3.2 การเผยแพร่สารสนเทศที่มีเจ้าของอย่างถูกต้อง	39
3.3 การใช้สัญญาอนุญาตการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์	39
4. การเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์.....	40
4.1 การเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ที่ได้รับอนุญาต	41
4.2 การรักษาความปลอดภัยในการเข้าถึงสารสนเทศ.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
1. งานวิจัยในประเทศไทย	44
2. งานวิจัยในต่างประเทศ	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	54

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
การกำหนดประชากร.....	54
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	61
ตอนที่ 2 การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ.....	61
ตอนที่ 3 การใช้เฟซบุ๊ก.....	65
ตอนที่ 4 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก.....	74
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	105
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	106
สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	126
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	126
แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	127
รายการอ้างอิง.....	128
ภาคผนวก.....	138
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	147

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
ตารางที่ 2 การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจำแนกตามเพศ.....	63
ตารางที่ 3 แหล่งที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ.....	63
ตารางที่ 4 แหล่งความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ.....	64
ตารางที่ 5 ประสบการณ์ในการใช้เฟซบุ๊ก.....	65
ตารางที่ 6 ความถี่ในการใช้เฟซบุ๊ก.....	66
ตารางที่ 7 ระยะเวลาในการเข้าใช้เฟซบุ๊ก.....	66
ตารางที่ 8 วัตถุประสงค์ในการใช้เฟซบุ๊ก.....	67
ตารางที่ 9 จำนวนเพื่อนบนเฟซบุ๊ก.....	68
ตารางที่ 10 ลักษณะความสัมพันธ์เป็นเพื่อนกับผู้ปกครอง อาจารย์ และคนแปลกหน้า.....	68
ตารางที่ 11 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว จำแนกตามเพศ.....	78
ตารางที่ 12 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัว.....	82
ตารางที่ 13 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านความถูกต้องของ สารสนเทศ จำแนกตามเพศ.....	87
ตารางที่ 14 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านความถูกต้องของ สารสนเทศ จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องความถูกต้องของสารสนเทศ.....	90
ตารางที่ 15 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของ สารสนเทศ จำแนกตามเพศ.....	94
ตารางที่ 16 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของ สารสนเทศ จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ.....	97
ตารางที่ 17 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตาม สิทธิ์ จำแนกตามเพศ.....	101

ตารางที่ 18 การตระหนักถึงจริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตาม สิทธิ์ จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์	104
--	-----

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้การสื่อสารและแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ของคนในสังคมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในเครือข่ายสังคม (Social networks) ซึ่งมีการผลิต เผยแพร่ แบ่งปัน และการใช้สารสนเทศอย่างแพร่หลาย เครือข่ายสังคมเป็นพื้นที่ที่ให้ผู้ใช้งานนำเสนอตัวตนต่อสังคมผู้ใช้อย่างใกล้ชิด ผู้ใช้สามารถสร้างหรือรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่น สมาชิกเครือข่ายสังคมสามารถนำเสนอข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ วิดีโอ และติดต่อกับผู้ใช้งานอื่น ๆ ที่มีความสนใจคล้ายกัน ทำให้การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นไปอย่างสะดวก (Ellison, Steinfeld, and Lampe 2007: 1143) คนทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกันผ่านการใช้เครือข่ายสังคมได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ทุกที่ทุกเวลา บุคคลและองค์กรจึงใช้ประโยชน์ของเครือข่ายสังคมทั้งในด้านธุรกิจ สื่อสารมวลชน การเมือง การศึกษา และบันเทิง โดยเฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นเครือข่ายสังคมที่ได้รับความนิยมมากที่สุด (eBizMBA 2015.)

เฟซบุ๊กก่อตั้งในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2004 โดย Mark Zuckerberg พันธกิจของเฟซบุ๊ก คือการให้พลังแก่ผู้ใช้ในการแลกเปลี่ยนและเปิดโลกการติดต่อให้กว้างขึ้น ผู้ใช้สามารถติดต่อกับเพื่อนและครอบครัว สำรวจสิ่งที่เกิดขึ้นทั่วโลก รวมถึงแลกเปลี่ยนและเปิดเผยสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเอง การใช้เฟซบุ๊กได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยมีผู้ใช้ถึง 1,300 ล้านคนทั่วโลก (Skemp 2015) สมาชิกเฟซบุ๊กสามารถสร้างหน้าประวัติส่วนตัว โพสต์รูปภาพ วิดีโอ และข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ให้เพื่อนในเฟซบุ๊กรับรู้และแสดงความคิดเห็น กด “ถูกใจ” หรือ “แชร์” ในสิ่งที่เพื่อนโพสต์ รวมทั้งเห็นกิจกรรมที่เพื่อนทำบนเฟซบุ๊ก (Mazzone 2012: 1646) ทำให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ภายในชุมชนผู้ใช้งาน ดังนั้นเฟซบุ๊กจึงเป็นเครื่องมือที่ให้ผู้ใช้งานได้แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ทั้งในฐานะผู้เผยแพร่และผู้รับข้อมูล ในประเทศไทย เฟซบุ๊กได้รับความนิยมจากผู้ใช้งานจำนวนมาก โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น สถิติการใช้เฟซบุ๊กในประเทศไทยพบว่า คนไทยใช้เฟซบุ๊กจำนวน 18.2 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 27.13 ของประชากรทั้งประเทศ และช่วงอายุที่ใช้เฟซบุ๊กมากที่สุดคือ 18-24 ปี (Socialbaker 2013) ซึ่งเป็นช่วงอายุของเยาวชนที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ผลการสำรวจการใช้เครือข่ายสังคมใน

ประเทศไทย พบว่า เครือข่ายสังคมที่นักเรียนและนิสิตนักศึกษาใช้เป็นประจำมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เฟซบุ๊ก ร้อยละ 96.00 รองลงมา คือ Google+ ร้อยละ 56.90 และ Line ร้อยละ 51.70 (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ 2556) สาเหตุที่ทำให้เฟซบุ๊กได้รับความนิยมเนื่องจากเป็นช่องทางให้ผู้ใช้เปิดตัวเองสู่สังคมโดยสามารถสร้างตัวตนบนโลกออนไลน์และใช้ติดต่อกับผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นช่องทางในการสรรหาเพื่อนใหม่ ทำให้ผู้ใช้สามารถขยายวงสังคมได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว (ศุวิล ชมชัยยา 2552) แม้เฟซบุ๊กจะมีข้อดีแต่อาจส่งผลเสียแก่ผู้ใช้ได้เช่นกัน เช่น การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวมากเกินไป การไม่ป้องกันการเข้าถึงข้อมูลบนเฟซบุ๊ก อาจทำให้ผู้ใช้ถูกสอดส่อง ติดตามจากคนแปลกหน้า หรือถูกขโมยข้อมูลส่วนตัว จากผลงานวิจัยที่สำรวจการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของเครือข่ายผู้ใช้เฟซบุ๊กประเทศออสเตรเลียของ Tow, Dell, and Venable (2010) พบว่า ร้อยละ 96 ของหน้าประวัติเฟซบุ๊กถูกเปิดเป็นสาธารณะ และข้อมูลที่ใช้ตั้งใจเปิดเผยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ วันเกิด (ร้อยละ 74) รองลงมา คือ อีเมล (ร้อยละ 72) และสถานที่ทำงาน (ร้อยละ 35) นอกจากนี้ผลการสำรวจพบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่ตระหนักถึงความเสี่ยงในการถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว โดยมีเพียงร้อยละ 12 ของผู้ตอบคำถามที่รู้ความหมายของ ฟิชซิง (Phishing) ซึ่งเป็นการหลอกลวงโดยใช้วิธีส่งอีเมลหรือหน้าเว็บไซต์ปลอม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล เช่น ชื่อผู้ใช้ รหัสผ่าน หรือข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เข้าถึงระบบโดยไม่ได้รับอนุญาต (วิศัลย์ ประสงค์สุข 2555) ผลเสียที่กล่าวมาอาจไม่เกิดขึ้นหากผู้ใช้ตระหนักรู้ กล่าวคือ มีความรู้หรือมีประสบการณ์มาก่อน (Koffka 1978) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากตระหนักรู้เรื่องจริยธรรมที่ทำให้สามารถทราบว่าเป็นสิ่งใดดีหรือไม่ดี สิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ

จริยธรรมได้รับการนำมาใช้เป็นเครื่องมือควบคุมความประพฤติของคนในสังคม โดยการให้ความรู้และปลูกฝังจริยธรรมแก่มนุษย์เพื่อสร้างให้คนมีจิตใจประเสริฐ ช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่เอาเปรียบเปรียบหรือทำร้ายซึ่งกันและกัน จริยธรรมเป็นเรื่องที่กล่าวถึง การประพฤติของคนในลักษณะที่ดีงาม ถูกต้องและเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางสังคม (นงลักษณ์ วิรัชชัย บุษพา เมฆศรีทองคำ และธีรวัฒน์ ฆะราช 2551: 9) การประพฤติตนในทางที่ดีและถูกต้องย่อมส่งผลให้สังคมนั้นๆเกิดความสงบสุขและเจริญรุ่งเรือง จริยธรรมจึงมีความสำคัญในการควบคุมความประพฤติของคนในสังคมไม่น้อยไปกว่าการใช้กฎหมาย การปลูกฝังจริยธรรมทำให้บุคคลทราบว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี สิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ โดยไม่จำเป็นต้องบังคับด้วยกฎใดๆ ในบางครั้งกฎระเบียบอาจมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมทุกเรื่อง ถ้าบุคคลไม่ตระหนักรู้จริยธรรมก็จะพยายามหาผลประโยชน์จากช่องโหว่ของกฎระเบียบนั้น

จริยธรรมสารสนเทศเป็นจริยธรรมที่มุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้าง การจัดการ การเผยแพร่ และการใช้สารสนเทศ รวมถึงเป็นบรรทัดฐานทางสังคมที่กำกับดูแลความประพฤติของคนในสังคม (Reitz 2004: 356) ในระยะแรกจริยธรรมสารสนเทศเป็นระเบียบปฏิบัติในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ต่อมาจริยธรรมสารสนเทศได้รับการนำไปประยุกต์ในหลากหลายสาขาวิชา จึงถือได้ว่าเป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชา วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สารสนเทศศาสตร์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ และเนื้อหายังมีความเกี่ยวข้องกับ ระบบการจัดการสารสนเทศ จริยธรรมทางธุรกิจและจริยธรรมการใช้อินเทอร์เน็ต (Froehlich 2004) หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสารสนเทศมีด้วยกันหลายเรื่อง International Center For Information Ethics (ICIE) ซึ่งเป็นเว็บไซต์ทางวิชาการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้จากทั่วโลกในด้านการเรียนการสอนและวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศได้แบ่งเนื้อหาจริยธรรมออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) จริยธรรมของการผลิตสารสนเทศ เป็นการให้ความสำคัญกับการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาของผู้ผลิต 2) จริยธรรมของการจัดเก็บสารสนเทศ เป็นเรื่องการตรวจสอบและควบคุมเนื้อหาสารสนเทศที่จัดเก็บ โดยยึดหลักของศาสนา การเมือง การทหาร เป็นต้น และ 3) จริยธรรมของการเข้าถึงและเผยแพร่สารสนเทศ เป็นเรื่องสิทธิในการเข้าถึงสารสนเทศของประชาชน โดยเท่าเทียมกันของคนทุกกลุ่มในสังคม เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงสิทธิในการรักษาความลับของข้อมูลเพื่อความปลอดภัยในชีวิต และเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องซึ่งสร้างความเสียหายให้กับผู้ที่นำข้อมูลไปใช้

จากค่านิยมในการใช้เครือข่ายสังคมทำให้ประเด็นเกี่ยวกับจริยธรรมได้รับความสนใจจากนักวิชาการและนักวิจัย ทั้งในเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัว การเข้าถึงข้อมูล ทรัพย์สินทางปัญญา การกลั่นแกล้ง การสะกดรอยตาม หรือการขโมยข้อมูลส่วนตัวบนเครือข่ายสังคม (Capurro et al. 2011; Marturano 2011: 3) ซึ่งประเด็นดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่ตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศของผู้ใช้ ดังนั้นจึงควรนำกรอบจริยธรรมสารสนเทศที่เนื้อหาสามารถเชื่อมโยงกับเครือข่ายสังคมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้แก่ผู้ใช้งาน

Parrish (2010) ได้วิเคราะห์กรอบความคิดจริยธรรมสารสนเทศของ Mason (1986) หรือที่เรียกว่า PAPA โดยขอบเขตเนื้อหาของจริยธรรมสารสนเทศแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. สิทธิความเป็นส่วนตัว (Privacy) หมายถึง สิทธิที่เจ้าของข้อมูลจะควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวต่อผู้อื่นและเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวให้ปลอดภัย รวมถึงไม่ละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น
2. ความถูกต้องของสารสนเทศ (Accuracy) หมายถึง การรับผิดชอบต่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ และควรรู้ถึงผลกระทบที่จะตามมาจากผลิต เผยแพร่ หรือใช้สารสนเทศที่ไม่ถูกต้อง

3. สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ (Property) หมายถึง การเคารพต่อสิทธิของเจ้าของสารสนเทศ โดยไม่ละเมิดลิขสิทธิ์เจ้าของสารสนเทศ

4. การเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ (Accessibility) หมายถึง สิทธิของผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศตามระดับสิทธิ์หรือเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของสารสนเทศ และการเก็บรักษาสิทธิการเข้าถึงข้อมูลให้ปลอดภัย

ในการศึกษาเนื้อหาจริยธรรมสารสนเทศของ Mason (1986) ซึ่งเป็นแนวคิดก่อนการมีเครือข่ายสังคมนั้น Parrish (2010) ได้นำกรอบจริยธรรมสารสนเทศเชื่อมโยงกับบริบทการแบ่งปันข้อมูล ข่าวสารของผู้ใช้เครือข่ายสังคม จากการศึกษาพบว่า สามารถนำไปประยุกต์กับการใช้เครือข่ายสังคมได้ เนื่องจากเนื้อหาจริยธรรมสารสนเทศในแต่ละด้านเน้นไปที่ตัวสารสนเทศมากกว่ายึดติดกับเทคโนโลยี อีกทั้งจริยธรรมสารสนเทศดังกล่าวยังมีขอบเขตเนื้อหาใกล้เคียงกับงานวิจัยจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมในปัจจุบัน แต่ส่วนใหญ่พบว่าผู้วิจัยทำการศึกษาจริยธรรมเฉพาะด้าน เช่น งานวิจัยของ Light and McGrath (2010) ที่ศึกษาจริยธรรมของผู้ใช้เครือข่ายสังคมในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก หรือการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลและการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊กของ Nosko et al. (2013) เป็นต้น

การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้เครือข่ายสังคมเป็นสาเหตุหนึ่งของการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัว ซึ่งเป็นปัญหาของผู้ใช้เครือข่ายสังคมทั่วโลก ในประเทศไทยพบปัญหานี้เช่นกัน โดยสำรวจสถานการณ์การละเมิดความเป็นส่วนตัวออนไลน์ในสังคมไทย ผลการสำรวจพบปัญหาการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวระหว่างผู้ใช้บริการด้วยกันเอง โดยเฉพาะบนเครือข่ายสังคม เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม ส่วนหนึ่งเป็นการนำข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นออกเผยแพร่โดยเจ้าตัวเองไม่ยินยอม เช่น การถ่ายภาพบุคคลอื่นและนำไปโพสต์โดยไม่ได้รับอนุญาต การส่งต่อภาพถ่ายส่วนตัวของผู้อื่นจากเฟซบุ๊กโดยไม่ได้รับอนุญาตซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของเจ้าของภาพ การเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวที่ไม่ถูกต้องเพื่อกลั่นแกล้งหรือประจาน เนื่องด้วยบุคคลนั้นมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับตนเอง หรือการนำภาพที่ไม่เหมาะสมของบุคคลสาธารณะออกเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต โดยใช้ความสามารถของการเข้าถึงข้อมูลของบุคคลสาธารณะ (ฉติมา อรุณีพัฒน์พงศ์ 2556)

การตระหนักรู้เรื่องการควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัย เพื่อป้องกันการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว ยังพบว่ามึ้นักศึกษาบางรายที่ไม่ตระหนักรู้เรื่องดังกล่าว มีผลการวิจัยเรื่องการเปิดเผยข้อมูลบนเฟซบุ๊กของนักศึกษาและเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย ในสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามบางรายเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก เช่น วันเกิด ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ตารางเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 30.00 ไม่

ตระหนักถึงการควบคุมการเข้าถึงข้อมูลส่วนตัว โดยไม่ทราบถึงวิธีป้องกันไม่ให้ผู้อื่นค้นหาข้อมูลประวัติ ผู้ใช้เฟซบุ๊ก และผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 22.00 ไม่ทราบวิธีตั้งค่าความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก จึงมีการเผยแพร่ความรู้เรื่องการปกป้องสิทธิความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก เช่น การตั้งค่าความเป็นส่วนตัว ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้ตระหนักเรื่องดังกล่าวมากขึ้น จากผลการวิจัยเรื่องการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้เฟซบุ๊กอายุ 18-19 ปี ในค.ศ. 2009 และ 2010 ผลการวิจัย พบว่า ผู้ใช้เฟซบุ๊กมีเปอร์เซ็นต์การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเพิ่มสูงขึ้น โดยในค.ศ. 2009 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เปลี่ยนการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวมากกว่า 4 ครั้ง มีเพียงร้อยละ 24 แต่ในค.ศ. 2010 ผู้ที่เปลี่ยนการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวมากกว่า 4 ครั้งมีสูงถึงร้อยละ 51 แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ตระหนักในเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวในการใช้เฟซบุ๊กเพิ่มมากขึ้น (boyd and Hargittai 2010)

การใช้เครือข่ายสังคมเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ทำให้การสื่อสารระหว่างผู้ใช้เป็นไปอย่างรวดเร็ว สิ่งหนึ่งที่ผู้ใช้ควรตระหนักถึงความสำคัญคือ ความถูกต้องของสารสนเทศ แต่ในปัจจุบันยังปรากฏพฤติกรรมของผู้ใช้ที่ไม่ตระหนักในเรื่องนี้ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องบนเฟซบุ๊ก ซึ่งหลายครั้งพบว่ามีจำนวนการแชร์ข้อมูลที่เป็นข่าวลือหรือข้อมูลไม่ตรงตามความเป็นจริงเป็นจำนวนมาก ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องเหล่านี้ถูกเผยแพร่อย่างรวดเร็ว แสดงให้เห็นว่าผู้รับเชื่อข้อมูลนั้นๆ โดยไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนการเผยแพร่ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Rouis, Limayem, and Salehi-Sangari (2011) ที่กล่าวว่า ผู้ใช้มักเชื่อทุกข้อความ รูปภาพหรือวิดีโอที่เผยแพร่ในเครือข่ายสังคม นอกจากนี้ผลการสำรวจความน่าเชื่อถือของข้อมูลในความคิดของผู้ใช้ พบว่า แหล่งข้อมูลที่ผู้ใช้เชื่อถือมากที่สุด คือ บุคคลที่คิดเหมือนกับตนเอง (Bowen 2013) ยังมีผลการศึกษาความพึงพอใจจากการใช้แอปพลิเคชันบนเครือข่ายสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐของ อรุณรัตน์ ศรีชูศิลป์ (2554) พบว่า นักศึกษาที่ใช้เครือข่ายสังคมมีความพึงพอใจเรื่องความน่าเชื่อถือ และความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับบนเครือข่ายสังคมในระดับมาก การใช้เครือข่ายสังคมในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ผู้ใช้ไม่ได้อยู่ในฐานะผู้รับข้อมูลเพียงอย่างเดียว แต่สามารถเป็นผู้เผยแพร่ข้อมูลให้กับผู้อื่นได้เช่นกัน ดังนั้น ผู้ใช้ควรมีความรับผิดชอบต่อความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อไม่ให้เกิดการเผยแพร่ของข้อมูลที่ไม่ถูกต้องซึ่งสร้างความเสียหายต่อผู้นำข้อมูลไปใช้หรือผู้ถูกพาดพิง

ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์บนเครือข่ายสังคม เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ยูทูบ เป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญ ส่วนหนึ่งเกิดจากผู้ใช้ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเพียงพอเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานบนอินเทอร์เน็ต พิจารณาจากผลการวิจัยทัศนคติในการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตของนักเรียน

มัธยมในเขตกรุงเทพมหานครของ ฐาปะนระ วงษ์สาธิตศาสตร์ (2555) จากผลการวิจัย กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการแบ่งปันผลงานสร้างสรรค์ต่างๆ (งานเขียน เพลง ศิลปะ ภาพยนตร์ ฯลฯ) อย่างอิสระและรวดเร็ว ทำให้เกิดการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น” ซึ่งความจริงผลงานต่างๆบนอินเทอร์เน็ตอยู่ภายใต้การคุ้มครองของกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจผิดว่า ผลงานบนอินเทอร์เน็ตสามารถแบ่งปันได้อย่างเสรี สอดคล้องกับการตระหนักรู้ต่อการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตของกลุ่มสนทนาบางรายในงานวิจัยครั้งนี้ โดยการไม่ตระหนักว่า การละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องผิด โดยอ้างเหตุผลว่า สังคมอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งคมแห่งการแบ่งปัน ทุกอย่างบนอินเทอร์เน็ตสามารถใช้ร่วมกันได้ และทุกคนมีสิทธิ์นำไปใช้ นอกจากนี้พฤติกรรมการละเมิดลิขสิทธิ์ของนักเรียนที่พบมากที่สุดในงานวิจัยนี้คือ การดาวน์โหลดภาพ/ภาพถ่ายบนอินเทอร์เน็ตมาใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของผลงาน

การใช้เฟซบุ๊กที่ขาดการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศสามารถส่งผลกระทบต่อผู้ใช้และสังคมในหลายเรื่อง ได้แก่ การถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว โดยผู้ใช้เฟซบุ๊กถูกผู้อื่นนำข้อมูลส่วนตัวไปเปิดเผยหรือนำไปใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาต เช่น บริษัทภายนอกดาวน์โหลดข้อมูลประวัติส่วนตัวของผู้ใช้เฟซบุ๊กเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางธุรกิจ (Hogben et al. 2007: 8) รวมถึงการถูกรุกล้ำพื้นที่ส่วนตัว ทำให้ผู้ใช้เกิดความรำคาญและสูญเสียความเป็นส่วนตัว เช่น การส่งสแปมโฆษณา เป็นต้น การเผยแพร่และใช้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องในเฟซบุ๊กยังส่งผลกระทบต่อผู้ใช้และสังคมด้วยเช่นกัน เช่น การสร้างบัญชีผู้ใช้ปลอมและเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง การโพสต์ข้อความหรือรูปภาพที่บิดเบือนจากความจริง ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเสื่อมเสียชื่อเสียง หรือเกิดเป็นข่าวลือที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งการละเมิดลิขสิทธิ์ในเฟซบุ๊ก เช่น การเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ทั้งเรื่องรายได้และชื่อเสียงที่ได้รับจากการสร้างผลงาน และเรื่องการละเมิดสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลบนเฟซบุ๊กซึ่งส่งผลต่อเจ้าของบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊ก เช่น การถูกเจาะระบบ การถูกลบและแก้ไขข้อมูลให้ผิดจากความเป็นจริง รวมถึงเข้าดูข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือสวมรอยเป็นเจ้าของบัญชีเฟซบุ๊ก สร้างความวิตกกังวลให้กับเจ้าของข้อมูล (Debatin et al. 2009: 99) และเกิดความไม่ปลอดภัยต่อข้อมูลที่จัดเก็บอยู่ในเฟซบุ๊ก

จากผลกระทบต่อผู้ใช้เฟซบุ๊กและสังคมหลายเรื่องดังที่กล่าวมา ผู้ใช้เฟซบุ๊กควรได้รับการสร้างเสริมจริยธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ควรได้รับการปลูกฝังจริยธรรมตามคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) ให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุง

หลักสูตร และจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ โดยกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในระดับปริญญาตรีให้บัณฑิตมีจริยธรรมและความรับผิดชอบสูงทั้งในบริบททางวิชาการ ในวิชาชีพและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับจริยธรรมของนิสิต พันธกิจของมหาวิทยาลัย ระหว่างพ.ศ. 2555-2559 คือ การสร้างบัณฑิตที่เป็นคนดี และเสริมสร้างนิสิตให้เป็นบัณฑิตที่สามารถครองตนอย่างมีคุณธรรมและเป็นผู้นำ โดยมีเป้าหมายให้นิสิตเป็นคนดีและมีคุณค่าต่อสังคม (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2556) ถ้านิสิตขาดการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กย่อมส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคม ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรเสริมสร้างการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กแก่นิสิต เพื่อให้ นิสิตสามารถใช้เฟซบุ๊กอย่างถูกต้อง โดยไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น

จากคความนิยมในการใช้เฟซบุ๊กของกลุ่มเยาวชนที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการไม่ตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศดังที่ได้กล่าวมา อีกทั้งยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในภาพรวมของการใช้เฟซบุ๊ก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ ผลการวิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางสำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและห้องสมุดในสังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กแก่นิสิต นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางแก่อาจารย์ในการบูรณาการการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสารสนเทศ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่า ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง และการโพสต์ภาพที่ค้นจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์
2. นิสิตกลุ่มดังกล่าวตระหนักรู้ในระดับมากกว่า การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว และการเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล

ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

1. เพศ

2. คณะ

3. การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ

3.1 การเคยได้รับความรู้

3.2 แหล่งความรู้

4. การใช้เฟซบุ๊ก

4.1 ประสบการณ์ในการใช้เฟซบุ๊ก

4.2 ความถี่ในการใช้เฟซบุ๊ก

4.3 ระยะเวลาในการเข้าใช้เฟซบุ๊ก

4.4 วัตถุประสงค์ในการใช้เฟซบุ๊ก

4.5 จำนวนเพื่อนบนเฟซบุ๊ก

4.6 ลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อนบนเฟซบุ๊ก (Facebook ties)

5. จริยธรรมสารสนเทศ

5.1 สิทธิความเป็นส่วนตัว

5.1.1 การควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว

5.1.1.1 การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว/สาธารณะ

5.1.1.2 การอ่านนโยบายความเป็นส่วนตัว

5.1.2 การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัว

5.1.2.1 การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเฟซบุ๊ก

5.1.2.2 การจัดกลุ่มเพื่อน

5.1.2.3 การสำรองข้อมูลส่วนตัว (Backup)

5.1.3 การละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น

5.1.3.1 การโพสต์ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่น

5.1.3.2 การโพสต์บนหน้าไทม์ไลน์ของผู้อื่น

5.1.3.3 การแท็กชื่อผู้อื่น

5.1.3.4 การเพิ่มรายชื่อเข้ากลุ่มโดยไม่ขออนุญาต

5.1.3.5 การส่งสแปม

5.1.4 การรู้ถึงความเสี่ยงในการถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว

5.1.4.1 ฟิชซิง (Phishing)

5.1.4.2 คุกกี้ (Cookie)

5.1.4.3 มัลแวร์ (Malware)

5.1.4.4 แอปพลิเคชันจากภายนอก (Third parties) เช่น โฆษณา เกมส์

5.1.4.5 การเจาะระบบ (Hacking)

5.2 ความถูกต้องของสารสนเทศ

ในฐานะผู้เผยแพร่ข้อมูล

5.2.1 การผลิตและเผยแพร่สารสนเทศอย่างถูกต้อง

5.2.1.1 การนำเสนอข้อมูลตามข้อเท็จจริง

5.2.1.2 การอ้างอิงแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ

5.2.1.3 การตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศ

5.2.1.4 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา

5.2.2 การรู้ถึงผลกระทบของการผลิต เผยแพร่ สารสนเทศที่ไม่ถูกต้อง

5.2.2.1 ผู้รับข้อมูลได้รับความเสียหาย

5.2.2.2 ผู้เผยแพร่ข้อมูลได้รับความเสียหาย

5.2.2.3 ผู้ถูกพาดพิงได้รับความเสียหาย

ในฐานะผู้รับข้อมูล

5.2.3 การประเมินความถูกต้องและน่าเชื่อถือของสารสนเทศ

5.2.3.1 ผู้แต่ง/ผู้รับผิดชอบ

5.2.3.2 แหล่งที่ผลิต

5.2.3.3 เนื้อหา

5.2.3.4 แหล่งอ้างอิง

5.3 สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ

5.3.1 การไม่ละเมิดสิทธิของเจ้าของสารสนเทศ

5.3.1.1 การทำซ้ำ ดัดแปลง

5.3.1.2 การลอกเลียนแบบ

5.3.1.3 การแอบอ้างเป็นเจ้าของ

5.3.1.4 การใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม (Fair use)

5.3.1.5 การเผยแพร่สารสนเทศที่มีลิขสิทธิ์

5.3.2 การเผยแพร่สารสนเทศที่มีเจ้าของอย่างถูกต้อง

5.3.2.1 การขออนุญาต

5.3.2.2 การอ้างอิงแหล่งที่มา

5.3.2.3 สัญญาอนุญาตการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์ เช่น GNU, Creative commons

5.4 การเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์

5.4.1 การเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ที่ได้รับอนุญาต

5.4.1.1 การเข้าถึงสารสนเทศตามระดับสิทธิ์

5.4.1.2 การเข้าถึงสารสนเทศโดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย

5.4.2 การรักษาสิทธิ์การเข้าถึงสารสนเทศอย่างปลอดภัย

5.4.2.1 การรักษาความปลอดภัยของรหัสผ่าน

5.4.2.2 การออกจากระบบ (Log out)

5.4.2.3 การระมัดระวังในการใช้อินเทอร์เน็ตสาธารณะ

5.4.2.4 การตั้งค่าความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล

ขอบเขตและประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ใช้เฟซบุ๊ก จำนวน 393 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และคณะ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ ได้แก่ การเคยได้รับความรู้และแหล่งความรู้

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการใช้เฟซบุ๊ก ได้แก่ ประสบการณ์ในการใช้ ความถี่ในการใช้ ระยะเวลาในการใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ จำนวนเพื่อนบนเฟซบุ๊ก และลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อนบนเฟซบุ๊ก

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ในด้านสิทธิ ความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ คำถามจริยธรรมสารสนเทศในแต่ละด้านจะมีคำถามทั้งที่เป็นข้อความเชิงบวก คือ การใช้เฟซบุ๊กอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมสารสนเทศ และข้อความเชิงลบ คือ การใช้เฟซบุ๊กอย่างไม่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมสารสนเทศ เพื่อลอคอคติในการตอบคำถามของผู้ตอบแบบสอบถาม

โดยแบบสอบถามในส่วนนี้จะ เป็นแบบมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert scale) กำหนดระดับการตระหนักรู้ออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	<u>ข้อความเชิงบวก</u>		<u>ข้อความเชิงลบ</u>	
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน	1	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ/เฉย ๆ	3	คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน	5	คะแนน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสารสนเทศและการใช้เฟซบุ๊กหรือเครือข่ายสังคมจากหนังสือ บทความวารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในงานวิจัย
2. สร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ทดสอบแบบสอบถามกับนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 40 คน เพื่อทดสอบความเที่ยงหรือความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยทดสอบหาค่าด้วยวิธีของ Cronbach's Alpha โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ (SPSS - Statistical package for the social science for windows) และหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวนทั้งสิ้น 393 คน โดยการเก็บข้อมูลด้วยตนเองที่สำนักงานวิทยทรัพยากร ห้องสมุดคณะ และภายในคณะต่างๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์

การแปลความค่าเฉลี่ยที่ได้ กำหนดไว้ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	ตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	ตระหนักรู้ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ตระหนักรู้ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	ตระหนักรู้ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	ตระหนักรู้ในระดับน้อยที่สุด

6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล รายงานผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและห้องสมุดในสังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กแก่นิสิต
2. เป็นแนวทางแก่อาจารย์ในการกำหนดนโยบายและการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสารสนเทศ

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรม

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทนี้จะกล่าวถึง จริยธรรมสารสนเทศ เครื่องข่ายสังคม เฟซบุ๊ก จริยธรรมสารสนเทศกับเฟซบุ๊ก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จริยธรรมสารสนเทศ

จริยธรรมได้รับการนำมาใช้สำหรับควบคุมความประพฤติของคนในสังคม โดยการให้ความรู้ และปลูกฝังจริยธรรมแก่มนุษย์เพื่อสร้างให้คนมีจิตใจประเสริฐ ช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่ทำร้ายซึ่งกันและกัน จริยธรรมเป็นเรื่องที่กล่าวถึง การประพฤติของคนในลักษณะที่ดีงาม ถูกต้องและเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางสังคม (นงลักษณ์ วิรัชชัย บุปผา เมฆศรีทองคำ และธีรวัฒน์ ฆะราช 2551: 9) การปลูกฝังจริยธรรมทำให้บุคคลทราบว่สิ่งใดดีหรือไม่ดี สิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ โดยไม่จำเป็นต้องบังคับด้วยกฎใดๆ

ความหมายของจริยธรรมสารสนเทศ

จริยธรรมสารสนเทศ หมายถึง จริยธรรมที่มุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้าง การจัดการ การเผยแพร่ และการใช้สารสนเทศ รวมถึงเป็นบรรทัดฐานทางสังคมที่กำกับดูแลความประพฤติของคนในสังคม (Reitz 2004: 356)

Smith (2001) ได้อธิบายเกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศว่า หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมระหว่างสิ่งที่ถูกและผิดซึ่งเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างการดำรงชีวิตของมนุษย์กับสารสนเทศ ได้แก่ การสร้าง การจัดการ การเผยแพร่ และการใช้สารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบสารสนเทศ นอกจากนี้กนก สุขมณี (2556) ยังได้ให้หมายถึงว่า จริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคารพต่อสิทธิการให้สารสนเทศ เริ่มตั้งแต่กระบวนการสร้างสารสนเทศ การจัดการสารสนเทศ การถ่ายโอนสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ

จากความหมายที่ได้กล่าวมาสามารถสรุปความหมายของจริยธรรมสารสนเทศได้ว่า เป็นจริยธรรมที่ใช้ควบคุมความประพฤติของคนในสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง การจัดการ การเผยแพร่ และการใช้สารสนเทศ

ความเป็นมาของจริยธรรมสารสนเทศ

ประวัติความเป็นมาของจริยธรรมสารสนเทศสามารถสรุปได้ดังนี้ (Carbo and Smith 2008; Froehlich 2004; Smith 1997)

จริยธรรมสารสนเทศเริ่มต้นจากการเป็นระเบียบปฏิบัติในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ต่อมาจริยธรรมสารสนเทศได้รับการนำไปประยุกต์ในหลากหลายสาขาวิชา จึงถือได้ว่าเป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชา วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สารสนเทศศาสตร์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ วิศวกรรมคอมพิวเตอร์ และเนื้อหายังมีความเกี่ยวข้องกับ ระบบการจัดการสารสนเทศ จริยธรรมทางธุรกิจและจริยธรรมการใช้อินเทอร์เน็ต (Froehlich 2004)

ในประเทศสหรัฐอเมริกา จริยธรรมสารสนเทศมีมานานกว่า 20 ปี ในระยะแรกจริยธรรมสารสนเทศเป็นระเบียบปฏิบัติในสาขาบรรณารักษศาสตร์และในระยะเวลาต่อมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมคอมพิวเตอร์ ในค.ศ. 1988 Robert Hauptman ผู้เชี่ยวชาญทางบรรณารักษศาสตร์เป็นผู้เริ่มใช้คำว่า “จริยธรรมสารสนเทศ” ขึ้นเป็นครั้งแรกในหนังสือ “Ethical Challenges in Librarianship” เนื้อหากล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในแวดวงบรรณารักษ เช่น ความเป็นส่วนตัว การเข้าถึงสารสนเทศ ลิขสิทธิ์ หลักจริยธรรม เป็นต้น ซึ่งผู้แต่งต้องการนำเสนอต่อบรรณารักษให้รับผิดชอบเรื่องจริยธรรมในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น รวมถึงความท้าทายของบรรณารักษในการเผชิญกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ต่อมาในค.ศ. 1989 โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์นำเรื่องจริยธรรมสารสนเทศมากล่าวถึงในการประชุมวิชาการ โดยนำเสนอประเด็นจริยธรรมสารสนเทศในแวดวงบรรณารักษและอุตสาหกรรมสารสนเทศ เมื่อการเรียนการสอนในประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มให้ความสนใจเรื่องจริยธรรมมากขึ้น จึงมีแนวโน้มที่เปลี่ยนจากการให้ความสนใจเพียงแค่จริยธรรมทางบรรณารักษศาสตร์ ไปยังจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับสาขาอื่น ถือเป็นจุดเริ่มต้นให้จริยธรรมสารสนเทศขยายขอบเขตเนื้อหาไปยังเรื่องอื่นๆ เช่น จริยธรรมคอมพิวเตอร์ จริยธรรมระบบการจัดการสารสนเทศ และนโยบายสารสนเทศ โดยมหาวิทยาลัย Pittsburgh ถือเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกๆ ที่จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาจริยธรรมสำหรับนักวิชาชีพสารสนเทศ (Carbo and Smith 2008: 1111-1112)

หลายปีต่อมาจริยธรรมสารสนเทศถูกนำไปประยุกต์สำหรับการเรียนการสอนในสาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ในสาขานี้ Richard Severson เป็นผู้เริ่มเขียนตำราชื่อว่า “The Principles of Information Ethics” ซึ่งกล่าวถึงพื้นฐานของจริยธรรมคอมพิวเตอร์ เช่น การเคารพต่อทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น สิทธิความเป็นส่วนตัว เป็นต้น ความนิยมในการใช้อินเทอร์เน็ตทำให้เกิดจริยธรรมไซเบอร์ (Cyber ethics) ที่อาจมาแทนจริยธรรม

คอมพิวเตอร์ เนื่องจากมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับจริยธรรมทางอินเทอร์เน็ต โดยกล่าวถึงประเด็นจริยธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ต (Froehlich 2004)

ผู้เขียนตำราเกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศพยายามขยายเนื้อหาจากจริยธรรมคอมพิวเตอร์ ไปยังสาขาอื่น ๆ เช่น จริยธรรมระบบการจัดการสารสนเทศ ได้แก่ หนังสือ “Ethics of Information Management” ของ Richard O. Mason, Florence M. Mason และ Mary J. Culnan ซึ่งอธิบายถึงประเด็นจริยธรรมวิชาชีพและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศ องค์กรและสังคม ในสาขาสื่อสารมวลชนมีการให้ความสนใจเรื่องจริยธรรมสารสนเทศเช่นกัน แต่งานเขียนส่วนใหญ่มักใช้คำว่า “จริยธรรมสื่อ” โดยมีเนื้อหาหลากหลาย เช่น เรื่องข้อมูลเท็จ การตรวจสอบข้อมูล และการละเมิดสิทธิของสื่อ เป็นต้น จริยธรรมสื่อในอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด สมัยก่อนสื่อสิ่งพิมพ์มีแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ แต่เมื่อเกิดเวปไซด์เว็บบการตีพิมพ์เผยแพร่ข้อมูลทำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ทุกคนสามารถเป็นผู้ผลิตข้อมูลได้ จึงมีความกังวลเรื่องการตรวจสอบและประเมินความน่าเชื่อถือของเวปไซด์ Clifford Christians ศาสตราจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ได้กล่าวว่า จริยธรรมสารสนเทศเป็นหลักจริยธรรมที่มนุษย์ควรมี เนื่องจากสังคมได้รับผลกระทบจากเทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินชีวิต ดังนั้นการพัฒนาจริยธรรมสารสนเทศจะทำให้เกิดการบังคับใช้จริยธรรมอย่างจริงจังทั้งในการประกอบอาชีพและมีผลต่อนโยบายสาธารณะของประเทศ (Carbo and Smith 2008: 1112)

ความกังวลเรื่องจริยธรรมสารสนเทศทำให้ในค.ศ. 1997 องค์กร UNESCO ได้รวมกลุ่มจากนานาชาติที่เรียกว่า InfoEthics พิจารณาประเด็นการเข้าถึงสารสนเทศ สิทธิความเป็นส่วนตัว และอนาคตของประเทศร้ายและยากจนสารสนเทศ (Smith 1997: 30) รวมถึงการเกิดขึ้นของ International Center for Information Ethics (ICIE) ก่อตั้งโดย Rafael Capurro ในค.ศ.1999 เป็นสมาคมที่เกิดจากการรวมตัวของ อาจารย์ นักวิชาการและผู้ปฏิบัติการจากหลายประเทศทั่วโลก รวมกลุ่มเพื่อพูดคุยและประชุมเรื่องจริยธรรมสารสนเทศ และมีการจัดทำเวปไซด์ทางวิชาการสำหรับแลกเปลี่ยนความรู้จากทั่วโลกในด้านการเรียนการสอนและวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ และยังจัดทำวารสารชื่อว่า International Review of Information Ethics เนื้อหาหลักของวารสารเป็นการเน้นถึงจริยธรรมของผู้ใช้สารสนเทศซึ่งได้รับผลกระทบจากเทคโนโลยีในปัจจุบัน (Froehlich 2004)

สรุปได้ว่าในระยะแรกจริยธรรมสารสนเทศมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ ต่อมาได้นำเนื้อหาไปประยุกต์กับสาขาวิชาอื่น ๆ ดังนั้นจริยธรรมสารสนเทศจึงไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษ์เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีเนื้อหาที่สะท้อนให้คนในสังคมที่ใช้หรือเกี่ยวข้องกับสารสนเทศมีความรับผิดชอบต่อจริยธรรมในการใช้งาน ความกังวลถึงผลกระทบของการ

ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของคนในสังคม ทำให้เกิดแนวคิดหลักจริยธรรมพื้นฐานในการเผชิญกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

ประเด็นเกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ

ผู้เชี่ยวชาญและองค์กรจากหลากหลายสาขาวิชาต่างให้ความสนใจเรื่องจริยธรรมสารสนเทศ แนวคิดจริยธรรมสารสนเทศจึงประกอบด้วยหลายประเด็น ขึ้นอยู่กับระเบียบปฏิบัติของสาขาวิชานั้น International Center For Information Ethics (ICIE) สมาคมทางวิชาการที่แลกเปลี่ยนความรู้จากทั่วโลกในด้านการเรียนการสอนและวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ เห็นถึงผลกระทบของผู้ใช้สารสนเทศจากเทคโนโลยีในปัจจุบัน จึงแบ่งประเด็นที่จริยธรรมสารสนเทศครอบคลุมออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (International Center For Information Ethics (ICIE) 2001)

1) จริยธรรมของการผลิตสารสนเทศ เป็นเรื่องที่ทำให้ความสำคัญกับการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาของผู้ผลิต

2) จริยธรรมของการจัดเก็บสารสนเทศ เป็นเรื่องการตรวจสอบและควบคุมเนื้อหาสารสนเทศที่จัดเก็บ โดยยึดหลักของศาสนา การเมือง การทหาร เป็นต้น

3) จริยธรรมของการเข้าถึงและเผยแพร่สารสนเทศ เป็นเรื่องสิทธิในการเข้าถึงสารสนเทศของประชาชนโดยเท่าเทียมกันของคนทุกกลุ่มในสังคม เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงสิทธิในการรักษาความลับของข้อมูลเพื่อความปลอดภัยในชีวิต และการคำนึงถึงการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องซึ่งสร้างความเสียหายให้กับผู้ที่นำข้อมูลไปใช้

แนวคิดจริยธรรมสารสนเทศของ International Center For Information Ethics มีบางประเด็นใกล้เคียงกับประเด็นจริยธรรมสารสนเทศของ Anthony Debon ผู้เชี่ยวชาญทางสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ที่เล็งเห็นความสำคัญของจริยธรรมสารสนเทศในยุคสังคมสารสนเทศ โดย The National Working Party on Social Inclusion (INSINC) ให้ความหมายสังคมสารสนเทศว่าเป็นสังคมที่มีลักษณะการใช้สารสนเทศในชีวิตประจำวัน องค์กร และที่ทำงานของคนในสังคมในระดับสูง โดยมีการใช้สารสนเทศในวงกว้างทั้งส่วนบุคคล สังคม แวดวงการศึกษาและธุรกิจ สามารถถ่ายโอนและรับข้อมูลรูปแบบดิจิทัลอย่างรวดเร็วโดยไม่มีขีดจำกัดเรื่องระยะทาง ประชาชนจึงควรได้รับความรู้เรื่องจริยธรรมสารสนเทศเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการใช้สารสนเทศได้อย่างเหมาะสม โดยแบ่งประเด็นจริยธรรมออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (Debons 2006: 195)

1) ความถูกต้อง กล่าวถึง การรับผิดชอบต่อความน่าเชื่อถือ ความเที่ยงตรง และความถูกต้องของสารสนเทศ รวมถึงทำการตรวจสอบข้อผิดพลาดของข้อมูล

2) ทรัพย์สินทางปัญญา กล่าวถึง การเป็นเจ้าของสารสนเทศซึ่งมีสิทธิได้รับค่าลิขสิทธิ์ มีกรรมสิทธิ์ในการถ่ายโอนสารสนเทศ

3) การเข้าถึงได้ กล่าวถึง สิทธิ์หรือสิทธิพิเศษในการได้สารสนเทศที่ต้องการ และความเท่าเทียมกันในการได้รับข้อมูลที่เป็นสาธารณะ

4) ความเป็นส่วนตัว กล่าวถึง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตนเองต่อผู้อื่น โดยเจ้าของข้อมูลควรพิจารณาว่าข้อมูลใดไม่ควรเปิดเผย

นอกจากนี้ยังมีกรอบแนวคิดจริยธรรมสารสนเทศของ Moore (2005) ที่อธิบายว่า จริยธรรมสารสนเทศเป็นเรื่องที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งประเด็นสำคัญของจริยธรรมสารสนเทศ ได้แก่ 1) สิทธิความเป็นส่วนตัว กล่าวถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวที่จะไม่ถูกผู้อื่นรบกวนและสิทธิความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลของตนเอง รวมถึงเรื่องการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น 2) ความเป็นเจ้าของสารสนเทศ กล่าวถึงเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา สิทธิของเจ้าของสารสนเทศ และสิทธิในการใช้สารสนเทศของผู้อื่น 3) เสรีภาพในการพูดและการควบคุมการเผยแพร่ข้อมูล กล่าวถึงเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงการเซ็นเซอร์ และจากการสำรวจการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถสรุปประเด็นหลักของจริยธรรมสารสนเทศ ได้แก่ สิทธิความเป็นส่วนตัว การตรวจสอบข้อมูลก่อนเผยแพร่ อิสรภาพความคิด ความร่ำรวยสารสนเทศและความยากจนสารสนเทศ (Dadzie 2011)

ประเด็นจริยธรรมสารสนเทศดังที่ได้กล่าวข้างต้นมีเนื้อหาสอดคล้องกับแนวคิดจริยธรรมสารสนเทศของ Mason (1986) หรือที่เรียกว่า PAPA ประกอบด้วย สิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ แนวคิดจริยธรรมสารสนเทศของ Mason เป็นเรื่องเกี่ยวกับสารสนเทศที่ถูกสร้างขึ้นให้เป็นทุนทางปัญญาของมนุษย์ จริยธรรมสารสนเทศทั้ง 4 ด้านสามารถช่วยให้มนุษย์ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมสารสนเทศที่อาจเกิดความขัดแย้งระหว่างกัน อีกทั้งปัจจุบันเครือข่ายสังคม ได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ทั้งในแวดวงธุรกิจ บันเทิง การเมือง การศึกษา เป็นต้น การผลิตและเผยแพร่สารสนเทศจึงทำได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ปัญหาจากการเผยแพร่และการใช้สารสนเทศอย่างไม่ถูกต้องจึงตามมา ทั้งการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว การละเมิดลิขสิทธิ์ การเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง อาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งประเด็นดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่ตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศของผู้ใช้ ดังนั้นจึงควรมีกรอบจริยธรรมสารสนเทศที่เนื้อหาสามารถเชื่อมโยงเข้ากับเครือข่ายสังคม มาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการใช้งานเครือข่ายสังคม

Parrish (2010) ได้ทำการวิเคราะห์กรอบความคิดจริยธรรมสารสนเทศของ Mason (1986) โดยแบ่งประเด็นจริยธรรมสารสนเทศแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1) สิทธิความเป็นส่วนตัว หมายถึง สิทธิที่เจ้าของข้อมูลจะควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวต่อผู้อื่นและการเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวให้ปลอดภัย โดยเจ้าของข้อมูลต้องตัดสินใจว่าข้อมูลประเภทใดที่ควรเป็นความลับหรือสามารถเปิดเผยได้ และอนุญาตให้บุคคลใดเข้าถึงข้อมูล รวมถึงการไม่ละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น เช่น การลুক้าพื้นที่ส่วนตัวของผู้อื่น การติดตามหรือเฝ้าดูพฤติกรรมของผู้อื่นทำให้สูญเสียความเป็นส่วนตัว เป็นต้น สิทธิความเป็นส่วนตัว ถูกแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ (พนิดา พานิชกุล 2553: 16-17)

1.1) สิทธิความเป็นส่วนตัวด้านกายภาพ หมายถึง สิทธิที่จะอยู่เพียงลำพัง โดยไม่ถูกก้าวร้าวหรือรบกวนจากผู้อื่น (Warren and Brandeis 1890)

1.2) สิทธิความเป็นส่วนตัวด้านสารสนเทศ หมายถึง สิทธิที่จะปกป้องหรือควบคุมข้อมูลส่วนตัวที่เกี่ยวกับตนเอง เช่น ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ หมายเลขบัตรเครดิต ข้อมูลทางการแพทย์ เป็นต้น แต่ละบุคคลมีสิทธิที่จะเปิดเผยข้อมูลของตนเองและเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวบางส่วนโดยเจ้าของข้อมูลควรพิจารณาว่าข้อมูลประเภทใดเป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลสาธารณะที่สามารถเปิดเผยได้ และกำหนดสิทธิ์ของบุคคลที่สามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของตนเอง

สิทธิความเป็นส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคลเป็นสิทธิที่สำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย และได้รับการยอมรับตามหลักสากล (พัฒนรพี เล้าตระกูล 2549: 10) อีกทั้งได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ให้ประชาชนทุกคนได้รับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ดังนั้นสิทธิความเป็นส่วนตัวจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนควรได้รับความรู้

2) ความถูกต้องของสารสนเทศ หมายถึง การรับผิดชอบต่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ โดยการผลิต เผยแพร่ จัดเก็บ หรือใช้สารสนเทศที่มีความถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริง มีความน่าเชื่อถือ โดยผู้ใช้ควรตรวจสอบความถูกต้องและแหล่งที่มาของสารสนเทศก่อนเผยแพร่หรือนำไปใช้ ผู้ใช้ควรรู้ถึงผลกระทบที่จะตามมาจากผลิต เผยแพร่และการใช้สารสนเทศที่ไม่ถูกต้อง

3) สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ หมายถึง การเคารพต่อสิทธิของเจ้าของสารสนเทศ โดยการไม่ละเมิดลิขสิทธิ์เจ้าของสารสนเทศ ทั้งการทำซ้ำ ดัดแปลง ลอกเลียนแบบ แอบอ้างความเป็นเจ้าของและเผยแพร่งานที่มีเจ้าของโดยไม่ได้รับอนุญาต

4) การเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ หมายถึง สิทธิของผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศตามระดับสิทธิ์หรือเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย เช่น การทำลายข้อมูล การเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูล การขโมยข้อมูล เป็นต้น และเจ้าของควรเก็บรักษาสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลให้ปลอดภัย

ในการศึกษาเนื้อหาจริยธรรมสารสนเทศของ Mason (1986) ซึ่งเป็นแนวคิดก่อนการมีเครือข่ายสังคมนั้น Parrish (2010 : 189) ได้เชื่อมโยงเรื่องดังกล่าวกับบริบทการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารของผู้ใช้เครือข่ายสังคม จากการศึกษาพบว่า สามารถนำไปประยุกต์กับการใช้เครือข่ายสังคมได้ เพราะเนื้อหาจริยธรรมสารสนเทศในแต่ละด้านเน้นไปที่ตัวสารสนเทศมากกว่าการยึดติดกับเทคโนโลยี อีกทั้งจริยธรรมสารสนเทศดังกล่าวยังมีขอบเขตเนื้อหาใกล้เคียงกับงานวิจัยจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมในปัจจุบัน แต่ส่วนใหญ่พบว่าผู้วิจัยศึกษาจริยธรรมเฉพาะด้าน เช่น ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ เป็นต้น

เครือข่ายสังคม

เครือข่ายสังคมได้รับความนิยมอย่างมากจากผู้ใช้งานทั่วโลก เพื่อการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ระหว่างกันได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มีผู้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมไว้ดังนี้

ความหมายเครือข่ายสังคม

เครือข่ายสังคม หมายถึง บริการเว็บไซต์ซึ่งอนุญาตให้ผู้ใช้แต่ละคนสามารถ 1) สร้างข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นสาธารณะหรือกึ่งสาธารณะภายในระบบ 2) เชื่อมโยงกับบัญชีรายชื่อผู้ใช้คนอื่นๆที่ทำการติดต่อ 3) เข้าดูข้อมูลในบัญชีรายชื่อผู้ติดต่อและบัญชีรายชื่อของคนอื่นในระบบได้ (boyd and Ellison 2008: 211)

เครือข่ายสังคมเป็นพื้นที่ที่ให้ผู้ใช้งานเสนอตัวตนต่อสังคมผู้ใช้ด้วยกัน ผู้ใช้สามารถสร้างหรือรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่น สมาชิกเครือข่ายสังคมสามารถนำเสนอข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ วิดีโอ และติดต่อกับผู้ใช้คนอื่นๆที่มีความสนใจคล้ายกัน ทำให้การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นไปอย่างสะดวก (Ellison, Steinfeld, and Lampe 2007: 1143) อีกทั้งยังเป็นพื้นที่บนอินเทอร์เน็ตที่อนุญาตให้สมาชิกสร้างหน้าข้อมูลของตนเองและโพสต์กิจกรรม รูปภาพ วิดีโอ ข้อมูลส่วนตัว หรือสามารถเข้าดูข้อมูลของผู้อื่นภายในเครือข่าย (Helvie-Mason 2011: 62) นอกจากนี้เครือข่ายสังคมยังหมายถึงสังคม หรือการรวมตัวกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในรูปของกลุ่มคนรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ต ที่เรียกว่าชุมชนออนไลน์ ทำให้ผู้คนสามารถทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกันและเชื่อมโยงกันในทิศทางใด ทิศทางหนึ่ง โดยมีการขยายตัวผ่านการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นเครือข่าย (ระวิ แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสปาโล 2556: 197)

ประเภทของเครือข่ายสังคม

เครือข่ายสังคมแต่ละประเภทมีจุดเด่นที่แตกต่างกันเพื่อเป็นจุดขาย จึงมีการแบ่งประเภทของเครือข่ายสังคมตามลักษณะเด่นในการใช้งานได้ดังนี้ (ธิตติมา ทองทับ 2551; ระวี แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสปาโล 2556: 198-199)

1) เว็บไซต์หรือบล็อกที่ผู้ใช้สามารถเขียนและเผยแพร่เนื้อหาได้ด้วยตนเอง (Publishing) เช่น Blogger, Wordpress, Bloggang เป็นต้น แต่ละเว็บไซต์แยกย่อยเนื้อหาเป็นหมวดต่างๆตามความสนใจ เช่น Oknation.net เป็นบล็อกที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเป็นนักข่าวโดยการนำเสนอข่าวสารต่างๆ Gotoknow.org เป็นบล็อกที่รวบรวมความรู้แขนงต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเว็บประเภท Microblog เช่น Twitter โดยผู้ใช้สามารถโพสต์ข้อความสั้นๆ หรือโพสต์ข้อความระหว่างสมาชิก

2) เว็บไซต์ที่รวบรวมข้อมูล ความรู้เรื่องต่างๆ (Data/Knowledge) เช่น วิชาการ ประวัติศาสตร์ บริการ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้มีความรู้ในเรื่องต่างๆเข้ามาเขียน ส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญ เช่น Wikipedia, Answers, Tag.in.th, Digg เป็นต้น

3) เว็บไซต์เครือข่ายของชุมชน (Community) ที่ผู้ใช้มีความสนใจคล้ายกัน เพื่อติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนประสบการณ์ หาเพื่อนใหม่ หรือติดต่อเพื่อนเก่า เช่น Facebook, Hi5, Myspace, Friendster เป็นต้น

4) เว็บไซต์ประเภทสื่อ (Media) ที่ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ไฟล์ประเภทมัลติมีเดียได้ด้วยตนเอง คล้ายกับการเผยแพร่ วิดีโอ เพลง ภาพยนตร์ ในโทรทัศน์หรือวิทยุ เช่น Youtube, Yahoo Video, Dailymotion, Last.fm, Bebo เป็นต้น

5) เว็บไซต์จัดการรูปภาพ (Photo management) ที่ผู้ใช้สามารถฝากรูปในเว็บซึ่งช่วยให้ไม่เปลืองพื้นที่คอมพิวเตอร์ และสามารถแบ่งปันรูปกับผู้อื่นหรือขายภาพถ่ายได้ เช่น Photobucket, Flickr, Photoshop Express, Zoomr เป็นต้น

6) เกมออนไลน์ (Online game) ที่ให้ผู้ใช้สามารถเล่นเกมสับบนอินเทอร์เน็ต และติดต่อกับผู้เล่นคนอื่น ๆ บางเกมมีลักษณะคล้ายโลกเสมือนจริง คือ การสร้างตัวตนและใช้ชีวิตอยู่ในเกมส์ออนไลน์เหมือนการใช้ชีวิตจริง สามารถพูดคุย ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับผู้อื่นในเกมส์ เช่น SecondLife, World of WarCraft, Audition, Ragnarok, Pangya เป็นต้น

7) เว็บไซต์ธุรกิจออนไลน์เพื่อซื้อ ขายสินค้า บริการต่างๆผ่านเว็บไซต์ หรือประมวลสินค้าออนไลน์ (Business/Commerce) เช่น Amazon, eBay, Linkedin, Paypal, Tarad เป็นต้น

จากผลสำรวจความนิยมในการใช้เครือข่ายสังคม พบว่า เครือข่ายสังคมที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับหนึ่งเฟซบุ๊ก รองลงมาคือ ทวิตเตอร์ และอันดับที่สาม คือ ลิงค์อิน (Linkedin) (eBizMBA 2015.)

เฟซบุ๊ก

ประวัติเฟซบุ๊ก

เฟซบุ๊กเป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคม เริ่มก่อตั้งในเดือนกุมภาพันธ์ ในค.ศ. 2004 โดย Mark Zuckerberg ในขณะที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย Harvard ประเทศสหรัฐอเมริกา และเข้าร่วมก่อตั้งกับเพื่อนนักศึกษาอีก 3 คน คือ Eduardo Saverin, Dustin Moskovitz และ Chris Hughes พันธกิจของเฟซบุ๊กคือ การให้พลังแก่ผู้ใช้ในการแลกเปลี่ยนและเปิดโลกการติดต่อให้กว้างขึ้น ผู้ใช้สามารถติดต่อกับเพื่อนและครอบครัว สำรวจสิ่งที่เกิดขึ้นทั่วโลก รวมถึงแลกเปลี่ยนและเปิดเผยสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเอง เริ่มแรกเฟซบุ๊กใช้ชื่อว่า “TheFaceBook.com” (ในค.ศ. 2005 เปลี่ยนชื่อเป็น Facebook) จุดประสงค์เริ่มแรกของเฟซบุ๊ก คือ ต้องการให้นักศึกษามหาวิทยาลัย Harvard สามารถสร้างประวัติส่วนตัวและเชื่อมต่อกับนักศึกษาคนอื่นๆ หลังเปิดใช้ได้ไม่นานเฟซบุ๊กได้รับความนิยมในกลุ่มนักศึกษา Harvard เป็นอย่างมาก จึงได้มีการพัฒนาและเปิดให้นักศึกษามหาวิทยาลัย Stanford Columbia และ Yale สามารถเข้าใช้ จากนั้นได้ขยายต่อไปยังมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ทั่วสหรัฐอเมริกา ในช่วงปีแรกเฟซบุ๊กได้รับเงินทุนสนับสนุนรายแรกจำนวน 500,000 เหรียญสหรัฐ จาก Peter Thiel ผู้ก่อตั้ง PayPal (บริษัทที่ให้บริการระบบโอนและชำระเงินผ่านอินเทอร์เน็ต) และทำให้ Mark รู้จักและร่วมงาน Sean Parker ผู้ก่อตั้ง Napster ซึ่งเป็นบริการแบ่งปันเพลงออนไลน์ ถึงแม้เป็นการร่วมงานในระยะเวลาสั้นๆ แต่ถือเป็นช่วงเวลาสำคัญ โดย Sean Parker เป็นผู้แนะนำเรื่องการทำธุรกิจให้กับ Mark ต่อมาเฟซบุ๊กย้ายไปจัดตั้งสำนักงานใหญ่ที่เมือง Palo Alto มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา และในค.ศ. 2006 เฟซบุ๊กเปิดให้ประชาชนทั่วไปที่อายุเกิน 13 ปี สามารถเข้าใช้โดยใช้อีเมลส่วนตัว เฟซบุ๊กมีจำนวนผู้ใช้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้บริษัทใหญ่หลายรายสนใจซื้อกิจการ แต่เฟซบุ๊กปฏิเสธข้อเสนอลงทุนกับ Accel Partners ได้รับเงินสนับสนุน 12.7 ล้านดอลลาร์ เพื่อให้เฟซบุ๊กนำไปพัฒนาระบบและการดำเนินกิจการ ในค.ศ. 2007 เฟซบุ๊กขายหุ้น 1.2 เปอร์เซ็นต์ให้แก่บริษัท Microsoft มูลค่า 240 ล้านดอลลาร์ และตกลงเป็นหุ้นส่วนในการโฆษณาบนเฟซบุ๊ก หลังจากนั้นเฟซบุ๊กพัฒนาแอปพลิเคชัน (Application) อย่างต่อเนื่อง ทั้งการเพิ่ม “การกดถูกใจ” การแลกเปลี่ยนสถานที่ให้เพื่อนรับทราบ การเพิ่มหน้าไทม์ไลน์ เป็นต้น

จนในค.ศ. 2012 เฟซบุ๊กเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สหรัฐอเมริกา (Associated Press 2014; Encyclopædia Britannica 2014; Skemp 2015)

เฟซบุ๊กได้ย้ายสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมือง Menlo Park มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา โดย Mark Zuckerberg ดำรงตำแหน่ง CEO แม้ว่าเฟซบุ๊กจะเป็นเครือข่ายสังคมที่ได้รับความนิยมจากผู้ใช้งาน แต่เฟซบุ๊กยังคงเปิดตัวแอปพลิเคชันใหม่ๆ ออกมาอยู่เสมอ ซึ่งนอกจากเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับตราผลิตภัณฑ์แล้ว ยังส่งผลโดยตรงทำให้เกิดรายได้และกำไรแบบต่อเนื่องยั่งยืน (พระราชพล มังกรพิศม์ 2553: 131) เฟซบุ๊กยังคงพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นเครือข่ายสังคมที่ได้รับความนิยมมากที่สุด (eBizMBA 2015.) ในค.ศ. 2015 มีผู้ใช้ประมาณ 1,300 ล้านคนทั่วโลก (Skemp 2015)

ส่วนประกอบของเฟซบุ๊ก

เฟซบุ๊กมีส่วนประกอบหลักซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (Facebook 2015; Sweeney and Craig 2011: 46-56)

ประวัติบุคคล (Profile) หน้าหลักที่ประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้ เช่น ชื่อ เพศ วันเกิด ที่อยู่ เพื่อนบนเฟซบุ๊ก อัลบั้มรูป เป็นต้น หรือเรียกว่า ไทม์ไลน์ (Timeline) ซึ่งผู้ใช้สามารถจัดการและโพสต์เหตุการณ์ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นบันทึกความทรงจำ หรือเลือกแบ่งปันประวัติส่วนตัวบนไทม์ไลน์ เช่น ความสนใจ อัลบั้มภาพ ที่อยู่ ประวัติการศึกษา เป็นต้น ผู้ใช้สามารถจำกัดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เข้าดูข้อมูลบนไทม์ไลน์ได้

ฟีดข่าว (News feed) หน้าแรกของบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กที่แสดงรายการเรื่องราวของเพื่อนบนเฟซบุ๊ก โดยการปรับรายการข่าวให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา หน้าฟีดข่าวประกอบด้วย

การอัปเดตสถานะ (Update status) การโพสต์ข้อมูลประจำวัน

รูปภาพ (Photos) การโพสต์ภาพหรือสร้างอัลบั้มภาพ ซึ่งสามารถแท็กชื่อและเขียน

คำอธิบายภาพ

กิจกรรม (Events) การสร้างกิจกรรมหรือเหตุการณ์ เพื่อเผยแพร่ให้ผู้ใช้คนอื่น ๆ บนเฟซบุ๊ก
รับทราบ

กลุ่ม (Groups) พื้นที่ให้ผู้ใช้ค้นหาคนที่มีความสนใจคล้ายกัน เพื่อสื่อสารภายในกลุ่ม และสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่ม ผู้ใช้สามารถเป็นได้ทั้งผู้สร้างกลุ่มหรือส่งคำร้องขอเป็นสมาชิก

แอปพลิเคชัน ส่วนประกอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากส่วนประกอบหลักของ

เฟซบุ๊ก มีทั้งแอปพลิเคชันที่พัฒนาโดยเฟซบุ๊ก และบางส่วนพัฒนาโดยบุคคลหรือ

องค์กรภายนอก วัตถุประสงค์ของการสร้างแอปพลิเคชันเพื่อ ความบันเทิง การค้า การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

การค้นหา (Graph search) เครื่องมือค้นหาที่ช่วยผู้ใช้ในการค้นหา คน สถานที่ รูปภาพ และข้อมูลอื่น ๆ ที่ถูกโพสต์อยู่บนเฟซบุ๊กโดยสืบค้นจากวลี เครื่องมือการค้นหาจะอยู่ด้านบนสุดของทุก หน้าเฟซบุ๊ก ซึ่งปัจจุบันการค้นหารองรับการค้นเฉพาะภาษาอังกฤษ ในอนาคตเฟซบุ๊กจะพัฒนาให้ สามารถใช้กับภาษาอื่น ๆ

จริยธรรมสารสนเทศกับเฟซบุ๊ก

เฟซบุ๊กเป็นเครือข่ายสังคมที่ได้รับความนิยมจากผู้ใช้งานทั่วโลก เนื่องจากประโยชน์หลายอย่าง อาทิ การใช้ติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและครอบครัวได้อย่างสะดวกรวดเร็ว สำรวจสิ่งที่เกิดขึ้น และ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ใช้ (ศุวิล ชมชัยยา 2552: 74) แม้ว่าเฟซบุ๊กจะสามารถนำมาใช้ ประโยชน์ได้มากเพียงใด ถ้าผู้ใช้ไม่มีจริยธรรมในการใช้ย่อมนำไปสู่ปัญหาสำหรับผู้ใช้งานและผู้ใช้งานด้วยกัน เช่น การเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นโดยไม่รับอนุญาต การรุกรานความเป็นส่วนตัว ก่อให้เกิดความ รำคาญแก่ผู้ใช้คนอื่น ๆ การเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การ เผยแพร่งานที่มีลิขสิทธิ์ ทำให้เจ้าของสิทธิ์สูญเสียประโยชน์ การเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่รับ อนุญาต เป็นต้น จริยธรรมสารสนเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ใช้เฟซบุ๊กควรตระหนักรู้ เพราะถือเป็นหลัก จริยธรรมที่สามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับผู้ใช้เฟซบุ๊ก การตระหนักรู้จริยธรรม สารสนเทศเป็นอาวุธที่มีประสิทธิภาพที่ช่วยให้ผู้ใช้ทราบว่ามีสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดควรทำหรือไม่ควร ทำ สิ่งใดเป็นการกระทำที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น โดยประเด็นจริยธรรม สารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงกับการใช้เฟซบุ๊กประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) สิทธิความเป็นส่วนตัว 2) ความถูกต้องของสารสนเทศ 3) สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และ 4) การเข้าถึงสารสนเทศ ตามสิทธิ์

1. สิทธิความเป็นส่วนตัว

1.1 การควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว

สิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นเรื่องที่กล่าวถึง สิทธิที่เจ้าของข้อมูลจะควบคุมการเปิดเผย ข้อมูลส่วนตัวต่อผู้อื่นและการเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวให้ปลอดภัย โดยพิจารณาว่าข้อมูลใดไม่ควร เปิดเผย และกำหนดสิทธิ์ของบุคคลที่สามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของตนเอง ส่วนประกอบของ เฟซบุ๊กมีหน้าประวัติบุคคล ซึ่งให้ผู้ใช้สามารถกรอกข้อมูลส่วนตัว เช่น วันเกิด ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ สถานศึกษา เป็นต้น ข้อมูลส่วนตัวเหล่านี้ถ้าผู้ใช้ไม่ควบคุมการเปิดเผยหรือจำกัดบุคคลที่สามารถ เข้าถึงข้อมูล อาจถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวจากบุคคลผู้ไม่หวังดี เช่น การนำข้อมูลส่วนตัวไปใช้

ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาต การสะกดรอยติดตามเรื่องราวส่วนตัวจากบุคคลที่ไม่รู้จัก เป็นต้น จาก การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊กของนักศึกษา มหาวิทยาลัย Carnegie Mellon ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อย เปิดเผยข้อมูลการติดต่อ เช่น ที่อยู่ปัจจุบัน เบอร์โทรศัพท์บ้านหรือมือถือ ซึ่งข้อมูลการติดต่อเหล่านี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีฉวยสามารถนำไปใช้ก่ออาชญากรรม รวมถึงสถิติการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว บนเฟซบุ๊กมีจำนวนลดลงกว่าเมื่อก่อน (Govani and Pashley 2005; Stutzman, Gross, and Acquisti 2012: 17) นอกจากการควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวในหน้าประวัติบุคคล ผู้ใช้ควร ระมัดระวังการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวผ่านช่องทางอื่น ๆ บนเฟซบุ๊กด้วยเช่นกัน เช่น การเปิดเผย ตำแหน่งที่อยู่บนเฟซบุ๊ก (Chek-in) ซึ่งเป็นการการเปิดเผยพิกัดที่อยู่ของผู้ใช้ผ่านระบบนำทางGPS บนโทรศัพท์มือถือ หรือ อินเทอร์เน็ตไร้สายสาธารณะ (WiFi) (พิรงรอง รามสูต และโสภาค พาณิชพา พิบูล 2556: 145)

นอกจากนี้ผู้ใช้ควรอ่านกฎการใช้งานเฟซบุ๊กเกี่ยวกับสิทธิความเป็นส่วนตัวหรือนโยบายการใช้ข้อมูล (Privacy policy/Data use policy) ซึ่งเนื้อหาแนะนำให้ผู้ใช้ทราบถึงการ ควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของตนเอง เพื่อป้องกันการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการ ใช้เฟซบุ๊ก แต่ผู้ใช้มักไม่อ่านกฎการใช้งาน ซึ่งงานวิจัยในส่วนการศึกษาการอ่านกฎการใช้งานความ เป็นส่วนตัวเฟซบุ๊กของนักศึกษาปริญญาตรี ประเทศมาเลเซีย ของ Raus, Tah, and Yahya (2012 : 6) ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลที่ผู้ใช้ไม่อ่านกฎเนื่องจาก กฎการใช้งานยาวเกินไป เนื้อหาเข้าใจยาก และ ผู้ใช้ไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการอ่านกฎการใช้งานเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัว รวมถึงเชื่อมั่นว่า เฟซบุ๊กมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี

1.2 การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัว

1.2.1 การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเฟซบุ๊ก

เฟซบุ๊กมีระบบการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเพื่อรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัว ให้แก่ผู้ใช้ โดยออกแบบระบบให้ผู้ใช้สามารถอนุญาตหรือกำหนดผู้เข้าชมข้อมูลบนเฟซบุ๊กได้ ผู้ใช้ สามารถจำกัดบุคคลที่สามารถเห็นการโพสต์ข้อความในแต่ละข้อความหรือเลือกบุคคลที่ต้องการ แบ่งปันข้อมูลด้วย (Stutzman et al. 2012) สำหรับผู้ใช้ที่ตั้งค่าความเป็นส่วนตัวจะสามารถควบคุม บุคคลที่เข้าดูข้อมูลส่วนตัวได้ดีกว่าผู้ใช้ที่ไม่ได้ตั้งค่า (Turley 2010: 42) ซึ่งจะช่วยรักษาความ ปลอดภัยให้กับข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก โดยผู้ใช้เฟซบุ๊กสามารถเลือกตั้งค่าความเป็นส่วนตัวพื้นฐาน บนเฟซบุ๊กได้ดังนี้ (Facebook 2015)

- 1) การกำหนดหรือจำกัดบุคคลที่สามารถเห็นการโพสต์ การแชร์ หรือการถูกแท็ก
- 2) การจำกัดบุคคลที่สามารถส่งคำร้องขอเป็นเพื่อน
- 3) การกำหนดบุคคลที่สามารถค้นหาข้อมูลส่วนตัว โดยใช้อีเมล เบอร์โทรศัพท์
- 4) การอนุญาตให้โปรแกรมการค้นหาเข้าถึงข้อมูลบนโซเชียลมีเดีย เช่น Google ลิงค์ไปยังโซเชียลมีเดีย
- 5) การกำหนดบุคคลที่สามารถโพสต์บนโซเชียลมีเดียส่วนตัว
- 6) การกำหนดบุคคลที่สามารถเห็นข้อมูลบนโซเชียลมีเดีย
- 7) การตรวจสอบแท็กที่ผู้อื่นแท็กถึง ก่อนปรากฏบนเฟซบุ๊ก
- 8) การกำหนดบุคคลที่สามารถเห็นโพสต์ที่ถูกแท็กบนโซเชียลมีเดีย

ในการวิจัยครั้งนี้จะกล่าวถึงการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเฟซบุ๊ก ดังต่อไปนี้

1.2.1.1 การกำหนดบุคคลที่เข้าดูเฟซบุ๊ก

ข้อมูลส่วนตัวที่ผู้ใช้โพสต์ แชร์ หรือถูกแท็กบนเฟซบุ๊กสามารถจำกัดบุคคลที่เข้าดูข้อมูลเหล่านี้ได้ เพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัยจากการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว ผู้ใช้ควรตั้งค่าให้เฉพาะเพื่อนหรือบุคคลที่ต้องการติดต่อเท่านั้นที่สามารถเข้าดูข้อมูลบนเฟซบุ๊ก และควรหมั่นเปลี่ยนการตั้งค่าความเป็นส่วนตัว โดยอนุญาตให้เฉพาะเพื่อนบางคนบนเฟซบุ๊กสามารถเห็นบางข้อความหรือรูปภาพที่ตนเองโพสต์ เพราะผู้ใช้บางรายรับเป็นเพื่อนบนเฟซบุ๊กกับบุคคลที่ตนเองไม่รู้จัก จึงมีความเสี่ยงที่มีฉฉฉฉจะแฝงตัวติดตามชีวิตส่วนตัว หรือขโมยข้อมูลส่วนตัวไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต

1.2.1.2 การตั้งค่าอนุญาตให้ถูกสืบค้น

ข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊กสามารถถูกสืบค้นได้จากโปรแกรมค้นหาต่าง ๆ เช่น Graph Search, Google, Yahoo ซึ่งอาจทำให้ผู้ใช้ถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการสืบค้นข้อมูลบนเฟซบุ๊กโดยไม่ได้รับอนุญาต ถ้าผู้ใช้ไม่ต้องการให้ผู้อื่นสามารถสืบค้นข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก เช่น ชื่อ ที่อยู่ รูปภาพ ข้อความสถานะ ควรตั้งค่าความเป็นส่วนตัวที่ “การค้นหา” โดยไม่อนุญาตให้โปรแกรมค้นหาต่าง ๆ เข้าถึงข้อมูลบนเฟซบุ๊ก (Turley 2010: 45-46) รวมถึงยกเลิกการตั้งค่าโพสต์เป็นสาธารณะ เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลที่ไม่ใช่เพื่อนบนเฟซบุ๊กใช้โปรแกรมค้นหาสืบค้นข้อมูลส่วนตัว แต่ปัญหาของผู้ใช้ คือ การไม่ตระหนักรู้และละเลยการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเฟซบุ๊กที่เหมาะสม โดยอนุญาตให้ทุกคนสามารถค้นหาข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก นอกจากนี้การตั้งค่าอนุญาตให้สืบค้นไม่ได้มีผลต่อการเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้เท่านั้น แต่ยังสามารถเข้าถึงข้อมูลของเพื่อนผู้ใช้บนเฟซบุ๊กได้อีกด้วย (ศรันยา ไพรัชชราพร และภัทรชัย ลลิตโรจน์วงศ์ 2555: 3)

1.2.1.3 การตั้งค่าไทม์ไลน์

ไทม์ไลน์คือ พื้นที่ที่ทำให้เจ้าของบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กเห็นข้อมูลการโพสต์ของตนเองและข้อมูลที่ถูกแท็กจากผู้อื่น โดยจัดแสดงตามวันที่โพสต์ข้อมูล (Facebook 2015) อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้อื่นสามารถเข้าถึงข้อมูลบนไทม์ไลน์ ถ้าเจ้าของเฟซบุ๊กไม่ตั้งค่าความเป็นส่วนตัว ถือเป็นช่องโหว่ให้มีการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว เช่น การเข้าดูข้อมูลส่วนตัว การโพสต์บนไทม์ไลน์โดยไม่ได้รับอนุญาต การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวบนไทม์ไลน์ การโพสต์คำหรือรูปภาพที่ไม่เหมาะสม หรือการรुक้าพื้นที่ส่วนตัวก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้ใช้ ดังนั้นผู้ใช้ควรตระหนักรู้การตั้งค่าไทม์ไลน์เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้อื่นสามารถเข้าถึงหรือเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือระมัดระวังการพูดคุยเรื่องส่วนตัวโดยเปลี่ยนจากการพูดคุยบนไทม์ไลน์เป็นการใช้กล่องข้อความ (Inbox message) เพื่อป้องกันบุคคลอื่นเห็นข้อความสนทนา

1.2.1.4 การตั้งค่าแท็ก

การแท็กชื่อบุคคลบนเฟซบุ๊ก นอกจากทำให้บุคคลที่ถูกแท็กเห็นข้อความ ผู้ใช้คนอื่น ๆ ในเครือข่ายสามารถเห็นข้อมูลเหล่านั้นได้เช่นกัน ผู้ใช้บางคนไม่ตระหนักรู้ว่า การแท็กชื่อผู้อื่นอาจเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว เพราะอาจเป็นการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวที่เจ้าของไม่ต้องการให้ผู้อื่นรับทราบ ผู้ใช้จึงควรตั้งค่าการแท็ก เพื่อให้สามารถตรวจสอบแท็กที่ผู้อื่นแท็กถึงก่อนปรากฏบนเฟซบุ๊ก โดยผู้ใช้พิจารณาว่า ยินยอมให้เพื่อนบนเฟซบุ๊กเห็นข้อมูลที่ถูกแท็กหรือไม่ ถือเป็น การป้องกันไม่ให้เพื่อนคนอื่น ๆ บนเฟซบุ๊กเห็นข้อมูลส่วนตัวที่ผู้ใช้ไม่ตั้งใจเปิดเผย

1.2.2 การจัดกลุ่มเพื่อน

การสร้างและจัดรายชื่อเพื่อนในเฟซบุ๊ก (Friend lists) ผู้ใช้สามารถแบ่งเพื่อนออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ เช่น ครอบครัว เพื่อนสนิท คนรู้จัก เป็นต้น โดยกำหนดให้เพื่อนที่อยู่ในแต่ละกลุ่มมีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลบนเฟซบุ๊กแตกต่างกัน การจัดกลุ่มเพื่อนเป็นอีกหนึ่งวิธีในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัวที่เจ้าของเฟซบุ๊กไม่ต้องการให้เพื่อนทุกคนเห็นข้อมูลหรือต้องการให้เข้าถึงข้อมูลได้เฉพาะกลุ่มบุคคล

1.2.3 การสำรองข้อมูล

การสำรองข้อมูล (Backup) หมายถึง กระบวนการคัดลอกเพิ่มข้อมูลจากสื่อบันทึกข้อมูลเดิมไปยังสื่อบันทึกข้อมูลใหม่ เพื่อสงวนรักษาข้อมูลหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในกรณีข้อมูลต้นฉบับสูญหายหรือถูกทำลาย (Cheffetz and Searls 1992) ข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊กมีความเสี่ยงที่จะสูญหายหรือถูกผู้ไม่หวังดีลบ แก้ไขข้อมูล เฟซบุ๊กจึงมีบริการสำรองข้อมูลเพื่อเป็นการรักษา

ความปลอดภัยให้กับข้อมูลของผู้ใช้ ข้อมูลบนเฟซบุ๊ก เช่น รูปภาพ ประวัติบัญชีผู้ใช้ ข้อมูลไลน์ การโพสต์ข้อความและรูปภาพ ผู้ใช้สามารถคัดลอกข้อมูล โดยใช้บริการ “ดาวน์โหลดสำเนาข้อมูลเฟซบุ๊ก” (Download file Facebook) ระบบเฟซบุ๊กจะทำการสำรองข้อมูลเก็บไว้บนคลาวด์ (Duffy 2011; Facebook 2015)

1.3 การละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น

ปัญหาการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวจากผู้ใช้ด้วยกันยังมีปรากฏให้เห็นในสังคมการใช้เฟซบุ๊ก สมาชิกเฟซบุ๊กหลายคนมีพฤติกรรมละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวในการใช้งาน ส่งผลให้ผู้ใช้อื่น ๆ ได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งอาจเกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผู้ใช้เอง ดังนั้นผู้ใช้เฟซบุ๊กควรตระหนักรู้ถึงพฤติกรรมที่เป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของผู้ใช้คนอื่น ดังนี้

1.3.1 การโพสต์ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่น

ปัญหาการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของผู้อื่นบนเฟซบุ๊ก ส่วนหนึ่งเกิดจากผู้ให้บริการด้วยตนเองคือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต เช่น การถ่ายภาพบุคคลอื่นและนำไปโพสต์ การส่งต่อภาพถ่ายส่วนตัวของผู้อื่นจากเฟซบุ๊กโดยไม่ได้รับอนุญาตซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของเจ้าของภาพ หรือการนำภาพที่ไม่เหมาะสมของบุคคลสาธารณะออกเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น (จิตติมา อรุณีพัฒน์พงศ์ 2556) แสดงให้เห็นว่ายังมีผู้ใช้เฟซบุ๊กที่ไม่ตระหนักรู้ถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของผู้อื่น ทำให้ผู้ใช้อื่น ๆ ได้รับความเดือดร้อนจากความไม่รู้ดังกล่าว

1.3.2 การโพสต์บนหน้าไทม์ไลน์ของผู้อื่น

การละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวโดยการโพสต์บนหน้าไทม์ไลน์ของผู้ใช้คนอื่น ผู้โพสต์อาจมีจุดประสงค์เพียงต้องการให้เจ้าของเฟซบุ๊กรับทราบข้อมูล แต่ผู้โพสต์อาจไม่ตระหนักรู้ว่าเพื่อนคนอื่น ๆ ในเฟซบุ๊กเห็นข้อมูลเหล่านั้นด้วยเช่นกัน ซึ่งเจ้าของเฟซบุ๊กไม่สามารถรู้หรือคาดเดาได้เลยว่าบุคคลใดจะโพสต์อะไรบ้างบนไทม์ไลน์ของตนเอง (Turley 2010) ดังนั้นการพูดคุยหรือแจ้งข่าวสารให้เจ้าของเฟซบุ๊กรับทราบควรสื่อสารผ่านกล่องข้อความแทนการโพสต์บนไทม์ไลน์ของผู้อื่น

1.3.3 การแท็กชื่อผู้อื่น

ปัจจัยหลักอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊กมาจากตัวผู้ใช้เอง การที่ผู้ใช้ไม่ตระหนักถึงขอบเขตการเข้าถึงข้อมูลบนเฟซบุ๊ก โดยไม่ตระหนักรู้ถึง

ความแตกต่างระหว่างปฏิสัมพันธ์บนสังคมออนไลน์กับการพูดคุยตัวต่อตัว เมื่อใช้งานบนเฟซบุ๊กมักใช้ในมุมมองเดียวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งกับผู้รับข้อมูล โดยมุ่งเป้าหมายไปที่การส่งข้อความ แต่ไม่ตระหนักว่าใครจะสามารถเข้าถึงข้อความได้บ้าง เช่น การแท็ก (Tagging) ชื่อผู้อื่นบนเฟซบุ๊ก ผู้ใช้ใช้การแท็กเพื่อให้บุคคลนั้นเห็นข้อความ แต่อาจไม่ตระหนักว่าเพื่อนคนอื่น ๆ ในเครือข่ายก็สามารถเห็นข้อมูลด้วยเช่นกัน ซึ่งผู้ถูกแท็กอาจไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลให้ผู้อื่นรับทราบ เท่ากับว่าผู้แท็กได้ละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นโดยไม่ตั้งใจ (ศรัณยา ไพรัชนราพร และภัทรชัย ลลิตโรจนวงศ์ 2555: 3)

1.3.4 การเพิ่มรายชื่อเข้ากลุ่มโดยไม่ขออนุญาต

การสร้างกลุ่มบนเฟซบุ๊ก เป็นอีกหนึ่งบริการของเฟซบุ๊กที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ใช้ด้วยกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ทั้งการสนทนา ส่ง-รับไฟล์ ภาพ วิดีโอ และเอกสารต่างๆ การสร้างกลุ่มทำได้ง่ายและสะดวกโดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากสมาชิกภายในกลุ่ม การเพิ่มสมาชิกเข้ากลุ่มจึงเป็นช่องโหว่ที่ทำให้ผู้ใช้ถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัว เพราะสมาชิกเฟซบุ๊กสามารถเพิ่มรายชื่อผู้ใช้อื่นๆเข้ากลุ่มได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าตัว (Gunelius 2010) ผู้ใช้บางรายถูกเพิ่มชื่อเข้ากลุ่มจากบุคคลที่ไม่รู้จักเพื่อการโฆษณาหรือค้าขาย บางกรณีถูกเพิ่มชื่อเข้ากลุ่มโดยไม่เต็มใจ ก่อให้เกิดความรำคาญหรือลำบากใจแก่บุคคลนั้นๆ ผู้ใช้เฟซบุ๊กจึงควรตระหนักถึงมารยาทการใช้ โดยการเพิ่มรายชื่อบุคคลเข้ากลุ่มควรขออนุญาตหรือถามความสมัครใจของบุคคลนั้นเสียก่อน

1.3.5 การส่งสแปม

สแปมบนเฟซบุ๊ก คือ ข้อความที่สร้างความรำคาญให้แก่ผู้ใช้และขัดขวางการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งคล้ายกับสแปมในอีเมลที่ผู้ส่งส่งไปยังผู้รับหลายคน ครั้งละหลายๆ ทำให้ผู้รับเกิดความรำคาญ วัตถุประสงค์ในการส่งสแปมอาจเพื่อการโฆษณาหรือเจาะระบบบัญชีเฟซบุ๊ก (Wang, Irani, and Pu 2014) ผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายของการส่งสแปม โดยการส่งในรูปแบบคำร้องขอเป็นเพื่อนจากบัญชีเฟซบุ๊กปลอม ข่าว หรือลิงค์ข้อความ อีกทั้งการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ โดยการแท็กชื่อเพื่อนจำนวนมากเพื่อให้บุคคลจำนวนมากเห็นข้อความและทำให้ข้อความปรากฏในกระดานข่าวของเพื่อนในเครือข่ายเดียวกัน กลายเป็นการส่งข่าวขยะบนกระดานข่าวของผู้ใช้คนอื่นๆ (ศรัณยา ไพรัชนราพร และภัทรชัย ลลิตโรจนวงศ์ 2555:3-4) การส่งสแปมเพื่อการโฆษณาจึงเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น ถือเป็นารุกล้ำพื้นที่ส่วนตัวและสร้างความรำคาญให้แก่ผู้ใช้ด้วยกัน

1.4 ความเสี่ยงในการถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว

ความนิยมในการใช้เฟซบุ๊กของคนทั่วโลก ทำให้อาชญากรทางคอมพิวเตอร์มุ่งความสนใจไปยังเครือข่ายสังคมเพิ่มมากขึ้น ผลการสำรวจอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์พบว่า เครือข่ายสังคมเป็นแหล่งก่ออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์มากที่สุด รวมถึงผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์กว่าร้อยละ 35.00 เช่น การถูกเจาะระบบหรือการหลอกลวงด้วยวิธีต่าง ๆ (ทริมป์อัปทิม 2556) ผู้ใช้เฟซบุ๊กจึงควรระมัดระวังความเสี่ยงจากการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว เพราะถึงแม้ว่าเว็บไซต์จะออกเกณฑ์และระบบรักษาความปลอดภัยอย่างดี แต่ก็ไม่มีประโยชน์ถ้าผู้ยังไม่มีความเข้าใจและศึกษาวิธีการใช้งานอย่างถูกต้องและปลอดภัย (จรรยาวัณ 2554: 52) ความเสี่ยงในการถูกละเมิดความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊กมีด้วยกันหลายเรื่องดังนี้

1.4.1 ฟิชซิง (Phishing)

ฟิชซิง เป็นรูปแบบหนึ่งในการหลอกลวง ซึ่งผู้ไม่หวังดีจะพยายามหลอกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการจากเหยื่อ โดยการเลียนแบบหรือปลอมแปลงทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่อไว้ใจ โดยผู้โจมตีจะมุ่งความสนใจมาที่เครือข่ายสังคมที่ได้รับความนิยม เช่น Facebook, LinkedIn และ Friendster เป็นต้น เนื่องจากเว็บไซต์เหล่านี้มีลักษณะเป็นเครือข่ายสังคม ทำให้โจรกรรมข้อมูลได้เป็นจำนวนมาก (Jagatic et al. 2005: 2) ปัจจุบันนักเจาะระบบ (Hacker) ใช้การโจมตีฟิชซิงในเครือข่ายสังคม โดยสร้างลิงค์หรือเว็บไซต์ที่มีหน้าตาคล้ายคลึงกับเว็บไซต์เครือข่ายสังคม และขอให้ผู้ใช้ใส่ข้อมูลบัญชีและรหัสผ่าน เมื่อผู้ใช้ตกเป็นเหยื่อการฟิชซิงก็จะถูกโจรกรรมข้อมูลส่วนตัว การเข้าสู่เว็บไซต์เครือข่ายสังคมผู้ใช้งานก็ใส่ข้อมูลและรหัสผ่านชุดเดียวกับ E-mail หรือ e-Banking ซึ่งน้อยคนที่จะทำการเปลี่ยนรหัสผ่าน เมื่อตกเป็นเหยื่อของการฟิชซิง ข้อมูลส่วนตัวบนเครือข่ายสังคม อีเมลหรือธุรกรรมทางการเงินจะถูกโจรกรรมไปด้วย การใช้ฟิชซิงโจมตีบนเฟซบุ๊ก มีตัวอย่างดังนี้ นักเจาะระบบจะส่งอีเมลปลอมที่ดูเหมือนส่งมาจากเฟซบุ๊ก โดยชื่อเรื่องจะดึงดูดให้ผู้คลิกเข้าไปยังลิงค์ที่แนบมากับอีเมล และจะพบหน้าการเข้าระบบ (Log-in) ที่คล้ายกับเฟซบุ๊ก แต่ความจริงเป็นเพียง URL ที่มีชื่อคล้าย เมื่อผู้ใช้ทำการเข้าระบบหน้าเว็บไซต์ปลอม นักเจาะระบบจะขโมยข้อมูลและรหัสผ่านเฟซบุ๊กของผู้ใช้ ดังนั้นผู้ควรเพิ่มความระมัดระวังในการคลิกลิงค์ต่าง ๆ ให้มากขึ้น และอย่าคลิกลิงค์ในอีเมลเพื่อเข้าระบบเฟซบุ๊ก เพราะเฟซบุ๊กจะไม่ส่งลิงค์เข้าใช้งานผ่านหน้าอีเมล การเข้าใช้งานเฟซบุ๊กควรล็อกอินผ่านหน้าเว็บไซต์เฟซบุ๊กโดยตรง (ธนุสิน เจริญ รสริน ชัยศรีสวัสดิ์สุข และปาสิณี ธรรมวัฒน์วิมล 2554: 93)

1.4.2 คูกี้ (Cookie)

คูกี้ เป็นไฟล์ขนาดเล็กที่เข้ามาฝังในคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้ขณะเข้าชมเว็บไซต์ ถูกพัฒนาสำหรับเว็บไซต์ไว้ใช้แยกรายละเอียดของผู้เข้าชมและเก็บข้อมูลจำนวนการเข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์นั้นๆ รวมทั้งบันทึกพฤติกรรมกรรมการสืบค้นข้อมูล ข้อมูลส่วนตัวที่สมาชิกให้ไว้ตอนลงทะเบียน (Kuzma 2011: 76) ในอดีตเฟซบุ๊กใช้เทคโนโลยีที่มีชื่อเรียกว่า “Beacon” ติดตามพฤติกรรมของผู้ใช้เฟซบุ๊กเมื่อผู้ใช้ออนไลน์ เช่น การซื้อสินค้าออนไลน์ การสืบค้นบนเว็บไซต์ เป็นต้น ทำให้ผู้ใช้เฟซบุ๊กจำนวนมากออกมาต่อต้านการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของเฟซบุ๊ก แต่เฟซบุ๊กยังคงใช้ Beacon เก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ใช้ต่อไป (Perez 2007) ปัจจุบันเฟซบุ๊กมีนโยบายใช้คูกี้ติดตามพฤติกรรมผู้ใช้ทั้งในขณะที่ใช้งานอยู่ในระบบและขณะที่ผู้ใช้ออกจากระบบเฟซบุ๊กไปแล้ว เพื่อนำข้อมูลผู้ใช้งานวิเคราะห์และนำเสนอผลิตภัณฑ์ บริการ และโฆษณา (Facebook 2014) ซึ่งจากผลการศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจของชาวอเมริกันต่อนโยบายสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคลบนอินเทอร์เน็ต ของTurow (2003) พบว่า ร้อยละ 40 ของผู้ใช้งานเว็บไซต์ไม่ตระหนักรู้ว่า โฆษณบบนเครือข่ายสังคมใช้คูกี้ติดตามพฤติกรรมและเก็บข้อมูลการเข้าชมเว็บไซต์ของผู้ใช้

1.4.3 มัลแวร์ (Malware)

มัลแวร์ เป็นโปรแกรมอันตรายที่อาจเกิดตลอดจากอินเทอร์เน็ตเข้าล้วงข้อมูลหรือสร้างความเสียหายแก่ข้อมูลภายในเครื่องคอมพิวเตอร์ (เกียรติประภม สันรุ่งเรืองกุล 2553: 240) การโจมตีผ่านมัลแวร์เป็นการแพร่กระจายของไฟล์ประเภท Viruses, Worms, Trojan Horses, Backdoors, Spyware, Botnet และWeb link โดย KOOBFACE เป็นมัลแวร์ตัวแรกที่สามารถแพร่กระจายผ่านเครือข่ายสังคม เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ มายสเปซ เป็นต้น ถูกส่งมาในรูปแบบข้อความที่ดึงดูดใจให้ผู้ใช้คลิกลิงค์ หรือใช้การปลอมข้อมูลส่วนตัวที่เหมือนว่าถูกส่งมาจากเพื่อนในเฟซบุ๊กพร้อมข้อความดึงดูดให้ผู้ใช้คลิกเข้าไปยังลิงค์ที่แนบมากับข้อความ เมื่อผู้ใช้กดดาวโหลดลิงค์ไวรัสจะเข้าสู่ระบบเครือข่ายสังคมของผู้ใช้ และจะส่งข้อความไปยังเพื่อนคนอื่นๆในเครือข่ายอัตโนมัติเพื่อหลอกลวงให้ตกเป็นเหยื่อด้วยเช่นกัน ดังนั้นการป้องกันภัยอันตรายจากมัลแวร์ คือ การที่ผู้ใช้เฟซบุ๊กควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนคลิกลิงค์ใดๆ และควรหลีกเลี่ยงการรับคนไม่รู้จักลงในรายชื่อเพื่อนหรือบุคคลที่ติดต่อ (กองบรรณาธิการ eLeader 2554; ดนูวสิน เจริญ รสริน ชัยศรีสวัสดิ์สุข และปาณินี ธรรมวัฒน์วิมล 2554: 92)

1.4.4 แอปพลิเคชันจากภายนอก (Third parties)

การละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวผู้ใช้เฟซบุ๊กโดยแอปพลิเคชันจากภายนอก เช่น เกมส์ โฆษณา แอปพลิเคชันต่างๆ เป็นสิ่งที่ผู้ใช้ควรตระหนักรู้เพื่อเพิ่มความระมัดระวังในการใช้งานให้

มากยิ่งขึ้น แอปพลิเคชันจากภายนอกสามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้ โดยเฟซบุ๊กจะให้ชื่อผู้ใช้ และรายชื่อของเพื่อนผู้ใช้แก่แอปพลิเคชันเหล่านี้ และแอปพลิเคชันสามารถเข้าถึงข้อมูลที่กำหนดให้เปิดเผยต่อสาธารณะได้ นอกจากนี้ยังสามารถเข้าถึงข้อมูลประเภทเดียวกันของเพื่อนผู้ใช้งานได้เช่นกัน ซึ่งแอปพลิเคชันส่วนใหญ่ไม่มีการระบุชัดเจนว่าเข้าถึงข้อมูลอะไรบ้างบนเฟซบุ๊ก อาจขึ้นเพียงข้อความขออนุญาตเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก ถ้าผู้ใช้ต้องการใช้แอปพลิเคชันต้องยอมให้ผู้พัฒนาแอปพลิเคชันเข้าถึงข้อมูล (ศรีนยา ไพรัชนราพร และภัทรชัย ลลิตโรจนวงศ์ 2555: 5) ทำให้ผู้ใช้ไม่มีทางเลือกโดยต้องยอมให้แอปพลิเคชันเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวและวัตถุประสงค์ที่แอปพลิเคชันต้องการเข้าถึงข้อมูลส่วนบนเฟซบุ๊กเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางธุรกิจ

1.4.5 การเจาะระบบ (Hacking)

การเจาะระบบ คือ การเจาะเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ หรือการแก้ไขเพื่อใช้โปรแกรมอย่างผิดกฎหมาย (วิโรจน์ ชัยมูล จักรกฤษณ์ นพคุณ และสุพรรณษา ยวงทอง 2548) วัตถุประสงค์ของนักเจาะระบบอาจไม่ใช่การขโมยข้อมูลส่วนตัวหรือแก้ไขข้อมูลของผู้ใช้ แต่มีเป้าหมายที่ต้องการให้เจ้าของบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กไม่สามารถใช้งานระบบต่อได้ (دنولين เจริญ รสรินชัยศรีสวัสดิ์สุข และปาสนี ธรรมวัฒน์วิมล 2554: 92) วิธีป้องกันการเจาะระบบเบื้องต้นคือ การระมัดระวังการเลือกใช้รหัสผ่านเฟซบุ๊ก ซึ่งผู้ใช้จำนวนมากไม่ใส่ใจในการเลือกใช้รหัสผ่าน เช่น การใช้รหัสผ่านอันเดียวกับอีเมล ทำให้นักเจาะระบบดักสุ่มโจรกรรมข้อมูลบนเฟซบุ๊กและยังสามารถเข้าถึงข้อมูลในอีเมลได้อีกด้วย นอกจากนี้การชี้แจงจรรยาบรรณของผู้ใช้โดยตั้งรหัสผ่านที่คาดเดาง่าย เช่น วันเกิด เบอร์โทรศัพท์ หรือคำที่สามารถคาดเดาได้จากข้อมูลส่วนตัวที่ผู้ใช้เปิดเผยต่อสาธารณะ มีความเสี่ยงในการถูกเจาะระบบมาก เพราะนักเจาะระบบอาจรู้ข้อมูลวันเกิดจากหน้าประวัติผู้ใช้และทำการเจาะระบบเฟซบุ๊ก ก่อให้เกิดความเสียหายหลายประการ (สำนักป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 2556)

2. ความถูกต้องของสารสนเทศ

ความถูกต้องเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของสารสนเทศที่ดี ความถูกต้อง หมายถึง ความถูกต้องของสารสนเทศซึ่งเป็นข้อเท็จจริงและมีความเที่ยงตรง และความถูกต้องยังเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต โดยควรตรวจสอบความถูกต้องจากการเทียบข้อมูลเดียวกันกับแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ (Reitz 2004) สารสนเทศที่เป็นความจริงต้องปราศจากข้อผิดพลาด เนื่องจากสารสนเทศถูกใช้ประกอบการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา แล้วนำไปปฏิบัติ หากผู้ใช้นำสารสนเทศที่ไม่ถูกต้องไปใช้ย่อมเกิดความผิดพลาดในการตัดสินใจ การได้รับสารสนเทศที่ไม่ถูกต้องบ่อยครั้ง ทำให้ความน่าเชื่อถือในตัวบุคคลหรือระบบลดน้อยลง สารสนเทศที่ดีนอกจากควร

มีความถูกต้องแล้ว อีกคุณสมบัติหนึ่งคือ ความน่าเชื่อถือ ตัวข้อมูลและแหล่งของข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ จะนำมาซึ่งการยอมรับในความถูกต้องของสารสนเทศนั้น เช่นเดียวกับการผลิตและเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือเช่นกัน (ศรีสมรภัช อินทุจันทร์ยง 2549: 58, 60)

2.1 การผลิตและเผยแพร่สารสนเทศอย่างถูกต้อง

ความถูกต้องและแม่นยำของข้อมูลข่าวสารเป็นอีกหนึ่งประเด็นของจริยธรรมสารสนเทศบนเครือข่ายสังคมเพราะทุกคนสามารถเป็นผู้ผลิตและเผยแพร่สารสนเทศได้อย่างง่ายดายและสะดวก เมื่อเทียบกับการสร้างเว็บไซต์หรือนำไปตีพิมพ์ อีกทั้งไม่ต้องผ่านการตรวจสอบ หรือได้รับการฝึกอบรมความรู้ทางวารสารศาสตร์ในเรื่องมาตรฐานความเที่ยงตรง ความถูกต้อง ความครบถ้วนของเนื้อหา (Spence and Quinn 2008: 265) ถ้าผู้ผลิตเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องอาจทำให้ผู้ใช้ข่าวสารเทศที่ผิดไปใช้และก่อให้เกิดความเสียหาย Consumer Electronics Association (CEA) ระบุว่า ร้อยละ 81.00 ของผู้ใช้เครือข่ายสังคม ใช้เพื่อช่วยตัดสินใจซื้อสินค้า และลูกค้าร้อยละ 70.00 เชื่อความคิดเห็นที่โพสต์ในเครือข่ายสังคม (Lee 2013) ถ้าผู้เผยแพร่ข้อมูลขาดจริยธรรม โดยนำเสนอข้อมูลที่ไม่ถูกต้องเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ผู้ใช้ข้อมูลจะไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งสารสนเทศบนเครือข่ายสังคมจะถูกมองว่าขาดความน่าเชื่อถือ ดังนั้นการทำให้สารสนเทศบนเครือข่ายสังคมมีคุณภาพ ผู้เผยแพร่ควรมีความรับผิดชอบต่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ

ผู้ผลิตและเผยแพร่ข้อมูลที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (ปรัชญนันท์ นิลสุข 2546: 20-25)

- 1) การนำเสนอข้อมูลตามความจริง และนำเสนออย่างเป็นกลาง
- 2) เนื้อหาต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับหัวข้อที่เผยแพร่
- 3) การอ้างอิงแหล่งที่มาเพื่อสนับสนุนความน่าเชื่อถือของข้อมูลและเป็นข้อมูลให้ผู้อ่านสามารถตรวจสอบกลับไปยังต้นฉบับได้
- 4) การสะกดคำและไวยากรณ์ต้องไม่ผิดพลาด มีความถูกต้องสมบูรณ์ การใช้ภาษาไม่ถูกต้องอาจทำให้ความหมายผิดไปจากเดิม ดังนั้นก่อนทำการเผยแพร่ข้อมูลจึงควรตรวจสอบความถูกต้องซ้ำอีกครั้ง
- 5) การตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลที่อ้างอิง ให้มีความน่าเชื่อถือและเนื้อหาถูกต้องตรงตามต้นฉบับ

การขาดจริยธรรมในด้านความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ อาจพบเห็นจากข้อมูลที่ถูกเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต โดยเนื้อหาข้อมูลที่น่าเสนอมีทั้งเรื่องจริง และข้อมูลที่สร้างขึ้นมา หรือไม่ได้กลั่นกรอง เมื่อผู้อ่านทำให้เข้าใจว่าเป็นเรื่องจริงทั้งหมด การขาดความ

รับผิดชอบของผู้นำเสนอและเผยแพร่ข้อมูล ทั้งขาดการดูแลเอาใจใส่กับข้อมูล หรือไม่มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย รวมถึงการบันทึกข้อมูลที่ผิดพลาด อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมและส่งผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง (วิโรจน์ ชัยมูล และพรระชา ยวงทอง 2552: 252) รวมถึงผู้ผลิตหรือเผยแพร่ข้อมูลต้องเป็นผู้รับผิดชอบในกรณีการเผยแพร่ข่าวลืออันเป็นเท็จ เช่น การตัดต่อภาพเผยแพร่ข้อมูลเท็จที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งถือเป็นการทำผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 และยังส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของผู้เผยแพร่ข้อมูลอีกด้วย

2.2 การประเมินความถูกต้องและน่าเชื่อถือของสารสนเทศ

การประเมินสารสนเทศเป็นหนึ่งในมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่นิสิต นักศึกษาควรตระหนักรู้เพื่อคัดเลือกให้ได้สารสนเทศที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ หน่วยงานด้านห้องสมุด สถาบันการศึกษา และองค์กร อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น Cornell University Library, UCLA College Library, WWW Consotium, Media Awareness Network เป็นต้น ต่างกำหนดหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินสารสนเทศบนเวปไซต์ได้โดยมีหลักเกณฑ์ที่ใกล้เคียงกันสามารถสรุปได้ดังนี้ (Cooke 1999; สมชาย วรรณญาณไกร 2545, 2548)

1) พิจารณาวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ใช้ เว็บไซต์ต้องมีวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้อ่านต้องพิจารณาว่าเนื้อหาภายในต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเนื้อหาครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของเว็บไซต์

2) พิจารณาผู้รับผิดชอบ หมายถึง บุคคลหรือองค์กรที่สร้างสารสนเทศขึ้นมา การประเมินสารสนเทศควรพิจารณาว่ามีชื่อผู้รับผิดชอบหรือไม่ และผู้แต่งหรือผู้รับผิดชอบควรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการผลิตข้อมูลนั้นๆ กรณีที่ผู้รับผิดชอบเป็นบุคคลสามารถพิจารณาจากการศึกษา ประวัติการทำงาน หน้าที่รับผิดชอบ ประสบการณ์ หรือความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ ถ้าเป็นองค์กรหรือสถาบันควรมีชื่อเสียงในความรู้ด้านนั้นหรือมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ส่วนใหญ่จะพิจารณาจากหน่วยงานหรือองค์กรที่ไม่ได้หวังผลกำไร เช่น หน่วยงานการศึกษา หน่วยงานราชการ ผู้แต่งหรือผู้รับผิดชอบในการผลิตสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งสำคัญ เพราะทำให้ผู้ใช้สามารถนำไปใช้ตัดสินใจได้ว่าสารสนเทศนั้นมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

3) พิจารณาเนื้อหา เนื้อหาควรถูกต้อง มีความเหมาะสม เกณฑ์ในการพิจารณาความถูกต้อง เพียงตรง ควรพิจารณาดังนี้

3.1) พิจารณาจากความถูกต้องของการสะกดคำ ไวยากรณ์ เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์

3.2) เนื้อหาควรมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล เพื่อความน่าเชื่อถือ และสามารถตรวจสอบความถูกต้องจากต้นฉบับได้

3.3) การนำเสนอข้อมูลเอนเอียงหรือไม่ ข้อมูลเป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นความคิดเห็นของผู้แต่ง มีความเป็นกลางหรือมีอคติ ซึ่งหากเป็นข้อมูลทางธุรกิจ การเมือง ข้อมูลมักจะเอนเอียงไปกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

3.4) ผู้อ่านสามารถตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาได้ เนื่องจากสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตแตกต่างจากสารสนเทศบนสิ่งพิมพ์ ซึ่งมีกระบวนการคัดเลือก กลั่นกรอง และพิจารณาก่อนการตีพิมพ์ ดังนั้นผู้อ่านต้องทำการตรวจสอบด้วยตนเอง

3.5) พิจารณาความเป็นปัจจุบันของเนื้อหา ข้อมูลควรมีวันที่ผลิตหรือเผยแพร่อย่างชัดเจน และพิจารณาว่าเนื้อหาภายในเว็บไซต์มีการปรับปรุงแก้ไขบ้างหรือไม่

3.6) ผู้อ่านควรตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา กับแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบว่าข้อมูลตรงกันหรือไม่ หรือข้อมูลเป็นปัจจุบันหรือไม่

4) พิจารณาแหล่งที่ผลิต พิจารณาความน่าเชื่อถือของสถาบันหรือหน่วยงานที่ผลิต โดยพิจารณาว่าหน่วยงานที่ผลิตเป็นหน่วยงานของราชการ สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานของเอกชน และเป็นหน่วยงานที่มีชื่อเสียงหรือมีความเชี่ยวชาญในสาขาที่น่าเสนอสารสนเทศหรือไม่ เว็บไซต์ที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น หน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานราชการ เป็นต้น

5) พิจารณาแหล่งอ้างอิง สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตที่นำมาใช้จะต้องมีแหล่งอ้างอิงชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือ สารสนเทศที่เผยแพร่มีทั้งสารสนเทศปฐมภูมิซึ่งเป็นสารสนเทศต้นฉบับมีความน่าเชื่อถือ และสารสนเทศทุติยภูมิซึ่งเป็นการคัดลอกมาจากแหล่งปฐมภูมิอีกชั้นหนึ่ง ความน่าเชื่อถือจึงมีไม่เท่าปฐมภูมิ สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตมักพบการคัดลอกข้อมูลจากที่อื่นมาใช้ ก่อนการใช้จึงควรตรวจสอบว่าข้อมูลตรงกับต้นฉบับหรือไม่ และแหล่งข้อมูลที่นำมาอ้างอิงมีความน่าเชื่อถือมากเพียงใด การนำข้อมูลที่ไม่มีแหล่งอ้างอิงที่ถูกต้องไปใช้ตัดสินใจอาจทำให้เกิดความผิดพลาดตามมา (พนารัตน์ ลิ้ม 2551: 17)

การใช้สารสนเทศบนเครือข่ายสังคม ผู้ใช้มักเชื่อในตัวบุคคลที่เผยแพร่ข้อมูลมากกว่าเชื่อในแอปพลิเคชันที่ใช้งาน โดยผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมมีความประทับใจในกิจกรรมบนเครือข่ายสังคม ทำให้ผู้ใช้เชื่อเกือบทุกข้อความ วิดีโอ หรือรูปภาพที่ถูกโพสต์ลงบนเฟซบุ๊ก หรือถูกแชร์ในยูทูบ ทวิตเตอร์ ถึงแม้ข้อมูลจะมาจากหลากหลายแหล่งก็ตาม (Rouis, Limayem, and Salehi-Sangari 2011: 973-974) จากผลการสำรวจความน่าเชื่อถือของข้อมูลในความคิดของผู้ใช้ พบว่า แหล่งข้อมูลที่ผู้ใช้เชื่อถือมากที่สุด คือ บุคคลที่คิดเหมือนกับตนเอง (Bowen 2013) ดังนั้นการนำสารสนเทศบน

เครือข่ายสังคมมาใช้ ผู้ใช้ควรประเมินความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของสารสนเทศเพราะทุกคนสามารถเป็นผู้ผลิตและเผยแพร่ข้อมูลได้ โดยไม่ต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเหมือนสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งบ่อยครั้งมักปรากฏว่าผู้ใช้ที่ไม่ตระหนักรู้ในเรื่องนี้ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องบนเฟซบุ๊ก หลายครั้งพบว่ามีจำนวนการแชร์ข้อมูลที่เป็นข่าวลือหรือไม่ตรงตามความจริงเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่ายังมีผู้ใช้บางคนที่ไม่ตรวจสอบความถูกต้องและน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิงก่อนเผยแพร่ข้อมูล

3. สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ

สิทธิความเป็นเจ้าของเป็นเรื่องที่กล่าวถึง กรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิน ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินทั่วไปที่จับต้องได้ เช่น คอมพิวเตอร์ รถยนต์ หรืออาจเป็นทรัพย์สินทางปัญญา(ความคิด) ที่จับต้องไม่ได้ เช่น บทเพลง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แต่สามารถถ่ายทอดหรือบันทึกลงในสื่อต่างๆได้ เช่น สิ่งพิมพ์ เทป ซีดีรอม เป็นต้น (ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย 2549: 361) เมื่อบุคคลใดได้สร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากความคิดของตนเองขึ้นมา กฎหมายจะให้การรับรองว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลนั้น ทำให้เจ้าของได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายให้มีสิทธิในการแสวงหาประโยชน์จากผลงานและมีสิทธิฟ้องร้องผู้ฝ่าฝืนสิทธิหรือผู้กระทำการละเมิดผลงานของตนเอง (จรัสศักดิ์ รอดจันทร์ 2555)

ทรัพย์สินทางปัญญาแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ทรัพย์สินทางปัญญาทางอุตสาหกรรม ได้แก่ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ความลับทางการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และแบบแผนวงจรรวม
2. ทรัพย์สินทางปัญญาอันเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ เป็นสิทธิที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์วรรณกรรม (รวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์และฐานข้อมูล) ศิลปกรรม นาฏกรรม และดนตรีกรรม

การใช้งานเฟซบุ๊กมักพบปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น การโพสต์หรือแชร์งานลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของ ทั้งในรูปของ เพลง ภาพยนตร์ รูปภาพ และไฟล์ประเภทอื่นๆ การละเมิดลิขสิทธิ์บนเฟซบุ๊กเกิดจากหลายสาเหตุทั้งการไม่ตระหนักรู้เรื่องลิขสิทธิ์ของผู้ใช้ การไม่ใส่ใจต่อพฤติกรรมการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ใช้ โดยมีความคิดว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ไม่ผิดกฎหมายและไม่ผิดศีลธรรมจึงมีการทำกันอย่างแพร่หลาย อีกทั้งสังคมไม่ได้ให้ความสนใจเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เท่าที่ควร การปราบปรามจึงไม่ได้ผล (กษิณาจ หลิมสวัสดิ์ 2556) ดังนั้นการส่งเสริมการตระหนักรู้เรื่องลิขสิทธิ์จะช่วยเพิ่มความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ผู้ใช้ เพื่อให้ผู้ใช้สารสนเทศบนเฟซบุ๊กได้อย่างถูกต้อง และเคารพต่อสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ

3.1 ลิขสิทธิ์

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ให้ความหมายของลิขสิทธิ์ว่า หมายถึง สิทธิแต่ผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆตามพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น นอกจากนี้ยังหมายถึง ผลงานสร้างสรรค์อันเกิดจากสติปัญญาของมนุษย์ซึ่งแสดงออกในรูปงานวรรณกรรม และงานศิลปกรรม และผู้สร้างสรรค์งานจะได้รับการคุ้มครองให้มีสิทธิในการแสวงหาผลประโยชน์จากงานดังกล่าวตามกฎหมาย (จรัสศักดิ์ รอดจันทร์ 2555)

3.1.1 การละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ

กฎหมายลิขสิทธิ์ได้ระบุการกระทำที่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ มีดังต่อไปนี้ (พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537)

1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง การทำซ้ำในที่นี้หมายถึง การคัดลอกโดยวิธีใดๆ เลียนแบบ ทำสำเนา บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกทั้งเสียงและภาพ จากต้นฉบับ จากสำเนา หรือจากการโฆษณาไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ส่วนการดัดแปลง หมายถึง ทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบใหม่ ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม หรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำขึ้นใหม่

2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยการแสดง การบรรยาย สวด บรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงหรือภาพ การจำหน่าย หรือโดยวิธีอื่นใด

ความนิยมในการใช้เฟซบุ๊ก ทำให้เกิดความท้าทายต่อการเผชิญปัญหาละเมิดลิขสิทธิ์ในแต่ละวันเฟซบุ๊กเป็นแหล่งผลิตและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก ซึ่งเป็นเรื่องง่ายที่จะคัดลอกและเผยแพร่สารสนเทศของผู้อื่น (Jamar 2012: 3) ผู้ใช้เฟซบุ๊กหลายรายขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ของสารสนเทศบนเฟซบุ๊ก โดยคิดว่าสารสนเทศที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตไม่มีเจ้าของ ทุกคนสามารถทำซ้ำ เผยแพร่หรือนำไปใช้ได้อย่างเสรี แม้ว่าสถาบันการศึกษาจะมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ แต่ความรู้ที่นักศึกษาได้รับมีเพียงเนื้อหาในตำราซึ่งไม่ครอบคลุมถึงการใช้สารสนเทศบนเครือข่ายสังคม นักศึกษาจึงไม่เข้าใจว่ารูปภาพ เพลง และวิดีโอที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต บางส่วนเป็นสารสนเทศที่มีลิขสิทธิ์ และถ้าใช้สารสนเทศเหล่านั้นโดยปราศจากการอ้างอิงแหล่งที่มาหรือขออนุญาต ถือได้ว่ากระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ (Veltos Jennifer R. and Veltos 2010: 465) อีกทั้งพฤติกรรมละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้ที่ปฏิบัติกันเป็นประจำในชีวิตประจำวัน และไม่ถูกดำเนินการเอาผิดทางกฎหมาย เป็นหนึ่งเหตุผลที่ทำให้คนในสังคมยอมรับการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของของผู้อื่น (Goodenough and Decker 2008)

การละเมิดลิขสิทธิ์บนเฟซบุ๊กมีหลายรูปแบบ เช่น การทำซ้ำ เลียนแบบ แอบอ้าง เป็นเจ้าของผลงาน หรือเผยแพร่สารสนเทศที่มีลิขสิทธิ์ ทั้งทำโดยตั้งใจและความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผู้ใช้ อาทิการใช้รูปภาพตารา นักแสดง หรือการ์ตูนเป็นรูปภาพประจำตัวบนเฟซบุ๊ก ผู้ใช้ไม่ได้ตระหนักรู้ว่ารูปภาพเหล่านั้นมีลิขสิทธิ์และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการละเมิดลิขสิทธิ์ (Henderson et al. 2010; Zwart et al. 2011: 14) อีกทั้งผู้ใช้สารสนเทศบนเครือข่ายสังคมหลายราย โดยเฉพาะผู้ใช้อายุน้อยมีความเข้าใจที่ผิดว่า การนำสารสนเทศของผู้อื่นมาใช้ ถ้าไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากเจ้าของผลงาน ซึ่งส่วนใหญ่ เพลง รูปภาพ วิดีโอ และข้อความต่างๆ ที่ถูกโพสต์บนเครือข่ายสังคมถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ (Henderson et al. 2010: 4) การแลกเปลี่ยนไฟล์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางอินเทอร์เน็ตก็เช่นกัน แม้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไรก็อาจจะเป็นการขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานที่มีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของสิทธิ์ และกระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร เนื่องจากการอัปโหลดเพื่อแลกเปลี่ยนไฟล์โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งเป็นสิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ ดังนั้นการอัปโหลดและดาวน์โหลดจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน (กรมทรัพย์สินทางปัญญา. ก 2557) การไม่ตระหนักรู้เรื่องลิขสิทธิ์ของผู้ใช้ โดยเข้าใจผิดว่า สังคมอินเทอร์เน็ตเป็นสังคมแห่งการแบ่งปัน ทุกอย่างบนอินเทอร์เน็ตสามารถใช้ร่วมกันได้ และทุกคนมีสิทธิ์นำไปใช้ ทำให้พฤติกรรมการใช้สารสนเทศบนเครือข่ายสังคมไม่ถูกต้อง อาจส่งผลให้ผู้ใช้ไม่รู้สึกรับผิดต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานของผู้อื่น และทำการละเมิดลิขสิทธิ์จนมองว่าเป็นเรื่องปกติ (ฐาปะนนะ วงษ์สาธิตศาสตร์ 2555; สุนิตา เข้มทอง 2549)

3.1.2 ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

กฎหมายลิขสิทธิ์มีการระบุข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ เพื่อต้องการให้สังคมได้ใช้ประโยชน์จากงานที่มีลิขสิทธิ์นั้นๆ ทำให้เกิดการเผยแพร่ความรู้อย่างกว้างขวาง เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย (กรมทรัพย์สินทางปัญญา. ข 2557) ในบทบัญญัติมาตรา 32 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ระบุไว้ว่า “การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์”

บทบัญญัติข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ทำให้ผู้ใช้สามารถใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม (Fair use) หมายถึง ความชอบธรรมทางกฎหมายในการนำงานลิขสิทธิ์มาใช้ในระดับที่จำกัด โดยไม่ขัดกับผลประโยชน์ที่เจ้าของผลงานพึงได้รับจากงานของตนเอง (กรมทรัพย์สินทางปัญญา 2552) ซึ่งเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับผู้ใช้งานเฟซบุ๊ก ในการใช้ผลงานของผู้อื่นโดยไม่ละเมิดสิทธิเจ้าของสารสนเทศ แต่ถึงกฎหมายจะเปิดช่องให้ผู้ใช้สามารถใช้งานที่มีลิขสิทธิ์ได้ แต่ผู้ใช้เฟซบุ๊กหลายรายไม่

ตระหนักรู้เรื่องการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมอย่างแท้จริง การใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมไม่ได้ปกป้องการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการศึกษาและวิจัยทุกกรณี และนักศึกษาอาจยังไม่เข้าใจว่าการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมไม่คุ้มครองการใช้ในเชิงพาณิชย์ การอัปโหลดไฟล์เพลงของผู้อื่นบนเฟซบุ๊ก หรือนำรูปภาพที่มีลิขสิทธิ์ไปใช้เป็นรูปประจำตัวบนเฟซบุ๊ก ไม่สามารถอ้างว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมได้ ดังนั้นควรให้ความรู้เรื่องการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมที่ถูกต้อง เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันหรือใช้ประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา (Veltos Jennifer R. and Veltos 2010: 465) สาระสำคัญของการพิจารณาการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมพิจารณาได้จากหลักเกณฑ์ 4 ประการ ดังนี้ (กรมทรัพย์สินทางปัญญา. ข 2557)

1) วัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้งานลิขสิทธิ์

- การใช้งานลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นจะต้องไม่มีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อการค้าหรือหากำไร
- การใช้งานลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นจะต้องไม่มีเจตนาทุจริต เช่น การนำงานลิขสิทธิ์มาใช้โดยไม่อ้างอิงถึงที่มาหรือใช้ในลักษณะที่ทำให้คนเข้าใจว่าเป็นงานของตนเอง
- การใช้งานลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม โดยเป็นการนำงานลิขสิทธิ์มาใช้โดยปรับเปลี่ยน (Transform) ให้ต่างไปจากงานลิขสิทธิ์เดิมหรือมีการเพิ่มเติมสิ่งใหม่เข้าไปให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

2) ลักษณะของงานอันมีลิขสิทธิ์

- พิจารณาระดับของการสร้างสรรค์งาน เช่น งานที่ใช้จินตนาการมาก อาทิ นวนิยาย อัดซีวีประวัติ ถ้ามีการนำไปใช้มีโอกาสว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นธรรม
- ถ้าเป็นการใช้งานที่ยังไม่มีการโฆษณา ผู้ใช้จะอ้างว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมไม่ได้ เนื่องจากงานดังกล่าวเจ้าของลิขสิทธิ์เท่านั้นที่จะมีสิทธิเลือกที่จะโฆษณางานของตนเองเมื่อใด

3) ปริมาณและเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญที่ถูกนำไปใช้เมื่อเทียบกับเนื้อหาทั้งหมด

การนำงานลิขสิทธิ์มาใช้ต้องคำนึงถึงปริมาณงานและสาระสำคัญที่ใช้ ถ้านำมาใช้ในปริมาณมากหรือนำสาระสำคัญของผลงานชิ้นนั้นมาใช้จะถือเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมไม่ได้

4) ผลกระทบต่อตลาดหรือมูลค่าของงานที่มีลิขสิทธิ์

การใช้งานลิขสิทธิ์ของผู้อื่นจะต้องไม่มีผลกระทบต่อตลาดของงานนั้น เช่น ทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ขายผลงานไม่ได้หรือยอดขายลดลงเป็นจำนวนมาก

3.2 การเผยแพร่สารสนเทศที่มีเจ้าของอย่างถูกต้อง

เฟซบุ๊กเป็นเครื่องมือที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้ได้แลกเปลี่ยนเรื่องราว ข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ ระหว่างสังคมผู้ใช้ด้วยกัน แต่การแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้ใช้ควรทำให้ถูกต้องโดยไม่เป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของ การนำมาภาพ วิดีโอ เพลง หรือไฟล์ประเภทอื่นๆของผู้อื่นมาเผยแพร่บนเฟซบุ๊ก ผู้ใช้ควรปฏิบัติให้ถูกต้อง ดังนี้

1) การขออนุญาตเจ้าของสารสนเทศ

เฟซบุ๊กมีข้อกำหนดการให้บริการเพื่อป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยไม่อนุญาตให้ผู้ใช้โพสต์เนื้อหาที่ละเมิดลิขสิทธิ์ผู้อื่น รวมถึงรับรองเรียนการละเมิดลิขสิทธิ์บนเฟซบุ๊ก แต่ระบบเฟซบุ๊กไม่สามารถตรวจสอบการโพสต์ของผู้ใช้ทุกคน ดังนั้นผู้ใช้ควรมีความรับผิดชอบในการเคารพสิทธิของผู้อื่น ในกรณีที่ใช้ต้องการเผยแพร่สารสนเทศของผู้อื่น ควรขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ให้ถูกต้องเพื่อป้องกันการถูกลบเนื้อหาออกจากเฟซบุ๊กและฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมาย (Veltsos Jennifer R. and Veltsos 2010) ซึ่งพฤติกรรมการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตของนักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่ที่พบมากที่สุด คือ การดาวน์โหลดภาพยนตร์บนอินเทอร์เน็ตมาใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของผลงาน โดยเข้าใจผิดว่า ผลงานบนอินเทอร์เน็ตสามารถแบ่งปันได้อย่างเสรี นอกจากนี้ยังไม่ตระหนักรู้ว่าการนำข้อมูลข่าวสารบนอินเทอร์เน็ตไปใช้ต้องขออนุญาตใคร เพราะมีความคิดว่าไซเบอร์สเปซเป็นที่พื้นที่สาธารณะสำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกัน (ฐาปะนระ วงษ์สาธิตศาสตร์ 2555; สุนิตา เข้มทอง 2549)

2) การอ้างอิงแหล่งที่มา

การผลิตและเผยแพร่สารสนเทศของผู้อื่นบนเฟซบุ๊ก ถ้าผู้ใช้ต้องการคัดลอกหรืออ้างอิงงานบางตอนของผู้อื่น ควรให้เกียรติเจ้าของผลงานโดยอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล เช่น ระบุชื่อผู้เขียน แหล่งที่มา หรือทำการโพสต์ลิงก์ไปยังแหล่งข้อมูลต้นฉบับ เพื่อให้ผู้อ่านทราบถึงผู้สร้างสรรค์ผลงานที่แท้จริง

3.3 การใช้สัญญาอนุญาตการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์

ทางเลือกหนึ่งในการนำสารสนเทศที่มีลิขสิทธิ์มาใช้ คือ การใช้สารสนเทศที่อยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นการยินยอมของเจ้าของสารสนเทศให้ผู้อื่นนำงานของตนไปใช้ได้โดยไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เจ้าของลิขสิทธิ์เป็นคนเลือกสัญญาอนุญาตการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์ที่เป็นที่รู้จักในปัจจุบันมีดังนี้

สัญญาอนุญาต Creative commons (CC)

Creative commons เป็นองค์กรไม่แสวงกำไรที่สนับสนุนการสร้างและนำสื่อกลับมาใช้ โดยไม่ถูกจำกัดจากลิขสิทธิ์แบบเต็มที่ สัญญาอนุญาต Creative commons เอื้อให้ผู้สร้างสรรค์งานกำหนดได้ว่า จะให้ผู้นางานไปใช้ทำอะไรได้บ้าง โดยไม่ต้องขออนุญาตเจ้าของ ทำให้ผู้ใช้งานงานไปต่อยอดได้สะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งสัญญานี้ทำให้ผู้สร้างสรรค์งานไม่จำเป็นต้องเลือกระหว่างการสงวนสิทธิ์ผลงานทั้งหมดกับสละสิทธิ์ผลงานทั้งหมด เพราะผู้สร้างสรรค์งานสามารถเลือกเงื่อนไขสัญญาอนุญาตสำหรับผู้ที่ต้องการใช้งานไปใช้ต่อได้ (ครีเอทีฟคอมมอนส์ประเทศไทย ม.ป.ป.; ชิตพงษ์ กิตตินราทร ม.ป.ป.)

ผู้ใช้ควรทำความเข้าใจต่อสัญญาอนุญาตการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อไม่ให้นำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ มีการเปิดเผยว่า ผู้ใช้หลายคนไม่อ่านและยังไม่เข้าใจกฎหมายมาตรฐานสัญญาอนุญาตการใช้งาน เช่น Creative Commons licence (Zwart et al. 2011: 15)

โครงการกนู (GNU)

โครงการกนู เป็นชื่อของโครงการพัฒนาระบบปฏิบัติการ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาระบบปฏิบัติการเพื่อให้เป็นซอฟต์แวร์เสรี ที่ทุกคนสามารถนำไปใช้ แก้ไข ปรับปรุง หรือจำหน่ายฟรี โดยไม่ต้องเสียค่าลิขสิทธิ์ โครงการกนู ประกอบไปด้วย เคอร์เนล ไลบรารี คอมไพเลอร์ โปรแกรมระบบ และโปรแกรมประยุกต์ต่าง ๆ โดยสัญญาอนุญาตสาธารณะทั่วไปของกนู (GPL) เป็นสัญญาอนุญาตแบบซอฟต์แวร์เสรี ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด (ลินุกซ์ไทยแลนด์ [ม.ป.ป.]) ส่งผลให้ซอฟต์แวร์ที่ใช้สัญญาอนุญาตนี้สามารถถูกนำไปใช้อย่างเสรีภาพ โดยมีเพียงเงื่อนไขว่า การนำไปใช้หรือนำไปพัฒนาต่อจำเป็นต้องใช้สัญญาอนุญาตเดียวกัน (บุญเลิศ อรุณพิบูลย์ 2552)

4. การเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์

การเข้าถึงสารสนเทศ หมายถึง สิทธิของผู้ใช้ในการใช้ระบบคอมพิวเตอร์และแหล่งสารสนเทศออนไลน์ ซึ่งมักมีการควบคุมการเข้าถึงโดยต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลเท่านั้น รวมถึงความสามารถของผู้ใช้ในการเข้าถึงข้อมูลที่เก็บไว้ในคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ (Reitz 2004) จริยธรรมในการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้ คือ สิทธิของผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศตามระดับสิทธิ์หรือเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย (Mason 1986)

4.1 การเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ที่ได้รับอนุญาต

การเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต เช่น การลบข้อมูล แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูล การสวมตัวตน หรือเจาะระบบบัญชีผู้ใช้ ถือเป็น การกระทำที่ผิดจริยธรรมสารสนเทศ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลและเป็นภัยต่อสารสนเทศที่จัดเก็บ (วิโรจน์ ชัยมูล และ พรรษา ยวงทอง 2552; ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย 2549) โดยการกระทำที่ถือเป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นกับสารสนเทศแบ่งได้ดังนี้ (สำนักป้องกันและปราบปรามการกระทำคามผิดทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 2556)

- 1) การเปิดเผย คือ การเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือข้อมูลนั้นถูกเปิดเผยโดยผู้ไม่ได้รับอนุญาต
- 2) การหลอกลวง คือ การให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ
- 3) การขัดขวาง คือ การทำลายข้อมูลหรือกันไม่ให้กระทำต่อข้อมูลอย่างถูกต้อง
- 4) การควบคุมระบบ คือ การเข้าควบคุมบางส่วนหรือทั้งระบบโดยไม่ได้รับอนุญาต
- 5) การสอดแนม คือ เป็นการดักเพื่อแอบดูข้อมูล ซึ่งจะไม่กระทำการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลเดิม
- 6) การเปลี่ยนแปลงข้อมูล คือ การแก้ไขข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นการโจมตีเพื่อให้ผู้รับต้องใช้ข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงแล้ว หรือข้อมูลที่ได้รับเป็นข้อมูลที่ผิดแล้วนำไปใช้งาน
- 7) การปฏิเสธการให้บริการ คือ การขัดขวางการให้บริการของเซิร์ฟเวอร์เป็นเวลานาน หรือขัดขวางช่องทางสื่อสารข้อมูลไปยังเซิร์ฟเวอร์ ก่อให้เกิดการละทิ้งแพ็คเกจข้อมูลที่รับส่งระหว่างกัน

การกระทำผิดในการเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตทั้งบนเฟซบุ๊กและเครือข่ายสังคมอื่นๆ ปัจจุบันกฎหมายได้กำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำผิด โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำคามผิดในการเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่น ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำคามผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่บัญญัติบทลงโทษการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ รวมถึงการกระทำผิดบนอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมโดยปราศจากสิทธิอันชอบธรรม ซึ่งประกอบด้วย การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ การกระทำโดยมิชอบให้ระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ ขัดขวางหรือรบกวนไม่ให้สามารถทำงานได้ปกติ และการทำลาย แก้ไข หรือเพิ่มเติมข้อมูลบางส่วนหรือทั้งหมดของผู้อื่น ทำให้เกิดความเสียหาย มีโทษถึงจำคุกหรือปรับเงิน หรือทั้งจำและปรับ (พรเพชร วิชิตชลชัย 2550)

4.2 การรักษาความปลอดภัยในการเข้าถึงสารสนเทศ

การรักษาความปลอดภัยสารสนเทศ คือ การทำให้ความรู้ ความคิด ข่าวสาร รอดพ้นจากอันตราย หรือมาตรการที่ใช้สำหรับป้องกันผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตในการเข้าถึง ทำการลบ แก้ไข เปลี่ยนแปลงข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดบนเว็บไซต์หรือบัญชีผู้ใช้ส่วนตัว (สำนักป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิดทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 2556)

สถิติอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ที่คุกคามความปลอดภัยของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ ระบุข้อมูลที่น่าสนใจว่า เทคโนโลยีที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการก่ออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ เครือข่ายสังคม และการประมวลผลในกลุ่มเมฆ (Cloud computing) และพฤติกรรมของผู้ใช้เครือข่ายสังคมที่ถูกเจาะระบบข้อมูล ส่วนใหญ่มักมีพฤติกรรมการใช้ดังนี้ (Ruane 2014)

- 1) ผู้ใช้ไม่ทำการออกจากระบบหลังใช้งานเสร็จ
- 2) ผู้ใช้ติดต่อกับบุคคลที่ไม่รู้จัก
- 3) ผู้ใช้แลกเปลี่ยนรหัสผ่านเครือข่ายสังคมกับผู้อื่น

นอกจากนี้เหยื่อการก่ออาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มักเป็นกลุ่มวัยรุ่น ผู้ใช้ เครือข่ายสังคม และผู้ใช้อินเทอร์เน็ตไร้สายสาธารณะ (Wi-Fi) อีกทั้งข้อมูลสถิติด้านภัยเทคโนโลยี สารสนเทศ โดยศูนย์ประสานงานรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์ประเทศไทย หรือ ThaiCERT ในพ.ศ. 2556 ระบุว่า ภัยจากการหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ตมีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 42.00 รองลงมาคือ การเจาะระบบร้อยละ 26.40 ภัยคุกคามเหล่านี้จะยังไม่หมดไป และผู้ใช้อังมีความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อ สิ่งที่ใช้ควรปรับตัวคือ การตระหนักรู้การรักษาความปลอดภัยของ สารสนเทศส่วนตัว

การรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคลบนเฟซบุ๊กจากการภัยคุกคามต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

- 1) การรักษาความปลอดภัยของรหัสผ่าน รหัสผ่านบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กเปรียบเสมือนกุญแจในการเข้าสู่ข้อมูลส่วนตัวต่างๆ ผู้ใช้จึงจำเป็นต้องรักษาความปลอดภัยของรหัสผ่านให้มากที่สุด โดยเฟซบุ๊กให้ผู้ใช้เข้าสู่ระบบด้วยอีเมลของตนเอง การที่ผู้ใช้จำนวนมากใช้รหัสผ่านเดียวกันกับการเข้าสู่ระบบอีเมล จึงมีความเสี่ยงอย่างยิ่งต่อการถูกเจาะระบบ การที่ผู้ใช้ไม่จดจำรหัสผ่านทำให้ใช้ชื่อบัญชีและรหัสผ่านเหมือนกันสำหรับทุกบริการบนโลกออนไลน์ เช่น อีเมล ธนาคารออนไลน์ หรือบริการเครือข่ายสังคม ดังนั้นผู้ใช้ควรมีวินัยในการสร้างรหัสผ่านที่แตกต่างกันสำหรับการเข้าใช้บริการออนไลน์ต่างๆ (ไพโรจน์ ไวกานิชกิจ 2553: 57) หลักในการรักษาความปลอดภัยของรหัสผ่าน คือ ผู้ใช้ควรหลีกเลี่ยงการใช้วัน/เดือน/ปีเกิด หรือเบอร์โทรศัพท์เป็นรหัสผ่าน เพื่อให้ยากต่อการคาดเดา

(สำนักป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 2556) และไม่ควรมีเปิดเผยแพร่ผ่านให้ผู้อื่นรับรู้

2) การออกจากระบบ (Log out) หลังจากใช้งานเฟซบุ๊กเสร็จเรียบร้อยแล้วทุกครั้ง ผู้ใช้ควรออกจากระบบเพื่อเป็นการป้องกันผู้อื่นสวมสิทธิ์เข้าใช้ เพราะเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้ตกเป็นเหยื่อการถูกสวมรอยตัวตนเป็นเพราะผู้ใช้งานไม่ออกจากระบบหลังการใช้งาน (Ruane 2014)

3) การระมัดระวังในการใช้อินเทอร์เน็ตสาธารณะ การใช้งานอินเทอร์เน็ตไร้สายสาธารณะตามสถานที่ต่างๆ โดยไม่ระมัดระวังถือเป็นความเสี่ยงที่อาจถูกโจรกรรมข้อมูลส่วนตัว การใช้งานอินเทอร์เน็ตไร้สายสาธารณะที่มีความเสี่ยงต่อการรั่วไหลของข้อมูลสูงสุด อันดับแรก ได้แก่ อีเมลส่วนตัว รองลงมาคือ การใช้เครือข่ายสังคม (สำนักป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 2556) นอกจากนี้ผลการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตไร้สายสาธารณะในประเทศอังกฤษ ของเว็บไซต์ Opinium.co.uk พบว่า กลุ่มของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตไร้สายสาธารณะ เพียงร้อยละ 24.00 เท่านั้นที่มีการป้องกันในการใช้งาน ในขณะที่อีกร้อยละ 76.00 ไม่มีการป้องกันและกลายเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการโดนโจรกรรมข้อมูล (ทรมัปปิ อัมพติม 2556) ดังนั้นผู้ใช้เฟซบุ๊กผ่านอินเทอร์เน็ตไร้สายสาธารณะจึงมีความเสี่ยงสูง วิธีการโจรกรรมข้อมูลของอาชญากรคอมพิวเตอร์จะทำการตั้งชื่อ Wi-Fi ให้คล้ายกับชื่อ Wi-Fi ที่ผู้ใช้เคยใช้ ถ้าไม่สังเกตหรือตรวจสอบก่อนเข้าใช้ อาชญากรจะดักจับข้อมูลทั้งรหัสผ่าน ข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก ข้อมูลธุรกรรมการเงิน เป็นต้น

4) การตั้งค่าความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล เฟซบุ๊กเป็นเครือข่ายสังคมที่มีนโยบายรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้ โดยผู้ใช้สามารถตั้งค่าความปลอดภัยข้อมูลเพื่อป้องกันการเข้าใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต เช่น การแจ้งเตือนเมื่อผู้อื่นพยายามเข้าสู่บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊ก การตรวจสอบบราวเซอร์การเข้าใช้เฟซบุ๊กให้ตรงกับที่เข้าใช้เป็นประจำ การตั้งค่าการเข้าใช้เฟซบุ๊กผ่านโปรโตคอล HTTPS ซึ่งช่วยป้องกันไม่ให้ผู้ไม่หวังดีสามารถแกะข้อมูลสำคัญจากการดักจับข้อมูลได้ เป็นต้น แม้เฟซบุ๊กจะมีระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่ผู้ใช้ แต่ถึงอย่างไรผู้ใช้อีกไม่ควรละเลยความสำคัญของการตั้งค่าความปลอดภัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการตระหนักรู้/พฤติกรรม และความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก หรือเครือข่ายสังคมอื่น ๆ รวมทั้งหมด 17 เรื่อง แบ่งเป็นงานวิจัยในประเทศไทยจำนวน 3 เรื่อง และงานวิจัยในต่างประเทศจำนวน 14 เรื่อง ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศไทย

ภาสกร จิตรไคร์ครวญ (2553) ศึกษาเรื่องเทคโนโลยีของสื่อใหม่และการนำเสนอตัวตนต่อสังคมกับพฤติกรรมการสื่อสารบนเครือข่ายสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ของบริบททางสังคม การสื่อสารออนไลน์ การมีปฏิสัมพันธ์ และความเป็นส่วนตัว กับแนวคิดการนำเสนอตัวตนต่อสังคม 2) ศึกษาความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีของสื่อใหม่กับแนวคิดการนำเสนอตัวตนต่อสังคม 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของแนวคิดการนำเสนอตัวตนต่อสังคมกับพฤติกรรมการสื่อสารของผู้ใช้บนสื่อเครือข่ายสังคม 4) ศึกษาความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีของสื่อใหม่และแนวคิดการนำเสนอตัวตนต่อสังคมกับพฤติกรรมการสื่อสารของผู้ใช้บนเครือข่ายสังคม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ใช้เฟซบุ๊กและ/หรือทวิตเตอร์ จำนวน 400 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากกว่า การใช้กล่องข้อความ (inbox message หรือ direct message) มีความปลอดภัยและสามารถรักษาความลับต่างๆในการสื่อสารสำหรับข้อความที่ต้องการให้รู้เฉพาะบุคคล

เมธาวิ พิเศษพัฒน์ (2553) ศึกษาเรื่องความน่าเชื่อถือของเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์และสื่อกระแสหลัก โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือในการบอกต่อเรื่องราวทางสังคมในเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์ของผู้ใช้ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความน่าเชื่อถือระหว่างการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์กับสื่อกระแสหลัก และเพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจในการนำเสนอและบอกต่อเรื่องราวทางสังคมของผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์ โดยใช้แบบบันทึกและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นแหล่งข้อมูล ได้แก่ ทวิตเตอร์และสื่อกระแสหลัก รวมถึงผู้ใช้ทวิตเตอร์ในประเทศไทยจำนวน 16 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า การนำเสนอและบอกต่อเรื่องราวทางสังคมในเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์มีความน่าเชื่อถือต่ำ เนื่องจากผู้ที่ไม่มีความระมัดระวังในการนำเสนอและบิดเบือนข้อมูลที่เป็นหลักฐานอยู่เสมอ รวมถึงต้องการบอกต่อข้อมูลข่าวสารด้วยความรวดเร็ว จึงขาดการตรวจสอบความถูกต้องก่อนการนำเสนอและบอกต่อ แต่จะใช้การตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ใช้ด้วยกันเองหลังจากมีการนำเสนอข้อมูลไปแล้ว แต่กว่าจะได้ตรวจสอบอาจใช้เวลานานพอสมควร ข้อมูลเดิมที่ผิดพลาดผู้เผยแพร่มักไม่กลับไปแก้ไขให้ถูกต้อง หรือไม่ลบข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ทำให้ผู้ใช้ที่อ่านข่าวย้อนหลังได้รับข้อมูลผิดๆ ซึ่งแตกต่างจากสื่อกระแสหลัก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ที่มีการกลั่นกรองตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารก่อนการนำเสนอ และแหล่งข้อมูลในสื่อกระแสหลักมีจรรยาบรรณมากกว่าแหล่งข้อมูลในเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์ ความน่าเชื่อถือต่อข้อมูลที่เผยแพร่เกิดจากผู้ที่มีความไว้วางใจในความเชี่ยวชาญของแหล่งข้อมูล และมีความใกล้ชิดกับแหล่งสาร โดยมีหลักฐานและอารมณ์ความรู้สึกของผู้ใช้ขณะนั้นเป็นส่วนประกอบของความน่าเชื่อถือด้วย แต่ผู้ที่มีความ

คิดเห็นว่า สื่อกระแสหลักและทวิตเตอร์มีความน่าเชื่อถือใกล้เคียงกันเพราะทั้งสื่อกระแสหลักและเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์มีการแข่งขันในเรื่องความรวดเร็วในการนำเสนอ ทำให้มีการตรวจสอบความถูกต้องหรือแหล่งข้อมูลข่าวสารน้อยลง

พิรงรอง รามสูต และโสภาค พาณิชพาพิบูล (2556) ศึกษาเรื่องการตระหนักรู้สิทธิส่วนบุคคลในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะของการรับรู้ต่อประเด็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคลของสังคมไทย ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ และความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ต่อประเด็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคลกับปัจจัยด้านลักษณะทางประชากร สถานภาพทางเศรษฐกิจ ทัศนคติทางวัฒนธรรม และพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต 2) เพื่อศึกษาการรับรู้และความตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ในโปรแกรมสำเร็จรูปออนไลน์ต่างๆ และ 3) เพื่อศึกษาการรับรู้ของสมาชิกองค์กรภาคประชาสังคมในประเทศไทยต่อความเป็นส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคลออนไลน์ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจาก 4 ภูมิภาคทั่วประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง (ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล) จำนวนทั้งหมด 800 คน และสมาชิกองค์กรภาคประชาสังคม 6 องค์กร ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า ประชาชนตระหนักรู้สิทธิส่วนบุคคลบนเครือข่ายสังคมเรื่อง การให้ข้อมูลที่สามารถระบุตัวตนได้ในระดับสูง เช่น การระมัดระวังการให้ข้อมูลอีเมล สถานศึกษา ที่ทำงาน และภาพถ่ายส่วนตัว เป็นต้น และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 42.90 มีการเปิดเผยตำแหน่งที่อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากมีการเลือกเปิดเผยตำแหน่งที่อยู่บางเวลาและบางสถานที่

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

Govani and Pashley (2005) ศึกษาเรื่องการตระหนักรู้สิทธิความเป็นส่วนตัวในการใช้เฟซบุ๊กของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย Carnegie Mellon ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตระหนักรู้ในการปกป้องสิทธิความเป็นส่วนตัวในการใช้เฟซบุ๊กของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย Carnegie Mellon จำนวน 50 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อยเปิดเผยข้อมูลการติดต่อ เช่น ที่อยู่ปัจจุบัน เบอร์โทรศัพท์บ้าน หรือมือถือ อีกทั้งนักศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักรู้เรื่องการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวในการจำกัดบุคคลแต่ละกลุ่มที่สามารถเข้าถึงข้อมูลบนเฟซบุ๊กของตนเอง

Jagatic et al. (2005) ศึกษาเรื่องการตระหนักรู้ความเสี่ยงในการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวด้วยการฟิชซิงของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยIndiana ประเทศสหรัฐอเมริกา

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตระหนักรู้ความเสี่ยงในการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวด้วยการพิชชิงของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย Indiana กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น นักศึกษา มหาวิทยาลัย Indiana อายุ 18-24 ปี โดยใช้การทดลองเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า นักศึกษาในกลุ่มผู้ใช้เครือข่ายสังคมไม่ตระหนักรู้เรื่องการพิชชิงถึงร้อยละ 72.00 โดยนักศึกษาคลิกลิงค์ที่ทำเลียนแบบให้ใกล้เคียงกับของจริง ซึ่งนักศึกษาไม่ตรวจสอบความถูกต้องของ URL ที่ถูกส่งมาก่อนคลิกเพื่อดูข้อมูลภายในลิงค์

Acquisti and Gross (2006) ศึกษาเรื่องการตระหนักรู้การแลกเปลี่ยนข้อมูล และสิทธิความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊กของนักศึกษาและเจ้าหน้าที่ของ North American College Institution ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูลบนเฟซบุ๊ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาและเจ้าหน้าที่ของ North American College Institution จำนวน 506 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 30.00 ไม่ตระหนักรู้การควบคุมการเข้าถึงข้อมูลส่วนตัว โดยผู้ตอบแบบสอบถามไม่ทราบถึงวิธีป้องกันไม่ให้ผู้อื่นค้นหาข้อมูลประวัติผู้ใช้เฟซบุ๊ก

Fogel and Nehmad (2009) ศึกษาเรื่องเครือข่ายสังคมบนอินเทอร์เน็ต: ความเสี่ยง ความเชื่อ และความกังวลเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเสี่ยง ความเชื่อ และความกังวลเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวในการใช้เครือข่ายสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาปริญญาตรีจำนวน 205 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 79.90 โพสต์ข้อมูลบนหน้าเฟซบุ๊กของผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของเจ้าของเฟซบุ๊กได้ เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า จำนวนนักศึกษาหญิงที่โพสต์ข้อมูลบนหน้าเฟซบุ๊กของผู้อื่นมากกว่านักศึกษาชาย

Debatin et al. (2009) ศึกษาเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับสิทธิความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊กของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย Midwestern ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตระหนักรู้ประเด็นสิทธิความเป็นส่วนตัวและการรับรู้ประโยชน์และความเสี่ยงในการใช้เฟซบุ๊ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย Midwestern ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 119 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก และตั้งค่าจำกัดบุคคลที่สามารถเข้าดูประวัติส่วนตัวเฟซบุ๊ก ส่วนนักศึกษาที่ไม่คุ้นเคยกับการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเฟซบุ๊กจะไม่จำกัดบุคคลที่เข้าถึงหน้าประวัติส่วนตัวของตนเอง ส่วนผลการสัมภาษณ์พบว่า นักศึกษามีประสบการณ์ถูกเจาะระบบเฟซบุ๊ก และเปลี่ยนข้อมูลประวัติ

ส่วนตัว รูปภาพ สร้างข่าวลือที่ไม่เป็นจริง เป็นเหตุให้เสื่อมเสียชื่อเสียง รวมถึงถูกสวมรอยแอบอ้างเพื่อไปพูดคุยกับเพื่อนในเฟซบุ๊ก

Tuunainen, Pitkanen, and Hovi (2009) ศึกษาเรื่องการตระหนักรู้สิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้บนเครือข่ายสังคม: กรณีเฟซบุ๊ก วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตระหนักรู้สิทธิความเป็นส่วนตัวในการใช้เฟซบุ๊ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ใช้เฟซบุ๊กจำนวน 210 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 55.00 ไม่ตระหนักรู้ว่า ถ้าทำการติดตั้งแอปพลิเคชันจากภายนอกบนเฟซบุ๊ก ผู้พัฒนาแอปพลิเคชันสามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊กได้ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 73.00 ไม่ตระหนักรู้ว่า เฟซบุ๊กให้ข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้แก่แอปพลิเคชันจากภายนอกเพื่อวัตถุประสงค์ทางการตลาด นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามค่อนข้างเห็นด้วยว่า ตนเองรู้สึกสบายใจที่จะโพสต์ข้อความบนหน้าไทม์ไลน์ของเพื่อน

Turley (2010) ศึกษาเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัว: การสำรวจผู้ใช้เฟซบุ๊กอายุน้อยและอายุมาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและเปรียบเทียบการรับรู้สิทธิความเป็นส่วนตัวระหว่างผู้ใช้เฟซบุ๊กอายุน้อยและอายุมาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ใช้เฟซบุ๊กแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ ผู้ใช้อายุน้อยที่มีอายุระหว่าง 19-38 ปี และกลุ่มผู้ใช้อายุมาก ที่มีอายุ 39 ปีขึ้นไป โดยใช้แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า ผู้ใช้ใช้การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวโดยไม่อนุญาตให้ผู้อื่นสามารถโพสต์บนไทม์ไลน์ได้ และใช้การพูดคุยผ่านกล่องข้อความแทน ผู้ตอบสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นว่า การพูดคุยผ่านกล่องข้อความมีความเป็นส่วนตัวมากกว่าการพูดคุยบนไทม์ไลน์ นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์ยังพบว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์เคยประสบปัญหาการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวจากเพื่อนในเฟซบุ๊ก เช่น การโพสต์ตารางนัดหมายลงบนไทม์ไลน์ ทำให้เพื่อนคนอื่นๆทราบว่าจะเดินทางไปไหน ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลนั้น และผลการวิจัยยังพบว่า ประสบการณ์การถูกละเมิดความเป็นส่วนตัวทำให้ผู้ใช้ตระหนักถึงการปกป้องสิทธิความเป็นส่วนตัวในการใช้เฟซบุ๊กมากขึ้น

Koroleva et al. (2011) ศึกษาเรื่องทัศนคติต่อของผู้ใช้ต่อสารสนเทศบนเฟซบุ๊ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ใช้ต่อจำนวนการกดถูกใจ จำนวนการแสดงความคิดเห็นและความสัมพันธ์กับผู้ใช้โพสต์ข้อมูลบนเฟซบุ๊ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ใช้เฟซบุ๊กจำนวน 135 คน โดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า จำนวนการกดไลค์บนเฟซบุ๊กมีผลต่อทัศนคติของผู้ใช้ในเรื่องความน่าเชื่อถือของข้อมูล ยิ่งจำนวนกดไลค์สูงยิ่งเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับข้อมูลที่ถูกโพสต์ เหมือนเป็นการชักจูงให้ผู้อื่นเห็นด้วยว่า “ถ้าทุกคนคิดว่ามันดี มันก็ต้องดี” แม้ข้อมูลนั้นจะถูกเผยแพร่โดยบุคคลที่ไม่สนิทก็ตาม

Suzuki and Nadamoto (2011) ศึกษาเรื่องการประเมินความน่าเชื่อถือในการใช้ข้อความ Wikipedia บนเครือข่ายสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความน่าเชื่อถือของข้อความบนเครือข่ายสังคม เช่น Facebook, LinkedIn กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครือข่ายสังคมต่าง ๆ โดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า ผู้ใช้เครือข่ายสังคมหลายคนโพสต์ข้อมูลที่ผิด และผู้ใช้ส่วนน้อยที่จะอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลซึ่งทำให้ผู้ใช้คนอื่นๆ ยากที่จะวิเคราะห์ว่าข้อมูลเป็นเรื่องจริงหรือเท็จ

Svensson (2011) ศึกษาเรื่องการรับรู้ของลูกค้าและอิทธิพลของการเล่าข้อมูลแบบปากต่อปากในเฟซบุ๊ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ของลูกค้าต่อการเล่าข้อมูลแบบปากต่อปากในเฟซบุ๊ก โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ใช้เฟซบุ๊กจำนวน 10 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า ลูกค้าผู้ใช้เฟซบุ๊กเชื่อว่าข้อมูลในเฟซบุ๊กมีความน่าเชื่อถือสูง เพราะคนส่งข้อมูลเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กและเป็นคนที่รู้จักในชีวิตจริง หรือคิดว่าคนที่เผยแพร่ข้อมูลในเฟซบุ๊กไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับเรื่องที่เผยแพร่ ไม่ใช่คนของบริษัท ซึ่งเป็นสาเหตุให้ผู้ใช้เฟซบุ๊กเชื่อว่าข้อมูลที่เล่าปากต่อปากในเฟซบุ๊กถูกต้องและน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ข้อมูลเชิงบวกจะถูกสงสัยจากผู้รับข้อมูลว่าเป็นความจริงหรือไม่ แต่ข้อมูลเชิงลบจะไม่ถูกสงสัยและ ผู้รับจะเชื่อในข้อมูลที่เผยแพร่ออกมา อีกทั้งผู้รับข้อมูลจะไม่ประเมินความเป็นเหตุเป็นผลของข้อมูลที่เล่าแบบปากต่อปากอย่างสม่ำเสมอ

Raus, Tah, and Yahya (2012) ศึกษาเรื่องการตระหนักรู้สิทธิความเป็นส่วนตัวและการปกป้องข้อมูลบนเฟซบุ๊กของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย UiTM (Pahang) ประเทศมาเลเซีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตระหนักรู้สิทธิความเป็นส่วนตัวและการปกป้องข้อมูลบนเฟซบุ๊กของนักศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น นักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัย UiTM (Pahang) จำนวน 300 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 55.10 ไม่เคยอ่านกฎการใช้งานเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า กฎการใช้งานยาวเกินไป เหตุผลรองลงมาคือ เนื้อหาเข้าใจยาก นอกจากนี้ผู้ใช้คนอื่น ๆ ได้แสดงความคิดเห็นว่า พวกเขาไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการอ่านกฎการใช้งานเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัว รวมถึงเชื่อมั่นในระบบรักษาความปลอดภัยของเฟซบุ๊ก

Stutzman, Gross, and Acquisti (2012) ศึกษาเรื่องวิวัฒนาการสิทธิความเป็นส่วนตัวและการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊กของนักศึกษาและเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย Carnegie Mellon ประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005-2011 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิวัฒนาการเกี่ยวกับสิทธิความเป็นส่วนตัวและการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก กลุ่มการวิจัย คือ ผู้ใช้เฟซบุ๊กภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัย Carnegie Mellon ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005-2011 โดยใช้วิธีการสังเกตและ

บันทึกข้อมูล ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า ผู้ใช้เฟซบุ๊กเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวลดลงกว่าเมื่อก่อน เช่น วันเกิด เบอร์โทรศัพท์ สถานศึกษา เป็นต้น

Stutzman et al. (2012) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความกังวลต่อสิทธิความเป็นส่วนตัว กลยุทธ์ในการรักษาความสัมพันธ์ และทุนทางสังคมของผู้ใช้เฟซบุ๊ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก การรักษาความสัมพันธ์ และทุนทางสังคมของผู้ใช้ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย Midwestern ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 230 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า นักศึกษาปริญญาตรีส่วนใหญ่ร้อยละ 72.00 ตั้งค่าให้เฉพาะเพื่อนเท่านั้น (Friends only privacy setting) ที่สามารถเข้าดูข้อมูลบนเฟซบุ๊กของตนเองได้ และนักศึกษาร้อยละ 68.00 เปลี่ยนการตั้งค่าความเป็นส่วนตัว โดยอนุญาตให้เฉพาะเพื่อนบางคนบนเฟซบุ๊กสามารถเห็นบางข้อความหรือรูปภาพที่ตนเองโพสต์

Hoy and Milne (2013) ศึกษาเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศในเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัวของวัยรุ่นผู้ใช้เฟซบุ๊ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความแตกต่างระหว่างเพศของวัยรุ่นเรื่องความเชื่อและการตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิความเป็นส่วนตัวในการใช้เฟซบุ๊ก 2) ศึกษาพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนตัว 3) ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันสิทธิความเป็นส่วนตัวบนเครือข่ายสังคม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยอายุระหว่าง 18-24 ปี จำนวน 589 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า นักศึกษาใช้การจัดกลุ่มเพื่อนเพื่อจำกัดการเข้าดูข้อมูลของเพื่อนกลุ่มต่างๆบนเฟซบุ๊กในระดับน้อย โดยนักศึกษาหญิงจะใช้การจัดกลุ่มเพื่อนมากกว่านักศึกษาชาย ในส่วนผลการปกป้องความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก พบว่า นักศึกษาหญิงปรับเปลี่ยนการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวบ่อยกว่านักศึกษาชาย เช่น การตั้งค่าเฉพาะเพื่อนที่สามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนตัว และตั้งค่าไม่ให้กิจกรรมที่ตนเองทำบนเฟซบุ๊กปรากฏบนหน้ากระดานข่าว เป็นต้น ในเรื่องการตั้งค่าอนุญาตให้ถูกสืบค้น พบว่า นักศึกษาเชื่อในระดับมากกว่า อาจมีบุคคลทำการสืบค้นประวัติส่วนตัวบนเฟซบุ๊กได้ นอกจากนี้ในเรื่องการอ่านนโยบายความเป็นส่วนตัวเฟซบุ๊ก ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายเพียงร้อยละ 28.50 และนักศึกษาหญิงร้อยละ 44.90 เท่านั้นที่อ่านนโยบายความเป็นส่วนตัวของเฟซบุ๊กก่อนสมัคร และนักศึกษาชายร้อยละ 61.50 และนักศึกษาหญิงร้อยละ 44.20 ตั้งแต่สมัครเฟซบุ๊กไม่เคยอ่านกฎการใช้งานเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวเลย อีกทั้งผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตระหนักรู้เรื่องการถูกติดตามพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคม พบว่า นักศึกษาชายและหญิงตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่า โฆษณาบนเครือข่ายสังคมใช้คุกกี้ติดตามพฤติกรรมการเข้าดูข้อมูลบนเว็บไซต์ของผู้ใช้ ส่วนเรื่องการตระหนักรู้การละเมิด

สิทธิความเป็นส่วนตัวโดยแอปพลิเคชันจากภายนอก ผลการวิจัยพบว่า ทั้งนักศึกษาชายและหญิง ตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่า เฟซบุ๊กนำข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้ไปใช้ และบริษัทโฆษณาใช้ประวัติส่วนตัวในเครือข่ายสังคมส่งโฆษณาให้ผู้ ใช้ นอกจากนี้ นักศึกษาทั้งชายและหญิงยังไม่เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า ตนเองไม่สนใจถ้าเครือข่ายสังคมจะอนุญาตให้โฆษณาต่าง ๆ ใช้ข้อมูลในประวัติส่วนตัวส่งโฆษณาในสิ่งที่ตนเองสนใจมาให้

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว จำนวน 17 เรื่อง ซึ่งเป็นงานวิจัยในประเทศ 3 เรื่อง และงานวิจัยต่างประเทศ จำนวน 14 เรื่อง สามารถสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว และความถูกต้องของสารสนเทศ และความแตกต่างระหว่างเพศในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างเพศในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก

ผลการวิจัยในส่วนการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัว ของ Hoy and Milne (2013) พบว่า นักศึกษาหญิงเห็นด้วยเรื่อง การจัดกลุ่มเพื่อนเพื่อจำกัดการเข้าดูข้อมูลของเพื่อนกลุ่มต่างๆบนเฟซบุ๊กมากกว่านักศึกษาชาย และการปกป้องความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาหญิงปรับเปลี่ยนการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวน้อยกว่านักศึกษาชาย เช่น การตั้ง ค่าเฉพาะเพื่อนที่สามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนตัว และตั้งค่าไม่ให้กิจกรรมที่ตนเองทำบนเฟซบุ๊กปรากฏบนหน้ากระดานข่าว เป็นต้น ส่วนการควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวโดยการอ่านนโยบายความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาหญิงมีเปอร์เซ็นต์การอ่านนโยบายความเป็นส่วนตัวมากกว่านักศึกษาชาย โดยมีนักศึกษาชายเพียงร้อยละ 28.50 และนักศึกษาหญิงร้อยละ 44.90 ที่อ่านนโยบายความเป็นส่วนตัวของเฟซบุ๊กก่อนสมัคร และเปอร์เซ็นต์ของนักศึกษาชายที่ตั้งแต่สมัครเฟซบุ๊กไม่เคยอ่านนโยบายความเป็นส่วนตัวเลยมีมากกว่านักศึกษาหญิง ส่วนผลการวิจัยเรื่องการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวผู้อื่นของ Fogel and Nehmad (2009) พบว่า จำนวนนักศึกษาหญิงที่โพสต์ข้อมูลบนหน้าเฟซบุ๊กของผู้อื่นมากกว่านักศึกษาชาย

2. สิทธิความเป็นส่วนตัวในการใช้เฟซบุ๊ก

2.1 การควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว

ผลการวิจัยของ Govani and Pashley (2005) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อยเปิดเผยข้อมูลการติดต่อ เช่น ที่อยู่ปัจจุบัน เบอร์โทรศัพท์บ้าน หรือเบอร์โทรศัพท์มือถือ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Stutzman, Gross, and Acquisti (2012) ผู้ใช้เฟซบุ๊กเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวลดลงกว่าเมื่อก่อน เช่น วันเกิด เบอร์โทรศัพท์ สถานศึกษา เป็นต้น และผลการวิจัยของพิรงรอง รามสูต และโสภาค พาณิชพาพิบูล (2556) พบว่า ประชาชนตระหนักรู้สิทธิส่วนบุคคลบนเว็บไซต์เครือข่าย

สังคมเรื่องการให้ข้อมูลที่สามารถระบุตัวตนได้ในระดับสูง เช่น การระมัดระวังการให้ข้อมูลอีเมล สถานศึกษา ที่ทำงาน และภาพถ่ายส่วนตัว เป็นต้น และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 42.90 มีการเปิดเผยตำแหน่งที่อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการเลือกเปิดเผยตำแหน่งที่อยู่บางเวลาและบางสถานที่

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการอ่านนโยบายความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคลของ Raus, Tah, and Yahya (2012) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยอ่านกฎการใช้งานเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก โดยนักศึกษากลุ่มใหญ่ให้เหตุผลว่า กฎการใช้งานยาวเกินไป เหตุผลรองลงมาคือ เนื้อหาเข้าใจยาก นอกจากนี้ผู้ใช้คนอื่น ๆ ได้แสดงความคิดเห็นว่า พวกเขาไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการอ่านกฎการใช้งานเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัว รวมถึงเชื่อมั่นในระบบรักษาความปลอดภัยของเฟซบุ๊ก

2.2 การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัว

2.2.1 การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก

ผลการวิจัยของ Govani and Pashley (2005) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักรู้เรื่องการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวในการจำกัดบุคคลแต่ละกลุ่มที่สามารถเข้าถึงข้อมูลบนเฟซบุ๊กของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Debatin et al. (2009) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก และตั้งค่าจำกัดบุคคลที่สามารถเข้าดูประวัติส่วนตัวเฟซบุ๊ก ส่วนนักศึกษาที่ไม่คุ้นเคยกับการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเฟซบุ๊กจะไม่จำกัดบุคคลที่เข้าถึงหน้าประวัติส่วนตัวของตนเอง และผลการวิจัยของ Stutzman et al. (2012) พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีส่วนใหญ่ตั้งค่าความเป็นส่วนตัวให้เฉพาะเพื่อนเท่านั้นที่สามารถเข้าดูข้อมูลบนเฟซบุ๊กได้ และนักศึกษาร้อยละ 68.00 เปลี่ยนการตั้งค่าความเป็นส่วนตัว โดยอนุญาตให้เฉพาะเพื่อนบางคนบนเฟซบุ๊กสามารถเห็นบางข้อความหรือรูปภาพที่ตนเองโพสต์

ผลการวิจัยของ Acquisti and Gross (2006) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักรู้เรื่องการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวในการจำกัดบุคคลแต่ละกลุ่มที่สามารถเข้าถึงข้อมูลบนเฟซบุ๊กของตนเอง และผลการวิจัยของ Turley (2010) พบว่า ผู้ตอบสัมภาษณ์ใช้การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวโดยไม่อนุญาตให้ผู้อื่นสามารถโพสต์บนไทม์ไลน์ได้ และใช้การพูดคุยผ่านกล่องข้อความแทน ผู้ตอบสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นว่า การพูดคุยผ่านกล่องข้อความมีความเป็นส่วนตัวมากกว่าการพูดคุยบนไทม์ไลน์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของภาสกร จิตรไคร์ครวญ (2553) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากกว่า การใช้กล่องข้อความ (Inbox message หรือ Direct message) มีความปลอดภัยและสามารถรักษาความลับต่างๆในการสื่อสารสำหรับข้อความที่ต้องการให้รู้เฉพาะบุคคล

2.2.2 การจัดกลุ่มเพื่อน

ผลการวิจัยของ Hoy and Milne (2013) พบว่า นักศึกษาใช้การจัดกลุ่มเพื่อนเพื่อจำกัดการเข้าสู่ข้อมูลของเพื่อนกลุ่มต่างๆบนเฟซบุ๊กในระดับน้อย โดยนักศึกษาหญิงจะใช้การจัดกลุ่มเพื่อนมากกว่านักศึกษาชาย

2.3 การละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น

ผลการวิจัยของ Tuunainen, Pitkanen, and Hovi (2009) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามค่อนข้างเห็นด้วยว่า ตนเองรู้สึกสบายใจที่จะโพสต์ข้อความบนหน้าไทม์ไลน์ของเพื่อน ผลการวิจัยของ Fogel and Nehmad (2009) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่โพสต์ข้อมูลบนหน้าเฟซบุ๊กของผู้อื่น และผลการวิจัยของ Turley (2010) พบว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์เคยประสบปัญหาการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวจากเพื่อนในเฟซบุ๊ก เช่น การโพสต์ตารางนัดหมายลงบนไทม์ไลน์ ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูล

2.4 การรู้ถึงความเสี่ยงในการถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว

ผลการวิจัยของ Jagatic et al. (2005) พบว่า นักศึกษาในกลุ่มผู้ใช้เครือข่ายสังคมส่วนมากตกเป็นเหยื่อของการฟิชซิ่ง แสดงให้เห็นว่านักศึกษาไม่ตระหนักรู้ความเสี่ยงในการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว ผลการวิจัยของ Tuunainen, Pitkanen, and Hovi (2009) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งไม่ตระหนักรู้ว่า ถ้าทำการติดตั้งแอปพลิเคชันจากภายนอกบนเฟซบุ๊ก ผู้พัฒนาแอปพลิเคชันสามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊กได้ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ตระหนักรู้ว่าเฟซบุ๊กให้ข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้แก่แอปพลิเคชันจากภายนอกเพื่อวัตถุประสงค์ทางการตลาด ผลการวิจัยของ Hoy and Milne (2013) พบว่า นักศึกษาทั้งชายและหญิงตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่า เฟซบุ๊กนำข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้ไปใช้ และบริษัทโฆษณาใช้ประวัติส่วนตัวในเครือข่ายสังคมส่งโฆษณาให้ผู้ใช้อื่น และผลการวิจัยยังพบว่า นักศึกษาชายและหญิงตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่า โฆษณาบนเครือข่ายสังคมใช้คุกกี้ติดตามพฤติกรรมการเข้าสู่ข้อมูลบนเว็บไซต์ของผู้ใช้

3. ความถูกต้องของสารสนเทศ

3.1 การผลิตและเผยแพร่สารสนเทศอย่างถูกต้อง

ผลการวิจัยของ Suzuki and Nadamoto (2011) พบว่า ผู้ใช้เครือข่ายสังคมหลายคนโพสต์ข้อมูลที่ผิด และผู้ใช้ส่วนน้อยที่จะอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลซึ่งทำให้ผู้ใช้คนอื่นๆที่วิเคราะห์หาว่าข้อมูลเป็นเรื่องจริงหรือเท็จ และผลการวิจัยของเมธาวิ พิเศษพัฒน์ (2553) พบว่า ความน่าเชื่อถือต่อข้อมูลที่เผยแพร่บนทวิตเตอร์เกิดจากผู้ที่มีความไว้วางใจในความเชี่ยวชาญของ

แหล่งข้อมูล และมีความใกล้ชิดกับแหล่งข้อมูล โดยมีหลักฐานและอารมณ์ความรู้สึกของผู้ใช้ขณะนั้น เป็นส่วนประกอบของความน่าเชื่อถือด้วย นอกจากนี้ผลการวิจัยในส่วนการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศก่อนเผยแพร่ พบว่า การบอกต่อเรื่องราวทางสังคมในเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์ของผู้ใช้ขาดการตรวจสอบความถูกต้องก่อนการนำเสนอและบอกต่อ แต่จะใช้การตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ใช้ด้วยกันเองหลังจากมีการนำเสนอข้อมูลไปแล้ว แต่กว่าจะได้ตรวจสอบอาจใช้เวลานานพอสมควร ข้อมูลเดิมที่ผิดพลาดผู้เผยแพร่มักไม่กลับไปแก้ไขให้ถูกต้อง หรือไม่ลบข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ทำให้ผู้ใช้ที่อ่านข่าวย้อนหลังได้รับข้อมูลผิดๆ และผู้ใช้มีความคิดเห็นว่า สื่อกระแสหลักและทวิตเตอร์มีความน่าเชื่อถือใกล้เคียงกันเพราะทั้งสื่อกระแสหลักและเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์มีการแข่งขันในเรื่องความรวดเร็วในการนำเสนอ ทำให้มีการตรวจสอบความถูกต้องหรือแหล่งข้อมูลข่าวสารน้อยลง

3.2 การประเมินความถูกต้องและน่าเชื่อถือของสารสนเทศ

ผลการวิจัยของ Koroleva et al. (2011) พบว่า จำนวนการกดไลค์บนเฟซบุ๊กมีผลต่อทัศนคติของผู้ใช้ในเรื่องความน่าเชื่อถือของข้อมูล แม้ข้อมูลนั้นจะถูกเผยแพร่โดยบุคคลที่ไม่สนิทก็ตาม และผลการวิจัยของ Svensson (2011) พบว่า ลูกค้ายูสเซอร์เฟซบุ๊กเชื่อว่าข้อมูลในเฟซบุ๊กมีความน่าเชื่อถือสูง เพราะคนเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กเป็นคนที่รู้จักในชีวิตจริง หรือคิดว่าคนที่เผยแพร่ข้อมูลในเฟซบุ๊กไม่มีส่วนได้ส่วนเสียอะไรกับเรื่องที่เผยแพร่ ไม่ใช่คนของบริษัท จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ใช้เฟซบุ๊กถึงเชื่อว่าข้อมูลที่เล่าปากต่อปากในเฟซบุ๊กน่าเชื่อถือและถูกต้อง นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ข้อมูลเชิงบวกจะถูกสงสัยจากผู้รับข้อมูลว่าเป็นความจริงหรือไม่ แต่ข้อมูลเชิงลบจะไม่ถูกสงสัยและผู้รับจะเชื่อในข้อมูลที่เผยแพร่ออกมา อีกทั้งผู้รับข้อมูลจะไม่ประเมินความเป็นเหตุเป็นผลของข้อมูลที่เล่าแบบปากต่อปากอย่างสม่ำเสมอ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดประชากร
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศและการใช้เฟซบุ๊กหรือเครือข่ายสังคม จากหนังสือ บทความวารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากสถิติ พ.ศ.2557 นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจำนวนทั้งสิ้น 21,491 คน (สำนักงานการทะเบียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2557) ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสุ่มกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของ Yamane (1973) ซึ่งได้กำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน ± 5 จากนั้นใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ทั้งนี้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 393 คน ซึ่งเก็บจากนิสิตที่ใช้เฟซบุ๊กเท่านั้น ดังตารางที่ 1

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การเก็บข้อมูลด้วยตนเองที่สำนักงานวิทยทรัพยากร ห้องสมุดคณะ และคณะต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อคณะ	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. คณะอักษรศาสตร์	1,168	22
2 คณะศิลปกรรมศาสตร์	534	10
3. คณะรัฐศาสตร์	1,015	19
4. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี	2,201	40
5. คณะครุศาสตร์	1,991	36
6. คณะนิเทศศาสตร์	622	11
7. คณะเศรษฐศาสตร์	611	11
8. คณะนิติศาสตร์	1,287	24
9. คณะแพทยศาสตร์	1,821	33
10. คณะสัตวแพทยศาสตร์	663	12
11. คณะทันตแพทยศาสตร์	797	15
12. คณะเภสัชศาสตร์	819	15
13. คณะสหเวชศาสตร์	731	13
14. คณะจิตวิทยา	351	6
15. คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา	471	9
16. คณะวิศวกรรมศาสตร์	2,786	51
17. คณะวิทยาศาสตร์	2,400	44
18. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	1,047	19
19. สำนักวิชาทรัพยากรการเกษตร	176	3
รวมทั้งสิ้น	21,491	393

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจาก หนังสือ บทความวารสาร วิทยานิพนธ์ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม โดยเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ เพศ และคณะ ลักษณะคำถามในตอนนี้ประกอบด้วย คำถามปลายปิดแบบเลือกตอบคำตอบเดียว และคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ การเคยได้รับความรู้และแหล่งความรู้จริยธรรมสารสนเทศ ลักษณะคำถามในตอนนี้ประกอบด้วย คำถามปลายปิดแบบเลือกได้หลายคำตอบ และคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการใช้เฟซบุ๊กจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ประสบการณ์ในการใช้ ความถี่ในการใช้ ระยะเวลาในการเข้าใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ จำนวนเพื่อนบนเฟซบุ๊ก และลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อนบนเฟซบุ๊ก ลักษณะคำถามในตอนนี้ประกอบด้วย คำถามปลายปิดแบบเลือกได้คำตอบเดียวและหลายคำตอบ และคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก โดยผู้วิจัยจำแนกจริยธรรมสารสนเทศออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ คำถามจริยธรรมสารสนเทศในแต่ละด้านจะมีคำถามทั้งที่เป็นข้อความเชิงบวก คือ การใช้เฟซบุ๊กอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมสารสนเทศ และกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ คือ การใช้เฟซบุ๊กอย่างไม่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมสารสนเทศ เพื่อลดอคติในการตอบคำถามของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามในส่วนของจริยธรรมสารสนเทศเป็นแบบมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยกำหนดระดับการตระหนักรู้ออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	เชิงบวก		เชิงลบ	
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน	1	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ/เฉย ๆ	3	คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน	5	คะแนน

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเสร็จในเดือนกันยายน พ.ศ.2557 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 40 คน จากการทดสอบแบบสอบถามพบว่า แบบสอบถามบางข้อยังไม่ชัดเจน จึงได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ ดังนี้

1. คำถามตอนที่ 3 ข้อ 6 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเป็นเพื่อนกับบุคคลในบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กหลัก จากการทดสอบแบบสอบถามพบว่า การเขียนคำสั่งให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบยังไม่ชัดเจน จึงได้เพิ่มคำจาก “กรุณาตอบทุกข้อ” เป็น “**กรุณาตอบทุกข้อ พร้อมระบุเหตุผล**” และทำตัวอักษรหนา เพื่อให้เห็นเด่นชัด อีกทั้งยังปรับคำจาก “เพราะ” เป็น “เหตุผล” เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจได้ง่ายขึ้น

2. คำถามตอนที่ 4 ข้อ 18 เป็นคำถามเกี่ยวกับความเสี่ยงในการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวจากแอปพลิเคชันจากภายนอก จากการทดสอบแบบสอบถามพบว่า ข้อคำถามยังไม่ชัดเจน จึงได้เพิ่มตัวอย่าง จากของเดิมใช้คำถามว่า “การอนุญาตให้แอปพลิเคชันจากภายนอกเข้าถึงข้อมูลในเฟซบุ๊ก” เพิ่มเป็น “การอนุญาตให้แอปพลิเคชันจากภายนอกเข้าถึงข้อมูลในเฟซบุ๊ก เช่น เกมส์”

3. คำถามตอนที่ 4 ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ข้อ 19 เป็นคำถามเกี่ยวกับความเสี่ยงในการตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กที่คาดเดาง่าย จากการทดสอบพบว่า ข้อคำถามอาจสร้างความสับสนให้ผู้ตอบแบบสอบถาม จึงได้ตัดบางตัวอย่างในข้อคำถามออก จากของเดิมใช้คำถามว่า “การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย เช่น วันเกิด เบอร์โทรศัพท์” ตัดเหลือ “การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย เช่น วันเกิด” เพื่อลดความสับสนของผู้ตอบแบบสอบถาม

4. คำถามตอนที่ 4 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ ข้อ 6 เป็นคำถามเกี่ยวกับการออกจากระบบเฟซบุ๊กหลังใช้งาน จากการทดสอบพบว่า ข้อคำถามใช้ข้อความซ้ำซ้อน จึงทำการตัดคำให้กระชับขึ้น จากคำว่า “เสร็จเรียบร้อย” เป็นคำว่า “เสร็จ”

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ทดสอบกับนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน มาทดสอบความเที่ยงหรือความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีของ Cronbach's Alpha โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ วิเคราะห์หาความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ ได้ค่าดังนี้

ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว วิเคราะห์ค่า Cronbach's Alpha = .6447

ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ วิเคราะห์ค่า Cronbach's Alpha = .7445

ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ วิเคราะห์ค่า Cronbach's Alpha = .6885

ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ วิเคราะห์ค่า Cronbach's Alpha = .6404

ค่าความความเที่ยงหรือความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม โดยการคำนวณหาค่า Cronbach's Alpha ในด้านต่างๆ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .6404 จนถึง .7445 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.60 และ 0.70 ดังนั้นจึงสามารถพิจารณาได้ว่าแบบสอบถามอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในงานวิจัยเชิงสำรวจ และสามารถใช้เพื่อการวิเคราะห์ในขั้นต่อไป (Nunnally 1978)

เมื่อทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ (ภาคผนวก) ไปใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองที่คณะและห้องสมุดคณะต่างๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามจำนวนที่กำหนดไว้ (ตารางที่ 1) พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยทำเรื่องขอจากงานบริการการศึกษา คณะอักษรศาสตร์ และมอบให้แก่หัวหน้าห้องสมุดคณะที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 17-31 ตุลาคม 2557 โดยคัดเลือกนิสิตกลุ่มตัวอย่างจากการสอบถามนิสิตว่า ใช้เฟซบุ๊กหรือไม่ และแจกแบบสอบถามให้เฉพาะนิสิตที่ใช้เฟซบุ๊กเท่านั้น

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถเก็บข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ทั้งสิ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ (SPSS - Statistical package for the social science for windows) สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และใช้วิธีการจัดกลุ่มคำตอบสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

ข้อมูลตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ และข้อมูลตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เฟซบุ๊ก ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ข้อมูลตอนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ คำถามจริยธรรมสารสนเทศในแต่ละด้านจะมีคำถามทั้งที่เป็นข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผู้วิจัยจะทำการกลับค่าคะแนนของคำถามข้อความเชิงลบ ก่อนลงคะแนนในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ การแปลความค่าเฉลี่ยที่ได้ กำหนดไว้ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	ตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด (มส)
3.51 - 4.50	หมายถึง	ตระหนักรู้ในระดับมาก (ม)
2.51 - 3.50	หมายถึง	ตระหนักรู้ในระดับปานกลาง (ป)
1.51 - 2.50	หมายถึง	ตระหนักรู้ในระดับน้อย (น)
1.00 - 1.50	หมายถึง	ตระหนักรู้ในระดับน้อยที่สุด (นส)

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

N	หมายถึง	จำนวนประชากร
\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สำหรับข้อคำถามที่เป็นคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มคำตอบเป็นข้อๆ โดยจะเรียงข้อเหตุผลของผู้ตอบแบบสอบถามตามความถี่ของจำนวนผู้ตอบข้อมูล

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าสถิติ และสรุปความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม แล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในรูปตารางและการบรรยายประกอบตาราง ดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 และสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ในบทที่ 5

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเรื่องการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ ได้แก่ การเคยได้รับความรู้และแหล่งความรู้ (ตารางที่ 2-4)

ตอนที่ 3 การใช้เฟซบุ๊ก ได้แก่ ประสบการณ์ในการใช้ ความถี่ในการใช้ ระยะเวลาในการเข้าใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ จำนวนเพื่อนบนเฟซบุ๊ก และลักษณะความสัมพันธ์เป็นเพื่อนบนเฟซบุ๊ก (ตารางที่ 5-10)

ตอนที่ 4 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ในด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ (ตารางที่ 11-18) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอข้อมูลด้านเพศของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 393 คน ประกอบด้วยนิสิตชายจำนวน 161 คน (ร้อยละ 40.97) และนิสิตหญิงจำนวน 232 คน (ร้อยละ 59.03)

ตอนที่ 2 การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ

การนำเสนอข้อมูลในตอนที่ 2 เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศของนิสิตปริญญาตรีซึ่งครอบคลุมข้อมูลการได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศด้านต่างๆ และแหล่งความรู้เรื่องจริยธรรมสารสนเทศ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ

จากการศึกษาเรื่องการได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจำนวน 220 คน

(ร้อยละ 55.98) และไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจำนวน 173 คน (ร้อยละ 44.02)

2.1.1 การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศในแต่ละด้าน

จากนิสิตที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจำนวน 220 คน (ตารางที่ 2) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 188 คน (ร้อยละ 85.45) เคยได้รับความรู้ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว รองลงมานิสิตจำนวน 94 คน (ร้อยละ 42.73) เคยได้รับความรู้ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และนิสิตจำนวน 84 คน (ร้อยละ 38.18) เคยได้รับความรู้ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ สำหรับ นิสิตจำนวนน้อยที่สุด 82 คน (ร้อยละ 37.27) เคยได้รับความรู้ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ

เมื่อพิจารณาการได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศในแต่ละด้านจำแนกตามเพศ พบว่านิสิตชายที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจำนวน 79 คน จำนวนมากที่สุด 64 คน (ร้อยละ 81.01) ได้รับความรู้ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว รองลงมาจำนวน 32 คน (ร้อยละ 40.51) เคยได้รับความรู้ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ และนิสิตจำนวน 30 คน (ร้อยละ 37.97) เคยได้รับความรู้ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ สำหรับนิสิตจำนวนน้อยที่สุด 23 คน (ร้อยละ 29.11) เคยได้รับความรู้ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ

นิสิตหญิงที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจำนวน 141 คน จำนวนมากที่สุด 124 คน (ร้อยละ 87.94) ได้รับความรู้ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว รองลงมาจำนวน 64 คน (ร้อยละ 45.39) เคยได้รับความรู้ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และนิสิตจำนวน 59 คน (ร้อยละ 41.84) เคยได้รับความรู้ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ สำหรับนิสิตจำนวนน้อยที่สุด 52 คน (ร้อยละ 36.88) เคยได้รับความรู้ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์

เมื่อพิจารณาตามเพศแล้วเห็นว่า ลำดับการได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศของนิสิตชายและนิสิตหญิงมีความแตกต่างกัน มีเหมือนกันอย่างเดียวนั่นคือ นิสิตชายและหญิงเคยได้รับความรู้ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัวจำนวนมากที่สุด นอกจากนั้นแตกต่างกันซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตเคยได้รับความรู้ลำดับที่ 2 นิสิตชายเคยได้รับความรู้ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ แต่นิสิตหญิงเคยได้รับความรู้ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ รองลงมานิสิตชายเคยได้รับความรู้ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ แต่นิสิตหญิงเคยได้รับความรู้ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ และนิสิตชายจำนวนน้อยที่สุดเคยได้รับความรู้ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ แต่นิสิตหญิงจำนวนน้อยที่สุดเคยได้รับความรู้ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์

ตารางที่ 2 การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจำแนกตามเพศ

การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรม สารสนเทศ	ชาย (N = 79)		หญิง (N = 141)		รวม (N = 220)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว	64	81.01	124	87.94	188	85.45
ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ	23	29.11	59	41.84	82	37.27
ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ	30	37.97	64	45.39	94	42.73
ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์	32	40.51	52	36.88	84	38.18

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2.2 แหล่งที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ

จากการศึกษาแหล่งที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 220 คน เคยได้รับความรู้โดยรวม (ตารางที่ 3) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 167 คน (ร้อยละ 75.91) ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจากแหล่งบุคคล รองลงมานิสิตจำนวน 146 คน (ร้อยละ 66.36) ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจากแหล่งอินเทอร์เน็ต และนิสิตจำนวนน้อยที่สุด 111 คน (ร้อยละ 50.45) ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจากแหล่งสถาบัน/องค์กร

ตารางที่ 3 แหล่งที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ

แหล่งความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ	นิสิตที่ได้รับความรู้ (N = 220)	
	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งบุคคล	167	75.91
สื่อมวลชน	128	58.18
สถาบัน/องค์กร	111	50.45
อินเทอร์เน็ต	146	66.36

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

เมื่อพิจารณาการได้รับความรู้ระหว่างแหล่งย่อย (ตารางที่ 4) พบว่า

นิสิตปริญญาตรีที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศโดยรวมจำนวนมากที่สุด 140 คน (ร้อยละ 63.64) ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจากอาจารย์ รองลงมานิสิตจำนวน 119 (ร้อยละ 54.09) ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจากโทรทัศน์ และนิสิตจำนวนน้อยที่สุด 5 คน (ร้อยละ 2.27) ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจากไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

นอกจากนี้ นิสิตยังระบุการได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจากแหล่งย่อยอื่น ๆ ดังนี้

นิสิตจำนวน 4 คน (ร้อยละ 1.82) ได้รับความรู้จากแหล่งบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ปกครอง เพื่อนบ้าน รุ่นพี่ และวิทยากร และนิสิตจำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.45) ได้รับความรู้จากแหล่งสื่อมวลชนอื่น ๆ ได้แก่ นิตยสาร

ตารางที่ 4 แหล่งความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ

แหล่งความรู้เกี่ยวกับจริยธรรม สารสนเทศ	นิสิตที่ได้รับความรู้ (N = 220)	
	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งบุคคล		
อาจารย์	140	63.64
บรรณารักษ์	7	3.18
เพื่อน	42	19.09
อื่น ๆ	4	1.82
สื่อมวลชน		
โทรทัศน์	119	54.09
วิทยุ	13	5.91
หนังสือพิมพ์	31	14.09
อื่น ๆ	1	0.45
สถาบัน/องค์กร		
สถาบันการศึกษา	93	42.27
หน่วยงานเอกชน	13	5.91
ห้องสมุด/ศูนย์สารสนเทศ	23	10.45
อินเทอร์เน็ต		
เว็บไซต์	115	52.27
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	5	2.27
เครือข่ายสังคมออนไลน์	78	35.45

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

สำหรับนิสิตที่ได้รับความรู้จากอาจารย์จำนวน 39 คน ได้ระบุรายวิชาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศดังนี้

วิชาเกี่ยวกับเทคโนโลยี/คอมพิวเตอร์	20 คน
วิชาเกี่ยวกับกฎหมาย	8 คน
วิชาอื่น ๆ	11 คน

ตอนที่ 3 การใช้เฟซบุ๊ก

การนำเสนอข้อมูลในตอนที่ 3 เป็นการศึกษาข้อมูลการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการใช้ ความถี่ในการใช้ ระยะเวลาในการเข้าใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ จำนวนเพื่อนบนเฟซบุ๊ก และลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อนบนเฟซบุ๊ก โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประสบการณ์ในการใช้เฟซบุ๊ก

จากการศึกษาประสบการณ์ในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยรวม (ตารางที่ 5) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 274 คน (ร้อยละ 69.72) มีประสบการณ์การใช้เฟซบุ๊กมากกว่า 4 ปี รองลงมานิสิตจำนวน 97 คน (ร้อยละ 24.68) มีประสบการณ์การใช้เฟซบุ๊ก 3-4 ปี และนิสิตจำนวนน้อยที่สุด 4 คน (ร้อยละ 1.02) มีประสบการณ์การใช้เฟซบุ๊กน้อยกว่า 1 ปี

ตารางที่ 5 ประสบการณ์ในการใช้เฟซบุ๊ก

ประสบการณ์การใช้เฟซบุ๊ก	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	4	1.02
1-2 ปี	18	4.58
3-4 ปี	97	24.68
มากกว่า 4 ปี	274	69.72
รวม	393	100.00

3.2 ความถี่ในการใช้เฟซบุ๊ก

จากการศึกษาความถี่ในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยรวม (ตารางที่ 6) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 218 คน (ร้อยละ 55.47) ใช้เฟซบุ๊กมากกว่า 15 ครั้งต่อสัปดาห์ รองลงมานิสิตจำนวน 75 คน (ร้อยละ 19.08) ใช้เฟซบุ๊กไม่แน่นอน และนิสิตจำนวนน้อยที่สุด 26 คน (ร้อยละ 6.62) ใช้เฟซบุ๊ก 11-15 ครั้งต่อสัปดาห์

ตารางที่ 6 ความถี่ในการใช้เฟซบุ๊ก

ความถี่ในการใช้เฟซบุ๊ก	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ครั้ง	30	7.63
6-10 ครั้ง	44	11.20
11-15 ครั้ง	26	6.62
มากกว่า 15 ครั้ง	218	55.47
ไม่แน่นอน	75	19.08
รวม	393	100.00

3.3 ระยะเวลาในการเข้าใช้เฟซบุ๊ก

จากการศึกษาระยะเวลาในการเข้าใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยรวม (ตารางที่ 7) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 255 คน (ร้อยละ 64.89) เข้าใช้เฟซบุ๊กน้อยกว่า 1 ชั่วโมง/ครั้ง รองลงมานิสิตจำนวน 101 คน (ร้อยละ 25.70) เข้าใช้เฟซบุ๊ก 1-2 ชั่วโมง/ครั้ง และนิสิตจำนวนน้อยที่สุด 12 คน (ร้อยละ 3.05) เข้าใช้เฟซบุ๊กมากกว่า 4 ชั่วโมง/ครั้ง

ตารางที่ 7 ระยะเวลาในการเข้าใช้เฟซบุ๊ก

ระยะเวลาในการเข้าใช้เฟซบุ๊ก	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	255	64.89
1-2 ชั่วโมง	101	25.70
3-4 ชั่วโมง	25	6.36
มากกว่า 4 ชั่วโมง	12	3.05
รวม	393	100.00

3.4 วัตถุประสงค์ในการใช้เฟซบุ๊ก

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยรวม (ตารางที่ 8) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 332 คน (ร้อยละ 84.48) ใช้เฟซบุ๊กเพื่อติดต่อสื่อสารกับเพื่อน รองลงมานิสิตจำนวน 298 คน (ร้อยละ 75.83) ใช้เฟซบุ๊กเพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ต่าง ๆ และนิสิตจำนวนน้อยที่สุด 17 คน (ร้อยละ 4.33) ใช้เฟซบุ๊กหาเพื่อนใหม่ นอกจากนี้ นิสิตจำนวน 14 คน (ร้อยละ 3.56) ระบุว่าใช้เฟซบุ๊กเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ได้แก่ ทำงาน (3 คน) ใช้เรื่องเรียน (3 คน) ดูฟุตบอล (2 คน) โพสต์ภาพและสร้างอัลบั้ม (1 คน) แชร์ภาพ (1 คน) ประสานงานกิจกรรมต่าง ๆ (1 คน) ตามเพจบนเฟซบุ๊ก (1 คน) คุยกับแฟน (1 คน) และดูรูป (1 คน)

ตารางที่ 8 วัตถุประสงค์ในการใช้เฟซบุ๊ก

วัตถุประสงค์ในการใช้เฟซบุ๊ก	นิสิตปริญญาตรี (N = 393)	
	จำนวน	ร้อยละ
ติดต่อสื่อสารกับเพื่อน	332	84.48
หาเพื่อนใหม่	17	4.33
เพื่ออัปเดตสถานะในชีวิตประจำวันให้ผู้อื่นรับทราบ	76	19.34
เพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ต่าง ๆ	298	75.83
เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ผู้อื่นรับทราบ	70	17.81
เพื่อติดตามเรื่องราวชีวิตของผู้อื่น	216	54.96
เล่นเกมส์	22	5.60
อื่น ๆ	14	3.56

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

3.5 จำนวนเพื่อนบนเฟซบุ๊ก

จากการศึกษาจำนวนเพื่อนบนบัญชีเฟซบุ๊กหลัก* ของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยรวม (ตารางที่ 9) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 146 คน (ร้อยละ 37.15) มีเพื่อน

* เฟซบุ๊กหลักในที่นี้ คือ บัญชีเฟซบุ๊กที่ผู้ใช้ใช้บ่อยที่สุด

บนเฟซบุ๊กมากกว่า 700 คน รองลงมานิสิตจำนวน 92 คน (ร้อยละ 23.41) มีเพื่อนบนเฟซบุ๊ก 301-500 คน และนิสิตจำนวนน้อยที่สุด 11 คน (ร้อยละ 2.80) มีเพื่อนบนเฟซบุ๊กน้อยกว่า 100 คน

ตารางที่ 9 จำนวนเพื่อนบนเฟซบุ๊ก

จำนวนเพื่อนบนเฟซบุ๊ก	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 100 คน	11	2.80
101-300 คน	77	19.59
301-500 คน	92	23.41
501-700 คน	67	17.05
มากกว่า 700 คน	146	37.15
รวม	393	100.00

3.6 ลักษณะความสัมพันธ์เป็นเพื่อนกับผู้ปกครอง อาจารย์ และคนแปลกหน้า

จากการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์เป็นเพื่อนกับผู้ปกครอง อาจารย์ และคนแปลกหน้า บนบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กหลักของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 10) พบว่า นิสิตส่วนใหญ่จำนวน 231 คน (ร้อยละ 58.78) และจำนวน 326 คน (ร้อยละ 82.95) จะเป็นเพื่อนบนเฟซบุ๊กกับผู้ปกครองและอาจารย์ ตามลำดับ แต่นิสิตส่วนใหญ่จำนวน 261 คน (ร้อยละ 66.41) จะไม่เป็นเพื่อนกับเป็นคนแปลกหน้า/คนไม่รู้จัก

ตารางที่ 10 ลักษณะความสัมพันธ์เป็นเพื่อนกับผู้ปกครอง อาจารย์ และคนแปลกหน้า

การเป็นเพื่อนกับบุคคลบน เฟซบุ๊ก	นิสิตปริญญาตรี (N = 393)			
	เป็น		ไม่เป็น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ปกครอง	231	58.78	162	41.22
อาจารย์	326	82.95	67	17.05
คนแปลกหน้า/คนไม่รู้จัก	132	33.59	261	66.41

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุผลในการเป็นหรือไม่เป็นเพื่อนกับบุคคลบนเฟซบุ๊ก

นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 393 คน ได้ระบุเหตุผลการเป็นหรือไม่เป็นเพื่อนกับบุคคลบนเฟซบุ๊ก ดังนี้

1) ผู้ปกครอง นิสิตจำนวน 231 คน ที่เป็นเพื่อนกับผู้ปกครอง ได้ระบุเหตุผลจำนวน 206 คน และไม่ระบุเหตุผลจำนวน 25 คน เหตุผลที่เป็นเพื่อนกับผู้ปกครอง เรียงตามลำดับความถี่ ดังนี้

เพื่อติดต่อสื่อสาร	90 คน
ผู้ปกครองส่งคำร้องขอเป็นเพื่อน	32 คน
ผู้ปกครองจะได้ติดตามข่าวสารของนิสิต	13 คน
เป็นคนที่รู้จัก	12 คน
ถูกบังคับให้รับเป็นเพื่อน	11 คน
เป็นผู้ปกครอง	9 คน
เป็นคนในครอบครัว	7 คน
เพื่อจะได้ทราบความเป็นไปของคนในครอบครัว	5 คน
เพื่อใช้แท็กหรือแชร์รูปกับผู้ปกครอง	5 คน
สนิทกับผู้ปกครอง	4 คน
ผู้ปกครองใช้เฟซบุ๊ก	3 คน
นิสิตส่งคำร้องขอเป็นเพื่อนผู้ปกครอง	3 คน
ผู้ปกครองต้องการตรวจสอบ	3 คน
ไม่มีอะไรต้องปิดบังผู้ปกครอง	2 คน
รับเป็นเพื่อนกับทุกคน	2 คน
เผลอรับเป็นเพื่อน	1 คน

ผู้ปกครองจะได้มีเพื่อนเยอะๆ	1 คน
ผู้ปกครองไม่ค่อยเล่นเฟซบุ๊ก	1 คน
กลัวผู้ปกครองโกรธ	1 คน
ผู้ปกครองให้ช่วยสอนเล่นเฟซบุ๊ก	1 คน

นิสิตจำนวน 162 คน ที่ไม่เป็นเพื่อนกับผู้ปกครอง ได้ระบุเหตุผลจำนวน 133 คน และไม่ระบุเหตุผลจำนวน 29 คน เหตุผลที่ไม่เป็นเพื่อนกับผู้ปกครอง เรียงตามลำดับความถี่ ดังนี้

ผู้ปกครองไม่เล่นหรือเล่นเฟซบุ๊กไม่เป็น	90 คน
ไม่ต้องการให้ผู้ปกครองรู้เรื่องส่วนตัว	17 คน
ต้องการความเป็นส่วนตัว	13 คน
ไม่จำเป็นต้องพูดคุยทางเฟซบุ๊ก	3 คน
ต้องการติดต่อแค่เพื่อน	2 คน
ไม่มีเฟซบุ๊กผู้ปกครอง	2 คน
เงิน	2 คน
ผู้ปกครองไม่ต้องการติดตามสถานะ	2 คน
ไม่ชอบ	1 คน
ผู้ปกครองไม่ส่งคำร้องขอเป็นเพื่อนมา	1 คน

2) อาจารย์ นิสิตจำนวน 326 คน ที่เป็นเพื่อนกับอาจารย์ ได้ระบุเหตุผลจำนวน 278 คน และไม่ระบุเหตุผลจำนวน 48 คน เหตุผลที่เป็นเพื่อนกับอาจารย์ เรียงตามลำดับความถี่ ดังนี้

ติดต่อสื่อสาร	109 คน
ตามงาน/ข่าวสารจากอาจารย์	99 คน

ส่งงาน	16 คน
เป็นคนรู้จัก	16 คน
อาจารย์ส่งคำร้องขอเป็นเพื่อน	8 คน
ติดตามอาจารย์	7 คน
สนิทกับอาจารย์	6 คน
ใช้ในการเรียน	5 คน
ทำงาน	5 คน
เป็นอาจารย์	3 คน
ส่งคำร้องขอเป็นเพื่อนกับอาจารย์	2 คน
รับเป็นเพื่อนกับทุกคน	2 คน

นิสิตจำนวน 67 คน ที่ไม่เป็นเพื่อนกับอาจารย์ ได้ระบุเหตุผลจำนวน 44 คน และไม่ระบุเหตุผลจำนวน 23 คน เหตุผลที่ไม่เป็นเพื่อนกับอาจารย์ เรียงตามลำดับความถี่ ดังนี้

ไม่รู้เฟซบุ๊กอาจารย์	10 คน
ไม่ยอมให้อาจารย์รู้เรื่องส่วนตัว	8 คน
ไม่มีอะไรต้องติดต่อ	7 คน
ไม่อยากเป็นเพื่อนบนเฟซบุ๊กกับอาจารย์	5 คน
ต้องการติดต่อแค่เพื่อน	3 คน
อาจารย์ไม่เล่นเฟซบุ๊ก	3 คน
ไม่สนิทกับอาจารย์	2 คน
ต้องการความเป็นส่วนตัว	2 คน
ไม่เหมาะสม	1 คน

ไม่ชอบ	1 คน
ไม่ค่อยเล่นเฟซบุ๊ก	1 คน
วัยต่างกัน	1 คน

3) คนแปลกหน้า/คนไม่รู้จั๊ก นิสิตจำนวน 132 ที่เป็นเพื่อนกับคนแปลกหน้า/คนไม่รู้จั๊ก ได้ระบุเหตุผลจำนวน 108 คน และไม่ระบุเหตุผลจำนวน 24 คน เหตุผลที่เป็นเพื่อนกับคนแปลกหน้า/คนไม่รู้จั๊ก เรียงตามลำดับความถี่ ดังนี้

คนแปลกหน้า/คนไม่รู้จั๊กส่งคำร้องขอเป็นเพื่อนมา	22 คน
ได้มีเพื่อนใหม่	15 คน
เป็นเพื่อนของเพื่อนในเฟซบุ๊ก	8 คน
อยากรู้จั๊ก	8 คน
อยู่มหาวิทยาลัย/โรงเรียนเดียวกัน	7 คน
รับเป็นเพื่อนโดยไม่รู้	6 คน
ติดตามข่าวสาร	6 คน
ต้องการติดตามชีวิตของผู้อื่น	5 คน
รับเป็นเพื่อนกับทุกคน	5 คน
เล่นเกมส์	4 คน
ตอบรับเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กมั่วๆ	4 คน
หน้าตาดี	3 คน
ส่งคำร้องขอเป็นเพื่อนไปมั่วๆ	3 คน
เผลอรับเป็นเพื่อน	3 คน
เพิ่มจำนวนเพื่อนในเฟซบุ๊ก	2 คน
เกรงใจ	2 คน

จี๋เกี่ยจลบเพื่อนในเฟซบุ๊ก	1 คน
เป็นโลกออนไลน์	1 คน
ไม่ได้สนใจเล่นเฟซบุ๊ก	1 คน
เปลอส่งคำร้องขอเป็นเพื่อน	1 คน
ไม่เสียหายที่จะรับเป็นเพื่อน	1 คน

นิสิตจำนวน 261 ที่ไม่เป็นเพื่อนกับคนแปลกหน้า/คนไม่รู้จัก ได้ระบุเหตุผลจำนวน 197 คน และไม่ระบุเหตุผลจำนวน 64 คน เหตุผลที่ไม่เป็นเพื่อนกับคนแปลกหน้า/คนไม่รู้จัก เรียงตามลำดับความถี่ ดังนี้

ไม่รู้จัก	96 คน
ต้องการเป็นส่วนตัว	23 คน
ไม่มีความจำเป็น	16 คน
ไม่ต้องการให้รู้เรื่องส่วนตัว	11 คน
อันตราย	10 คน
ไม่ไว้ใจ	9 คน
ไม่ชอบ	9 คน
รับเฉพาะคนที่รู้จัก	8 คน
เพื่อความปลอดภัย	7 คน
ไม่อยากรู้จัก	7 คน
ต้องการติดต่อแค่เพื่อน	1 คน

ตอนที่ 4 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก

การนำเสนอข้อมูลในตอนี่ 4 เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย จริยธรรมสารสนเทศ ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ โดยข้อคำถามในแต่ละด้านประกอบด้วยกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก คือ การใช้เฟซบุ๊กอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมสารสนเทศ และกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ คือ การใช้เฟซบุ๊กอย่างไม่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมสารสนเทศ ซึ่งคำถามเชิงลบในตารางจะ**ทำเป็นตัวเอียง** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว

จากการศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัวของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 11) พบว่า นิสิตทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ระดับมาก ปานกลาง และน้อย กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมาก 10 เรื่อง และปานกลาง 1 เรื่อง สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 5 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (Hacking) (4.31)^{*} การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว (4.11) และการคลิกลิงค์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาอาจทำให้บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กได้รับความเสียหายจากมัลแวร์ (4.08)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากมี 10 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.31) การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว (4.11) และการคลิกลิงค์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาอาจทำให้บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กได้รับความเสียหายจากมัลแวร์ (4.08) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางมี 1 เรื่อง คือ การสำรองข้อมูล (Back up) ในเฟซบุ๊ก ช่วยเพิ่มความปลอดภัยให้กับข้อมูล (3.47)

^{*} ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กควรเปิดให้ทุกคนสามารถเข้าดูข้อมูลได้ (3.96) และการโพสต์ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไม่จำเป็นต้องบอกเจ้าของข้อมูลก่อน (3.94) จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 5 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การเพิ่มชื่อบุคคลเข้ากลุ่ม (Group) สามารถทำได้โดยถามความสมัครใจของเจ้าตัวภายหลัง (2.96) การแจ้งข่าวให้เพื่อนรับทราบควรใช้วิธีโพสต์บนไทม์ไลน์ของบุคคลนั้น (2.95) และเฟซบุ๊กใช้คุกกี้ติดตามพฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้เฉพาะเวลาที่อยู่ในระบบเฟซบุ๊ก (2.88) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็วควรใช้วิธีแท็กชื่อเพื่อนบนเฟซบุ๊ก (2.34)

4.1.1 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ส่วนตัว จำแนกตามเพศ

เมื่อพิจารณาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัวของนิสิตปริญญาตรีจำแนกตามเพศ พบว่า นิสิตชายทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย ข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมาก 10 เรื่องและปานกลาง 1 เรื่อง สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 5 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.19) การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว และการคลิกลิงค์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาอาจทำให้บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กได้รับความเสียหายจากมัลแวร์ (4.04) เท่ากัน และการตั้งค่าการแท็กทำให้ท่านสามารถตรวจสอบการถูกแท็กจากผู้อื่น ก่อนปรากฏบนไทม์ไลน์ (3.92)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากมี 10 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.19) การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว และการคลิกลิงค์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาอาจทำให้บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กได้รับความเสียหายจากมัลแวร์ (4.04) เท่ากัน และการตั้งค่าการแท็กทำให้ท่านสามารถตรวจสอบการถูกแท็กจากผู้อื่น ก่อนปรากฏบนไทม์ไลน์ (3.92) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางมี 1 เรื่อง คือ การเปิดเผยตำแหน่งที่อยู่บนเฟซบุ๊ก มีความเสี่ยงในการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว (3.45)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กควรเปิดให้ทุกคนสามารถเข้าดูข้อมูลได้ (3.74) และการโพสต์ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไม่จำเป็นต้องบอกเจ้าของข้อมูลก่อน (3.73) จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 5 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การแจ้งข่าวให้เพื่อนรับทราบควรใช้วิธีโพสต์บนไทม์ไลน์ของบุคคลนั้น (2.93) การเพิ่มชื่อบุคคลเข้ากลุ่ม(Group) สามารถทำได้โดยถามความสมัครใจของเจ้าตัวภายหลัง (2.86) และการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวไม่สามารถป้องกันการถูกค้นหาข้อมูลบนเฟซบุ๊กจากเครื่องมือสืบค้น (2.83) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็วควรใช้วิธีแท็กชื่อเพื่อนบนเฟซบุ๊ก (2.30)

นิสิตหญิงทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมาก 10 เรื่อง และปานกลาง 1 เรื่อง สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 5 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.39) การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว (4.16) และการคลิกลิงค์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มา อาจทำให้บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กได้รับความเสียหายจากมัลแวร์ (4.11)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากมี 10 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.39) การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว (4.16) และการคลิกลิงค์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาอาจทำให้บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กได้รับความเสียหายจากมัลแวร์ (4.11) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางมี 1 เรื่อง คือ การสำรองข้อมูลในเฟซบุ๊กช่วยเพิ่มความปลอดภัยให้กับข้อมูล (3.43)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กควรเปิดให้ทุกคนสามารถเข้าดูข้อมูลได้ (4.12) และการโพสต์ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไม่จำเป็นต้องบอกเจ้าของข้อมูลก่อน (4.09) จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 5 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การเพิ่มชื่อบุคคลเข้ากลุ่มสามารถทำได้โดยถามความสมัครใจ

ของเจ้าตัวภายหลัง (3.03) การแจ้งข่าวให้เพื่อนรับทราบควรใช้วิธีโพสต์บนไทม์ไลน์ของบุคคลนั้น (2.97) และเฟซบุ๊กใช้คุกกี้ติดตามพฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้ เฉพาะเวลาที่อยู่ในระบบเฟซบุ๊ก (2.93) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็วควรใช้วิธีแท็กชื่อเพื่อนบนเฟซบุ๊ก (2.36)

ตารางที่ 11 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว
จำแนกตามเพศ

ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว	ระดับการตระหนักรู้								
	ชาย (N = 161)			หญิง (N = 232)			รวม (N = 393)		
	\bar{X}	SD	ปก	\bar{X}	SD	ปก	\bar{X}	SD	ปก
การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เป็นช่องทางให้ถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว	3.78	1.182	ม	3.97	1.149	ม	3.89	1.164	ม
การเปิดเผยตำแหน่งที่อยู่บนเฟซบุ๊ก มีความเสี่ยงในการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว	3.45	1.066	ปก	3.79	0.873	ม	3.65	0.971	ม
การอ่านนโยบายความเป็นส่วนตัวของเฟซบุ๊ก ช่วยให้รู้วิธีควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว	3.79	0.945	ม	3.91	0.720	ม	3.86	0.821	ม
บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กของท่านควรเปิดให้ทุกคนสามารถเข้าดูข้อมูลได้	3.74	1.028	ม	4.12	0.904	ม	3.96	0.974	ม
การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวไม่สามารถป้องกันการถูกค้นหาข้อมูลบนเฟซบุ๊กจากเครื่องมือสืบค้น	2.83	0.983	ปก	2.77	0.928	ปก	2.80	0.950	ปก
การตั้งค่าใหม่ไลน์ช่วยป้องกันไม่ให้ผู้อื่นสามารถโพสต์บนใหม่ไลน์	3.85	0.816	ม	3.78	0.837	ม	3.81	0.828	ม
การตั้งค่าการแท็กทำให้ท่านสามารถตรวจสอบการถูกแท็กจากผู้อื่น ก่อนปรากฏบนใหม่ไลน์	3.92	0.814	ม	4.02	0.664	ม	3.98	0.730	ม
การจัดกลุ่มเพื่อนเป็นการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัว	3.75	0.861	ม	3.73	0.826	ม	3.74	0.839	ม
การสำรองข้อมูล(Back up)ในเฟซบุ๊กช่วยเพิ่มความปลอดภัยให้กับข้อมูล	3.52	0.909	ม	3.43	0.855	ปก	3.47	0.877	ปก
การโพสต์ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไม่จำเป็นต้องบอกเจ้าของข้อมูลก่อน	3.73	1.194	ม	4.09	1.147	ม	3.94	1.179	ม
การแจ้งข่าวให้เพื่อนรับทราบควรใช้วิธีโพสต์บนใหม่ไลน์ของบุคคลนั้น	2.93	1.040	ปก	2.97	1.006	ปก	2.95	1.019	ปก
การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็ว ควรใช้วิธีแท็กชื่อเพื่อนบนเฟซบุ๊ก	2.30	0.843	น	2.36	0.788	น	2.34	0.811	น
การเพิ่มชื่อบุคคลเข้ากลุ่ม(Group) สามารถทำได้โดยถามความสมัครใจของเจ้าตัวภายหลัง	2.86	0.993	ปก	3.03	1.052	ปก	2.96	1.030	ปก

ตารางที่ 11 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว
จำแนกตามเพศ (ต่อ)

ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว	ระดับการตระหนักรู้								
	ชาย			หญิง			รวม		
	(N = 161)			(N = 232)			(N = 393)		
	\bar{X}	SD	ปค	\bar{X}	SD	ปค	\bar{X}	SD	ปค
การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว	4.04	1.048	ม	4.16	0.972	ม	4.11	1.004	ม
การเข้าสู่ระบบ (Log in) เฟซบุ๊กผ่านลิงค์ในอีเมล ลดความเสี่ยงในการถูกฟิชซิง	2.60	0.847	ปค	2.51	0.868	ปค	2.54	0.859	ปค
เฟซบุ๊กใช้คุกกี้ติดตามพฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้ เฉพาะเวลาที่อยู่ในระบบเฟซบุ๊ก	2.82	0.741	ปค	2.93	0.778	ปค	2.88	0.764	ปค
การคลิกลิงค์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาอาจทำให้บัญชีผู้ใช้ เฟซบุ๊กได้รับความเสียหายจากมัลแวร์	4.04	0.824	ม	4.11	0.838	ม	4.08	0.832	ม
การอนุญาตให้แอปพลิเคชันจากภายนอกเข้าถึง ข้อมูลในเฟซบุ๊ก อาจถูกนำข้อมูลไปใช้ในเชิง ธุรกิจ	3.83	0.853	ม	3.99	0.883	ม	3.93	0.873	ม
การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูก เจาะระบบ (Hacking)	4.19	0.823	ม	4.39	0.662	ม	4.31	0.738	ม

4.1.2 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัว

เมื่อพิจารณาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัวของนิสิตปริญญาตรีจำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัว (ตารางที่ 12) พบว่า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวทุกคนตระหนักรู้ในระดับมาก ปานกลาง และน้อย กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมด สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 5 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.36) การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว (4.16) และการคลิกลิงค์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาอาจทำให้บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กได้รับความเสียหายจากมัลแวร์ (4.13)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมด 11 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.36) การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว (4.16) และการคลิกลิงค์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาอาจทำให้บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กได้รับความเสียหายจากมัลแวร์ (4.13)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กของท่านควรเปิดให้ทุกคนสามารถเข้าดูข้อมูล (4.01) และการโพสต์ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไม่จำเป็นต้องบอกเจ้าของข้อมูลก่อน (3.91) จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 5 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การแจ้งข่าวให้เพื่อนรับทราบควรใช้วิธีโพสต์บนไทม์ไลน์ของบุคคลนั้น (2.96) การเพิ่มชื่อบุคคลเข้ากลุ่มสามารถทำได้โดยถามความสมัครใจของเจ้าตัวภายหลัง (2.95) และ การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวไม่สามารถป้องกัน การถูกค้นหาข้อมูลบนเฟซบุ๊กจากเครื่องมือสืบค้น และเฟซบุ๊กใช้คุกกี้ติดตามพฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้ เฉพาะเวลาที่อยู่ในระบบเฟซบุ๊ก (2.85) เท่ากัน ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็วควรใช้วิธีแท็กชื่อเพื่อนบนเฟซบุ๊ก (2.40)

นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวตระหนักรู้ในระดับมาก ปานกลาง และน้อย กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมาก 10 เรื่อง และ ปานกลาง 1 เรื่อง สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 5 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรม สารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะ ระบบ (4.26) การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว (4.05) และการคลิกลิงค์ที่ไม่ ทราบแหล่งที่มาอาจทำให้บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กได้รับความเสียหายจากมัลแวร์ (4.04)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ใน ระดับมาก มี 10 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความ เสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.26) การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว (4.05) และ การคลิกลิงค์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาอาจทำให้บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กได้รับความเสียหายจากมัลแวร์ (4.04) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางมี 1 เรื่อง คือ การสำรองข้อมูลในเฟซบุ๊ก ช่วยเพิ่มความปลอดภัยให้กับข้อมูล (3.41)

สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนัก รู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การโพสต์ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไม่ จำเป็นต้องบอกเจ้าของข้อมูลก่อน (3.97) และบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กของท่านควรเปิดให้ทุกคนสามารถเข้า ดูข้อมูล (3.93) จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 5 เรื่อง เรียง ตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การเพิ่มชื่อบุคคลเข้ากลุ่มสามารถทำได้โดยถามความสมัครใจ ของเจ้าตัวภายหลัง (2.96) การแจ้งข่าวให้เพื่อนรับทราบควรใช้วิธีโพสต์บนไทม์ไลน์ของบุคคลนั้น (2.95) และเฟซบุ๊กใช้คุกกี้ติดตามพฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้ เฉพาะเวลาที่อยู่ในระบบเฟซบุ๊ก (2.92) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็วควรใช้วิธีแท็กชื่อเพื่อนบนเฟซบุ๊ก (2.28)

ตารางที่ 12 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว
จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัว

ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว	ระดับการตระหนักรู้					
	นิสิตที่เคยได้รับความรู้			นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้		
	(N = 188)			(N = 205)		
	\bar{X}	SD	ปก	\bar{X}	SD	ปก
การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เป็นช่องทางให้ถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว	3.89	1.201	ม	3.89	1.132	ม
การเปิดเผยตำแหน่งที่อยู่บนเฟซบุ๊ก มีความเสี่ยงในการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว	3.62	0.998	ม	3.68	0.946	ม
การอ่านนโยบายความเป็นส่วนตัวของเฟซบุ๊กช่วยให้รู้วิธีควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว	3.89	0.741	ม	3.83	0.888	ม
บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กของท่านควรเปิดให้ทุกคนสามารถเข้าดูข้อมูล	4.01	0.984	ม	3.93	0.965	ม
การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวไม่สามารถป้องกัน การถูกค้นหาข้อมูลบนเฟซบุ๊กจากเครื่องมือสืบค้น	2.85	0.983	ปก	2.75	0.919	ปก
การตั้งค่าไทม์ไลน์ช่วยป้องกันไม่ให้ผู้อื่นสามารถโพสต์บนไทม์ไลน์	3.83	0.829	ม	3.79	0.828	ม
การตั้งค่าการแท็กทำให้ท่านสามารถตรวจสอบการถูกแท็กจากผู้อื่น ก่อนปรากฏบนไทม์ไลน์	4.02	0.738	ม	3.94	0.721	ม
การจัดกลุ่มเพื่อนเป็นการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัว	3.77	0.812	ม	3.71	0.864	ม
การสำรองข้อมูล(Back up)ในเฟซบุ๊กช่วยเพิ่มความปลอดภัยให้กับข้อมูล	3.53	0.862	ม	3.41	0.890	ปก
การโพสต์ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไม่จำเป็นต้องบอกเจ้าของข้อมูลก่อน	3.91	1.221	ม	3.97	1.142	ม
การแจ้งข่าวให้เพื่อนรับทราบควรใช้วิธีโพสต์บนไทม์ไลน์ของบุคคลนั้น	2.96	0.980	ปก	2.95	1.056	ปก
การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็ว ควรใช้วิธีแท็กชื่อเพื่อนบนเฟซบุ๊ก	2.40	0.893	น	2.28	0.725	น
การเพิ่มชื่อบุคคลเข้ากลุ่ม(Group) สามารถทำได้โดยถามความสมัครใจของเจ้าตัวภายหลัง	2.95	1.076	ปก	2.96	0.986	ปก
การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว	4.16	0.992	ม	4.05	1.016	ม
การเข้าสู่ระบบ (Log in) เฟซบุ๊กผ่านลิงค์ในอีเมลลดความเสี่ยงในการถูกฟิชซิ่ง	2.57	0.908	ปก	2.52	0.814	ปก

ตารางที่ 12 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว
จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัว (ต่อ)

ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว	ระดับการตระหนักรู้					
	นิสิตที่เคยได้รับความรู้			นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้		
	(N = 188)			(N = 205)		
	\bar{X}	SD	ปก	\bar{X}	SD	ปก
เฟซบุ๊กใช้คุกกี้ติดตามพฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้ เฉพาะเวลาที่อยู่ในระบบเฟซบุ๊ก	2.85	0.748	ปก	2.92	0.778	ปก
การคลิกลิงค์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาอาจทำให้บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กได้รับความเสียหายจากมัลแวร์	4.13	0.837	ม	4.04	0.827	ม
การอนุญาตให้แอปพลิเคชันจากภายนอกเข้าถึงข้อมูลในเฟซบุ๊ก อาจถูกนำข้อมูลไปใช้ในเชิงธุรกิจ	3.93	0.939	ม	3.93	0.810	ม
การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (Hacking)	4.36	0.713	ม	4.26	0.760	ม

4.2 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ

จากการศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ ของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 13) พบว่า นิสิตทุกคนตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก และปานกลาง กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง และปานกลาง 3 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.34) ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.32) และการแชร์ข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องอาจเป็นการสร้างข่าวลือก่อให้เกิดความเสียหาย (4.27)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด 7 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.34) ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.32) และการแชร์ข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องอาจเป็นการสร้างข่าวลือก่อให้เกิดความเสียหาย (4.27)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ จำนวนการกด “ถูกใจ”(Like) สูง แสดงว่าเนื้อหามีความน่าเชื่อถือ (3.91) และข้อมูลที่ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียนแต่ถูกแชร์จากเพื่อนหลายคนในเฟซบุ๊ก ถือว่ามีความน่าเชื่อถือ (3.78) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การแชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ตัวผู้แชร์ไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบ (3.41) การแชร์ข้อมูลควรแชร์ก่อนแล้วตรวจสอบความถูกต้องภายหลัง เพื่อความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล (3.09) และการตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำหลังการโพสต์ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว (2.56)

4.2.1 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ จำแนกตามเพศ

เมื่อพิจารณาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านความถูกต้องของสารสนเทศของนิสิตปริญญาตรีจำแนกตามเพศ พบว่า นิสิตชายทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 2 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.29) ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.20) และการแชร์ข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องอาจเป็นการสร้างข่าวลือก่อให้เกิดความเสียหาย (4.17)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดทั้งหมดมี 7 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.29) ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.20) และการแชร์ข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องอาจเป็นการสร้างข่าวลือก่อให้เกิดความเสียหาย (4.17)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ จำนวนการกด “ถูกใจ”(Like) สูงแสดงว่าเนื้อหามีความน่าเชื่อถือ (3.83) และข้อมูลที่ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียนแต่ถูกแชร์จากเพื่อนหลายคนในเฟซบุ๊ก ถือว่ามีความน่าเชื่อถือ (3.65) จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การแชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ตัวผู้แชร์ไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบ (3.17) และการแชร์ข้อมูลควรแชร์ก่อนแล้วตรวจสอบความถูกต้องภายหลัง เพื่อความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล (2.95) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำหลังการโพสต์ข้อมูลเพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว (2.44)

นิสิตหญิงทุกคนตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก และปานกลาง กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 3 เรื่อง และปานกลาง 2 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ก่อนนำข้อมูลที่

เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.41) การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.37) และการแชร์ข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องอาจเป็นการสร้างข่าวลือก่อให้เกิดความเสียหาย (4.34)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดมี 7 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.41) การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.37) และการแชร์ข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องอาจเป็นการสร้างข่าวลือก่อให้เกิดความเสียหาย (4.34)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ จำนวนการกด “ถูกใจ” (Like) สูง แสดงว่าเนื้อหามีความน่าเชื่อถือ (3.97) ข้อมูลที่ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียนแต่ถูกแชร์จากเพื่อนหลายคนในเฟซบุ๊ก ถือว่ามีความน่าเชื่อถือ (3.87) และการแชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ตัวผู้แชร์ไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบ (3.58) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การแชร์ข้อมูลควรแชร์ก่อนแล้วตรวจสอบความถูกต้องภายหลัง เพื่อความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล (3.19) และการตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำหลังการโพสต์ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว (2.65)

ตารางที่ 13 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ
จำแนกตามเพศ

ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ	ระดับการตระหนักรู้								
	ชาย			หญิง			รวม		
	\bar{X}	SD	ปก	\bar{X}	SD	ปก	\bar{X}	SD	ปก
การโพสต์ข้อมูลควรนำเสนอตามความเป็นจริง	4.16	0.774	ม	4.28	0.735	ม	4.23	0.752	ม
การโพสต์ข้อมูลควรมีการอ้างอิงแหล่งที่มาที่ น่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้อ่านตรวจสอบกลับไปยัง ต้นฉบับได้	4.12	0.756	ม	4.22	0.744	ม	4.18	0.749	ม
การตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำหลังการโพสต์ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านได้รับ ข้อมูลที่รวดเร็ว	2.44	1.054	น	2.65	1.193	ปก	2.56	1.141	ปก
การโพสต์ข้อมูลควรตรวจสอบเนื้อหาให้ครบถ้วน สมบูรณ์	4.12	0.765	ม	4.18	0.714	ม	4.16	0.735	ม
การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของ แหล่งที่มา	4.29	0.764	ม	4.37	0.679	ม	4.34	0.715	ม
การแชร์ข้อมูลควรแชร์ก่อนแล้วตรวจสอบความ ถูกต้องภายหลัง เพื่อความรวดเร็วในการ เผยแพร่ข้อมูล	2.95	1.391	ปก	3.19	1.449	ปก	3.09	1.428	ปก
การแชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ตัวผู้แชร์ไม่ได้เป็นผู้รับ ผลกระทบ	3.17	1.087	ปก	3.58	1.062	ม	3.41	1.090	ปก
การแชร์ข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องอาจ เป็นการสร้างข่าวลือก่อให้เกิดความเสียหาย	4.17	0.875	ม	4.34	0.795	ม	4.27	0.832	ม
ข้อมูลที่ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียนแต่ถูกแชร์จากเพื่อน หลายคนในเฟซบุ๊ก ถือว่ามีความน่าเชื่อถือ	3.65	1.074	ม	3.87	0.967	ม	3.78	1.017	ม
ข้อมูลที่จัดทำโดยองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญหรือ หน่วยงานภาครัฐมีความน่าเชื่อถือ	3.52	0.895	ม	3.58	0.854	ม	3.56	0.870	ม
จำนวนการกด "ถูกใจ"(Like) สูง แสดงว่าเนื้อหา มีความน่าเชื่อถือ	3.83	1.016	ม	3.97	0.984	ม	3.91	0.998	ม
ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควร ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของ แหล่งอ้างอิง	4.20	0.773	ม	4.41	0.744	ม	4.32	0.762	ม

4.2.2 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องความถูกต้องของสารสนเทศ

เมื่อพิจารณาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านความถูกต้องของสารสนเทศของนิสิตปริญญาตรีตามการได้รับความรู้เกี่ยวกับความถูกต้องของสารสนเทศ (ตารางที่ 14) พบว่า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับความถูกต้องของสารสนเทศทุกคนตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก และปานกลาง กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 3 เรื่อง และปานกลาง 2 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.50) การโพสต์ข้อมูลควรตรวจสอบเนื้อหาให้ครบถ้วนสมบูรณ์ (4.35) และการโพสต์ข้อมูลควรนำเสนอตามความเป็นจริง (4.32)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดทั้งหมดมี 7 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.50) การโพสต์ข้อมูลควรตรวจสอบเนื้อหาให้ครบถ้วนสมบูรณ์ (4.35) และการโพสต์ข้อมูลควรนำเสนอตามความเป็นจริง (4.32)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ จำนวนการกด “ถูกใจ” (Like) สูง แสดงว่าเนื้อหามีความน่าเชื่อถือ (4.05) ข้อมูลที่ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียนแต่ถูกแชร์จากเพื่อนหลายคนในเฟซบุ๊ก ถือว่ามีความน่าเชื่อถือ (3.96) และการแชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ตัวผู้แชร์ไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบ (3.70) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การแชร์ข้อมูลควรแชร์ก่อนแล้วตรวจสอบความถูกต้องภายหลัง เพื่อความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล (2.99) และการตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำหลังการโพสต์ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว (2.71)

นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องความถูกต้องของสารสนเทศตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก และปานกลาง กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดทั้งหมดทั้งหมด สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง และปานกลาง 3 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.32) การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.30) และการแชร์ข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องอาจเป็นการสร้างข่าวลือก่อให้เกิดความเสียหาย (4.29)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดมี 7 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.32) การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.30) และการแชร์ข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องอาจเป็นการสร้างข่าวลือก่อให้เกิดความเสียหาย (4.29)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ จำนวนการกด “ถูกใจ”(Like) สูง แสดงว่าเนื้อหามีความน่าเชื่อถือ (3.87) และข้อมูลที่ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียนแต่ถูกแชร์จากเพื่อนหลายคนในเฟซบุ๊ก ถือว่ามีความน่าเชื่อถือ (3.73) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การแชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ตัวผู้แชร์ไม่ได้เป็นผู้รับผลกระทบ (3.34) การแชร์ข้อมูลควรแชร์ก่อนแล้วตรวจสอบความถูกต้องภายหลังเพื่อความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล (3.12) และการตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำหลังการโพสต์ข้อมูลเพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว (2.53)

ตารางที่ 14 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ
จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องความถูกต้องของสารสนเทศ

ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ	ระดับการตระหนักรู้					
	นิสิตที่เคยได้รับความรู้			นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้		
	(N = 82)			(N = 311)		
	\bar{X}	SD	ปค	\bar{X}	SD	ปค
การโพสต์ข้อมูลควรนำเสนอตามความเป็นจริง	4.32	0.735	ม	4.21	0.757	ม
การโพสต์ข้อมูลควรมีการอ้างอิงแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้อ่านตรวจสอบกลับไปยังต้นฉบับได้	4.29	0.762	ม	4.15	0.745	ม
การตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำหลังการโพสต์ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว	2.71	1.338	ปค	2.53	1.083	ปค
การโพสต์ข้อมูลควรตรวจสอบเนื้อหาให้ครบถ้วนสมบูรณ์	4.35	0.709	ม	4.10	0.733	ม
การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา	4.50	0.550	ม	4.30	0.747	ม
การแชร์ข้อมูลควรแชร์ก่อนแล้วตรวจสอบความถูกต้องภายหลังเพื่อความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล	2.99	1.559	ปค	3.12	1.393	ปค
การแชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ตัวผู้แชร์ไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบ	3.70	1.039	ม	3.34	1.092	ปค
การแชร์ข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องอาจเป็นการสร้างข่าวลือก่อให้เกิดความเสียหาย	4.18	0.995	ม	4.29	0.784	ม
ข้อมูลที่ปรากฏชื่อผู้เขียนแต่ถูกแชร์จากเพื่อนหลายคนในเฟซบุ๊ก ถือว่ามีความน่าเชื่อถือ	3.96	0.949	ม	3.73	1.030	ม
ข้อมูลที่จัดทำโดยองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญหรือหน่วยงานภาครัฐมีความน่าเชื่อถือ	3.62	0.841	ม	3.54	0.879	ม
จำนวนการกด "ถูกใจ" (Like) สูง แสดงว่าเนื้อหามีความน่าเชื่อถือ	4.05	0.993	ม	3.87	0.998	ม
ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง	4.30	0.870	ม	4.32	0.732	ม

4.3 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ

จากการศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 15) พบว่า นิสิตทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมด สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 1 เรื่อง ปานกลาง 3 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.46) การใช้ภาพของผู้อื่นเป็นรูปภาพประจำตัวในเฟซบุ๊กเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (4.26) และการโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.73) ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมดมี 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.46) การใช้ภาพของผู้อื่นเป็นรูปภาพประจำตัวในเฟซบุ๊กเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (4.26) และการโพสต์ภาพที่ค้นจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (3.55)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.73) จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การโพสต์ข้อมูลที่นำมาจากอินเทอร์เน็ตไม่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มา เพราะสิ่งที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตสามารถใช้ร่วมกันได้ (3.44) การใช้ผลงานที่อยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์ ผู้ใช้สามารถนำผลงานไปใช้ได้โดยไม่มีเงื่อนไข (2.82) และการโพสต์ผลงานฉบับเต็มของผู้อื่นลงบนโซเชียลมีเดียโดยมีวัตถุประสงค์ให้คนอื่น ๆ ได้ใช้ประกอบการเรียนถือเป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ (2.80) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ผลงานเพลง ภาพยนตร์ของผู้อื่น ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าผู้โพสต์ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า (2.45)

4.3.1 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ จำแนกตามเพศ

เมื่อพิจารณาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศของนิสิตปริญญาตรีจำแนกตามเพศ พบว่า นิสิตชายทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมาก 2 เรื่อง และปานกลาง 1 เรื่อง สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 1 เรื่อง ปานกลาง 3 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.37) การใช้ภาพของผู้อื่นเป็นรูปภาพประจำตัวในเฟซบุ๊กเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (4.24) และการโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.65) ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.37) การใช้ภาพของผู้อื่นเป็นรูปภาพประจำตัวในเฟซบุ๊กเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (4.24) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ภาพที่ค้นจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (3.50)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.65) จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การโพสต์ข้อมูลที่นำมาจากอินเทอร์เน็ตไม่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มา เพราะสิ่งที่ยูทูปบนอินเทอร์เน็ตสามารถมีส่วนร่วมกันได้ (3.30) การใช้ผลงานที่อยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์ ผู้ใช้สามารถนำผลงานไปใช้ได้โดยไม่มีเงื่อนไข (2.74) และการโพสต์ผลงานฉบับเต็มของผู้อื่นลงบนโซเชียล โดยมิวัตถุประสงค์ให้คนอื่น ๆ ได้ใช้ประกอบการเรียน ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (2.70) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับ

น้อยกว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ผลงานเพลง ภาพยนตร์ของผู้อื่น ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าผู้โพสต์ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า (2.41)

นิสิตหญิงทุกคนตระหนักรู้ในระดับ 4 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง และน้อย กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด 1 เรื่อง และมาก 2 เรื่อง สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 2 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.52) การใช้ภาพของผู้อื่นเป็นรูปภาพประจำตัวในเฟซบุ๊กเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (4.28) และการโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.78) ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.52) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การใช้ภาพของผู้อื่นเป็นรูปภาพประจำตัวในเฟซบุ๊กเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (4.28) และการโพสต์ภาพที่ค้นจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (3.59)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.78) และการโพสต์ข้อมูลที่นำมาจากอินเทอร์เน็ต ไม่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มา เพราะสิ่งที่ยูบ่นอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าร่วมกันได้ (3.54) จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การโพสต์ผลงานฉบับเต็มของผู้อื่นลงบนโซเชียล โดยไม่มีวัตถุประสงค์ให้คนอื่น ๆ ได้ใช้ประกอบการเรียนถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (2.88) และการใช้ผลงานที่อยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์ ผู้ใช้สามารถนำผลงานไปใช้ได้โดยไม่มีเงื่อนไข (2.87) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ผลงานเพลง ภาพยนตร์ของผู้อื่น ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าผู้โพสต์ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า (2.48)

ตารางที่ 15 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของ
สารสนเทศ จำแนกตามเพศ

ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ	ระดับการตระหนักรู้								
	ชาย (N = 161)			หญิง (N = 232)			รวม (N = 393)		
	\bar{X}	SD	ปค	\bar{X}	SD	ปค	\bar{X}	SD	ปค
การใช้ภาพของผู้อื่นเป็นรูปภาพประจำตัวในเฟซบุ๊ก เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์	4.24	0.900	ม	4.28	0.914	ม	4.26	0.907	ม
การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ	4.37	0.773	ม	4.52	0.721	มส	4.46	0.745	ม
การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่	3.65	1.344	ม	3.78	1.361	ม	3.73	1.354	ม
การโพสต์ผลงานเพลง ภาพยนตร์ของผู้อื่น ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าผู้โพสต์ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า	2.41	1.121	น	2.48	1.077	น	2.45	1.094	น
การโพสต์ผลงานฉบับเต็มของผู้อื่นลงบนโซเชียลมีเดียมีวัตถุประสงค์ให้คนอื่น ๆ ได้ใช้ประกอบการเรียน ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์	2.70	1.054	ปค	2.88	0.979	ปค	2.80	1.013	ปค
การโพสต์ภาพที่ค้นจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์	3.50	0.895	ปค	3.59	0.863	ม	3.55	0.876	ม
การโพสต์ข้อมูลที่นำมาจากอินเทอร์เน็ต ไม่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มา เพราะสิ่งที่ยู่นบนอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าร่วมกันได้	3.30	0.974	ปค	3.54	0.984	ม	3.44	0.986	ปค
การใช้ผลงานที่อยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์ ผู้ใช้สามารถนำผลงานไปใช้ได้โดยไม่มีเงื่อนไข	2.74	0.870	ปค	2.87	0.954	ปค	2.82	0.921	ปค

4.2.2 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ

เมื่อพิจารณาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศของนิสิตปริญญาตรีจำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ (ตารางที่ 16) พบว่า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด มาก และปานกลาง กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด 1 เรื่อง และมาก 2 เรื่อง สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง และปานกลาง 3 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.63) การใช้ภาพของผู้อื่นเป็นรูปภาพประจำตัวในเฟซบุ๊กเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (4.26) และการโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.96) ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.63) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การใช้ภาพของผู้อื่นเป็นรูปภาพประจำตัวในเฟซบุ๊กเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (4.26) และการโพสต์ภาพที่ค้นจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (3.69)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง คือ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.96) และการโพสต์ข้อมูลที่นำมาจากอินเทอร์เน็ต ไม่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มา เพราะสิ่งที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตสามารถใช้อย่างร่วมกันได้ (3.51) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การใช้ผลงานที่อยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์ ผู้ใช้สามารถนำผลงานไปใช้ได้โดยไม่มีเงื่อนไข (2.70) การโพสต์ผลงานฉบับเต็มของผู้อื่นลงบนโซเชียล โดยมิวัตถุประสงค์ให้

คนอื่น ๆ ได้ใช้ประกอบการเรียนถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (2.67) และการโพสต์ผลงาน เพลง ภาพยนตร์ของผู้อื่น ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าผู้โพสต์ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า (2.55)

นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ ในระดับมากทั้งหมด สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 1 เรื่อง ปานกลาง 3 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรม สารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิด ว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.40) การใช้ภาพของผู้อื่นเป็น รูปภาพประจำตัวในเฟซบุ๊กเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (4.27) และการโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่ เครดิตเป็นชื่อตนเองได้เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.65) ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตาม จริยธรรมสารสนเทศ

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ใน ระดับมากทั้งหมด 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้ เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.40) การใช้ภาพของ ผู้อื่นเป็นรูปภาพประจำตัวในเฟซบุ๊กเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (4.27) และการโพสต์ภาพที่ค้นจาก อินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (3.51)

สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.65) จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับ ปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การโพสต์ข้อมูลที่นำมาจากอินเทอร์เน็ต ไม่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มา เพราะสิ่งที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตสามารถใช้ร่วมกันได้ (3.42) การโพสต์ผลงาน ฉบับเต็มของผู้อื่นลงบนโซเชียล โดยไม่มีวัตถุประสงค์ให้คนอื่น ๆ ได้ใช้ประกอบการเรียนถือเป็นการ ละเมิดลิขสิทธิ์ และการใช้ผลงานที่อยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์ ผู้ใช้ สามารถนำผลงานไปใช้ได้โดยไม่มีเงื่อนไข (2.85) เท่ากัน ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ ในระดับน้อยว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ผลงาน เพลง ภาพยนตร์ของผู้อื่น ไม่ถือเป็นการ ละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าผู้โพสต์ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า (2.42)

ตารางที่ 16 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของ
 สารสนเทศ จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ

ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ	ระดับการตระหนักรู้					
	นิสิตที่เคยได้รับความรู้			นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้		
	(N = 94)			(N = 299)		
	\bar{X}	SD	ปก	\bar{X}	SD	ปก
การใช้ภาพของผู้อื่นเป็นรูปภาพประจำตัวในเฟซบุ๊กเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์	4.26	0.891	ม	4.27	0.913	ม
การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็น การละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ	4.63	0.568	มส	4.40	0.786	ม
การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่	3.96	1.359	ม	3.65	1.346	ม
การโพสต์ผลงานเพลง ภาพยนตร์ของผู้อื่น ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าผู้โพสต์ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า	2.55	1.170	ปก	2.42	1.069	น
การโพสต์ผลงานฉบับเต็มของผู้อื่นลงบนโซเชียล โดยมิวัตถุประสงค์ให้คนอื่น ๆ ได้ใช้ประกอบการเรียน ถือเป็น ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์	2.67	1.010	ปก	2.85	1.012	ปก
การโพสต์ภาพที่ค้นจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของ เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์	3.69	0.843	ม	3.51	0.884	ม
การโพสต์ข้อมูลที่นำมาจากอินเทอร์เน็ต ไม่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มา เพราะสิ่งที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตสามารถใช้ร่วมกันได้	3.51	1.065	ม	3.42	0.960	ปก
การใช้ผลงานที่อยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์ ผู้ใช้สามารถนำผลงานไปใช้ได้โดยไม่มีเงื่อนไข	2.70	1.056	ปก	2.85	0.874	ปก

4.4 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ

จากการศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ ของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 17) พบว่า นิสิตทุกคนตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก และปานกลาง กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมด สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับปานกลางทั้งหมด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.46) การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล (4.44) และเมื่อใช้เฟซบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบ(Log out) ทุกครั้ง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์เข้าใช้ (4.34)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมด 5 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.46) การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล (4.44) และเมื่อใช้เฟซบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบทุกครั้ง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์เข้าใช้ (4.34)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องทั้งหมด 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ เฟซบุ๊กของคนในครอบครัวโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้องหากท่านมีรหัสผ่านควรเข้าไปลบหรือแก้ไขข้อมูล (3.48) การตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กควรใช้รหัสผ่านอันเดียวกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้ (3.45) และการใช้เฟซบุ๊กผ่านWi-Fi สาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบเข้าดูข้อมูลบนเฟซบุ๊ก (3.24)

4.4.1 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ จำแนกตามเพศ

เมื่อพิจารณาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิของนิสิตปริญญาตรีจำแนกตามเพศ พบว่า นิสิตชายทุกคนตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก และปานกลาง กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมด สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตาม

จริยธรรมสารสนเทศในระดับปานกลางทั้งหมด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล (4.36) การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กถือเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.34) และเมื่อใช้เฟซบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบทุกครั้ง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์เข้าใช้ (4.25)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด 5 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล (4.36) การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กถือเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.34) และเมื่อใช้เฟซบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบ (Log out) ทุกครั้ง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์เข้าใช้ (4.25)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องทั้งหมด 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ เฟซบุ๊กของคนในครอบครัวโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้องหากท่านมีรหัสผ่านควรเข้าไปลบหรือแก้ไขข้อมูล (3.36) การตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กควรใช้รหัสผ่านอันเดียวกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้ (3.28) และการใช้เฟซบุ๊กผ่าน Wi-Fiสาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบเข้าสู่ข้อมูลบนเฟซบุ๊ก (3.17)

นิสิตหญิงทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด มาก และปานกลาง กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด 1 เรื่อง และมาก 4 เรื่อง สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมากที่สุด 2 เรื่อง และปานกลาง 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กถือเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.55) การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล (4.50) และเมื่อใช้เฟซบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบทุกครั้ง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์เข้าใช้ (4.41)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดมี 1 เรื่อง คือ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กถือเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.55) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดมี 4 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล (4.50) เมื่อใช้เฟซบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบทุกครั้ง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์เข้าใช้ (4.41) และการเข้าสู่ข้อมูลบนเฟซบุ๊กผู้อื่น ควรเข้าถึงตามระดับสิทธิ์ที่ได้รับอนุญาต (4.22)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง คือ เฟซบุ๊กของคนในครอบครัวโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้อง หากท่านมีรหัสผ่านควรเข้าไปลบหรือแก้ไขข้อมูล และการตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กควรใช้รหัสผ่านอันเดียวกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้ (3.56) เท่ากัน ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 1 คือ การใช้เฟซบุ๊กผ่าน Wi-Fiสาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบเข้าสู่ข้อมูลบนเฟซบุ๊ก (3.28)

ตารางที่ 17 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตาม
สิทธิ์ จำแนกตามเพศ

ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์	ระดับการตระหนักรู้								
	ชาย (N = 161)			หญิง (N = 232)			รวม (N = 393)		
	\bar{X}	SD	ปก	\bar{X}	SD	ปก	\bar{X}	SD	ปก
การเข้าดูข้อมูลบนเฟซบุ๊กผู้อื่น ควรเข้าถึงตามระดับสิทธิ์ที่ได้รับอนุญาต	4.12	0.705	ม	4.22	0.662	ม	4.18	0.681	ม
การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล	4.36	0.826	ม	4.50	0.795	ม	4.44	0.809	ม
การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย	4.34	0.845	ม	4.55	0.701	มส	4.46	0.769	ม
เฟซบุ๊กของคนในครอบครัวโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้อง หากท่านมีรหัสผ่านควรเข้าไปลบหรือแก้ไขข้อมูล	3.36	1.093	ปก	3.56	1.076	ม	3.48	1.086	ปก
การตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กควรใช้รหัสผ่านอันเดียวกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้	3.28	1.050	ปก	3.56	1.063	ม	3.45	1.066	ปก
เมื่อใช้เฟซบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบ (Log out) ทุกครั้ง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์ผู้ใช้	4.25	0.769	ม	4.41	0.756	ม	4.34	0.764	ม
การใช้เฟซบุ๊กผ่าน Wi-Fiสาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบเข้าดูข้อมูลบนเฟซบุ๊ก	3.17	1.010	ปก	3.28	0.951	ปก	3.24	0.975	ปก
การตั้งค่าความปลอดภัยเฟซบุ๊กช่วยเพิ่มความปลอดภัยจากการเข้าใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต	4.00	0.851	ม	4.06	0.759	ม	4.04	0.798	ม

4.4.2 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ

เมื่อพิจารณาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิของนิสิตปริญญาตรีจำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ (ตารางที่ 18) พบว่า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด มาก และปานกลาง กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด 3 เรื่อง และมาก 2 เรื่อง สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 1 เรื่อง และปานกลาง 2 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบน เฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.63) การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล (4.54) และเมื่อใช้เฟซบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบทุกครั้ง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์เข้าใช้ (4.51)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดมี 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบน เฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.63) การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล (4.54) และเมื่อใช้เฟซบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบทุกครั้ง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์เข้าใช้ (4.51) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การเข้าดูข้อมูลบนเฟซบุ๊กผู้อื่น ควรเข้าถึงตามระดับสิทธิ์ที่ได้รับอนุญาต (4.33) และการตั้งค่าความปลอดภัยเฟซบุ๊กช่วยเพิ่มความปลอดภัยจากการเข้าใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต (4.19)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กควรใช้รหัสผ่านอันเดียวกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้ (3.69) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 2 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ เฟซบุ๊กของคนในครอบครัวโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้อง หากท่านมีรหัสผ่านควรเข้าไปลบหรือแก้ไขข้อมูล (3.48) และการใช้เฟซบุ๊กผ่าน Wi-Fi สาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบเข้าดูข้อมูลบนเฟซบุ๊ก (3.35)

นิติตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ทุกคนตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่ระดับมาก และปานกลาง กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิติตตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมด สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิติตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับปานกลางทั้งหมด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.42) การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล (4.41) และเมื่อใช้เฟซบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบทุกครั้ง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์เข้าใช้ (4.30)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก จริยธรรมสารสนเทศที่นิติตตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมดมี 5 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.42) การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล (4.41) และเมื่อใช้เฟซบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบทุกครั้ง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์เข้าใช้ (4.30)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ จริยธรรมสารสนเทศที่นิติตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องทั้งหมด 3 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ เฟซบุ๊กของคนในครอบครัวโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้อง หากท่านมีรหัสผ่านควรเข้าไปลบหรือแก้ไขข้อมูล (3.48) การตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กควรใช้รหัสผ่านอันเดียวกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้ (3.38) และการใช้เฟซบุ๊กผ่าน Wi-Fiสาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบเข้าดูข้อมูลบนเฟซบุ๊ก (3.21)

ตารางที่ 18 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์

ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์	ระดับการตระหนักรู้					
	นิสิตที่เคยได้รับความรู้			นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้		
	(N = 84)			(N = 309)		
	\bar{X}	SD	ปค	\bar{X}	SD	ปค
การเข้าสู่ข้อมูลบนเฟซบุ๊กผู้อื่น ควรเข้าถึงตามระดับสิทธิ์ที่ได้รับอนุญาต	4.33	0.608	ม	4.14	0.694	ม
การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล	4.54	0.857	มส	4.41	0.796	ม
การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊ก เป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย	4.63	0.555	มส	4.42	0.812	ม
เฟซบุ๊กของคนในครอบครัวโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้อง หากท่านมีรหัสผ่านควรเข้าไปลบหรือแก้ไขข้อมูล	3.48	1.207	ปก	3.48	1.052	ปก
การตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กควรใช้รหัสผ่านอันเดียวกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้	3.69	1.075	ม	3.38	1.055	ปก
เมื่อใช้เฟซบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบ (Log out) ทุกครั้ง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์เข้าใช้	4.51	0.752	มส	4.30	0.762	ม
การใช้เฟซบุ๊กผ่าน Wi-Fi สาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบเข้าสู่ข้อมูลบนเฟซบุ๊ก	3.35	1.024	ปก	3.21	0.962	ปก
การตั้งค่าความปลอดภัยเฟซบุ๊กช่วยเพิ่มความปลอดภัยจากการเข้าใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต	4.19	0.768	ม	3.99	0.802	ม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการสรุปเนื้อหาการวิจัยเรื่อง การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล สรุปผลการพิสูจน์สมมุติฐาน ข้อเสนอแนะ และแนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นส่วนตัวเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่า ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง และการโพสต์ภาพที่ค้นจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์
2. นิสิตกลุ่มดังกล่าวตระหนักรู้ในระดับมากกว่า การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว และการเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 393 คน โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ ได้แก่ การเคยได้รับความรู้และแหล่งความรู้

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการใช้เฟซบุ๊ก ได้แก่ ประสบการณ์ในการใช้ ความถี่ในการใช้ ระยะเวลาในการใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ จำนวนเพื่อนบนเฟซบุ๊ก และลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อนบนเฟซบุ๊ก

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ในด้านสิทธิ ความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่ตอบแบบสอบถามเป็นนิสิตเพศชาย จำนวน 161 คน (ร้อยละ 40.97) และนิสิตหญิง จำนวน 232 คน (ร้อยละ 59.03) ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับประชากรจริง คือ นิสิตชายจำนวน 8,687 คน (ร้อยละ 40.42) และนิสิตหญิงจำนวน 12,804 คน (ร้อยละ 59.58)

2. การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ

2.1 การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ

ผลการศึกษาการได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ตารางที่ 2) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 220 คน (ร้อยละ 55.98) เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ

2.1.1 การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศในแต่ละด้าน

จากนิสิตที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ (ตารางที่ 2) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 188 คน (ร้อยละ 85.45) เคยได้รับความรู้ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว

2.2 แหล่งที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ

ผลการศึกษาแหล่งที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเคยได้รับความรู้โดยรวม (ตารางที่ 3) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 167 คน

(ร้อยละ 75.91) ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจากแหล่งบุคคล รองลงมานิสิตจำนวน 146 คน (ร้อยละ 66.36) ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจากแหล่งอินเทอร์เน็ต

เมื่อพิจารณาการได้รับความรู้ระหว่างแหล่งย่อย (ตารางที่ 4) พบว่า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศโดยรวม จำนวนมากที่สุด 140 คน (ร้อยละ 63.64) ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจากอาจารย์ รองลงมานิสิตจำนวน 119 (ร้อยละ 54.09) ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจากโทรทัศน์

จากการศึกษาที่พบว่า นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศจากอาจารย์ อาจเนื่องมาจากอาจารย์และระบบการเรียนการสอน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (ขนิษฐา จิตแสง 2557) อีกทั้งนิสิตที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ยังระบุรายวิชาที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ ทำให้นิสิตได้รับความรู้ เช่น วิชาจริยธรรมคอมพิวเตอร์ วิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา วิชากฎหมายเทคโนโลยี เป็นต้น

ตอนที่ 3 การใช้เฟซบุ๊ก

การใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการใช้ ความถี่ในการใช้ ระยะเวลาในการเข้าใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ จำนวนเพื่อนบนเฟซบุ๊ก และลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อนบนเฟซบุ๊ก โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประสบการณ์ในการใช้เฟซบุ๊ก

ผลการศึกษาประสบการณ์ในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 5) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 274 คน (ร้อยละ 69.72) มีประสบการณ์การใช้เฟซบุ๊กมากกว่า 4 ปี

3.2 ความถี่ในการใช้เฟซบุ๊ก

ผลการศึกษาความถี่ในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 6) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 218 คน (ร้อยละ 55.47) ใช้เฟซบุ๊กมากกว่า 15 ครั้งต่อสัปดาห์

3.3 ระยะเวลาในการเข้าใช้เฟซบุ๊ก

ผลการศึกษาระยะเวลาในการเข้าใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 7) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 255 คน (ร้อยละ 64.89) เข้าใช้เฟซบุ๊กน้อยกว่า 1 ชั่วโมง/ครั้ง

จากผลการศึกษาที่พบว่า นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเข้าใช้เฟซบุ๊กน้อยกว่า 1 ชั่วโมง/ครั้ง อาจเนื่องจากจำนวนเข้าใช้หลายครั้งต่อวัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกศริน แสงจันทร์เรือง (2555) ที่พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ส่วนใหญ่เข้าใช้เฟซบุ๊กน้อยกว่า 1 ชั่วโมง/ครั้ง และเข้าใช้มากกว่า 4 ครั้ง/วัน

3.4 วัตถุประสงค์ในการใช้เฟซบุ๊ก

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 8) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 332 คน (ร้อยละ 84.48) ใช้เฟซบุ๊กเพื่อติดต่อสื่อสารกับเพื่อน รองลงมานิสิตจำนวน 298 คน (ร้อยละ 75.83) ใช้เฟซบุ๊กเพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ต่าง ๆ

จากผลการศึกษาที่พบว่า นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใช้เฟซบุ๊กเพื่อติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ทั้งนี้เนื่องจากเฟซบุ๊กเป็นเครือข่ายสังคมที่นักเรียน นิสิตนักศึกษาใช้ในชีวิตประจำวันเป็นประจำมากที่สุด (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ 2556) และเฟซบุ๊กเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การติดต่อสื่อสารสะดวกและรวดเร็ว นิสิตจึงนิยมใช้เฟซบุ๊กเพื่อติดต่อสื่อสาร สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Govani and Pashley (2005) ที่พบว่า นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย Carnegie Mellon ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวนมากที่สุดใช้เฟซบุ๊กเพื่อติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น และการศึกษาของ Debatin et al. (2009) พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาปริญญาตรีส่วนใหญ่ใช้เฟซบุ๊กเพื่อติดต่อสื่อสารกับเพื่อน

3.5 จำนวนเพื่อนบนเฟซบุ๊ก

ผลการศึกษาจำนวนเพื่อนบนบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กหลักของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 9) พบว่า นิสิตจำนวนมากที่สุด 146 คน (ร้อยละ 37.15) มีเพื่อนบนเฟซบุ๊กมากกว่า 700 คน

จากผลการศึกษาที่พบว่า นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจำนวนเพื่อนบนบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กหลักมากกว่า 700 คน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กของผู้ใช้อายุน้อยที่ชอบรับหรือส่งคำร้องขอเป็นเพื่อนกับบุคคลที่เพิ่งรู้จักหรือเป็นเพื่อนของเพื่อนบนเฟซบุ๊ก (Turley 2010) และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในงานวิจัยครั้งนี้มีประสบการณ์ใช้เฟซบุ๊กมากกว่า 4 ปี จึงเป็นไปได้ที่จำนวนเพื่อนบนเฟซบุ๊กมีจำนวนมาก พบได้จากผลการศึกษาของ เกศริน แสงจันทร์เรือง (2555) ที่พบว่า นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ตอบแบบสอบถามเกินครึ่งมีเพื่อนบนเฟซบุ๊กไม่เกิน 500 คน

3.6 ลักษณะความสัมพันธ์เป็นเพื่อนกับผู้ปกครอง อาจารย์ และคนแปลกหน้า

ผลการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์เป็นเพื่อนกับผู้ปกครอง อาจารย์ และคนแปลกหน้าบนบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กหลักของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 10) พบว่า นิสิตส่วนใหญ่จำนวน 231 คน (ร้อยละ 58.78) และจำนวน 326 คน (ร้อยละ 82.95) จะเป็นเพื่อนกับผู้ปกครองและอาจารย์บนเฟซบุ๊ก ตามลำดับ แต่นิสิตส่วนใหญ่จำนวน 261 คน (ร้อยละ 66.41) จะไม่เป็นเพื่อนกับคนแปลกหน้า/คนไม่รู้จัก โดยเหตุผลส่วนใหญ่ที่นิสิตเป็นเพื่อนกับผู้ปกครอง อาจารย์บนเฟซบุ๊ก นิสิตระบุว่า ต้องการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน แต่สำหรับคนแปลกหน้าบนเฟซบุ๊ก นิสิตส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่ไม่รับเป็นเพื่อนว่า ไม่รู้จัก

จากผลการศึกษาที่พบว่า นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นเพื่อนกับผู้ปกครองและอาจารย์บนเฟซบุ๊ก แต่กับคนแปลกหน้า/คนไม่รู้จัก นิสิตจะไม่เป็นเพื่อนด้วยแสดงให้เห็นว่า นิสิตเลือกเป็นเพื่อนบนเฟซบุ๊กกับคนที่ตนเองรู้จักเท่านั้น อาจเนื่องมาจากผู้ใช้เฟซบุ๊กส่วนใหญ่จะใช้งานในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนหรือคนที่ตนเองรู้จักมากกว่าใช้ติดต่อกับคนแปลกหน้า ซึ่งแตกต่างจากเครือข่ายสังคมอื่น ๆ หรือสังคมออนไลน์ในอดีต ซึ่งจะใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในการนำบุคคลจากที่ต่าง ๆ มารวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรื่องที่ตนเองสนใจ (boyd and Ellison 2008) ผลการศึกษาในส่วนนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Debatin et al. (2009) ที่พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีที่ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งรับเฉพาะคนรู้จักเป็นเพื่อนบนเฟซบุ๊ก

ตอนที่ 4 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก

การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย จริยธรรมสารสนเทศด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ โดยข้อคำถามในแต่ละด้านประกอบด้วย กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก คือ การใช้เฟซบุ๊กอย่างถูกต้องตามหลัก

จริยธรรมสารสนเทศ และกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ คือ การใช้เฟซบุ๊กอย่างไม่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมสารสนเทศ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว

การศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 11) พบว่า นิสิตทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ระดับมาก ปานกลาง และน้อย จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.31)

การที่นิสิตตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศเรื่อง การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบโดยเป็นการตระหนักรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเนื่องจาก เฟซบุ๊กมักเป็นเป้าหมายในการโจมตีของนักเจาะระบบ (Abu-Nimeh, Chen, and Alzubi 2011) ผู้ใช้จึงควรรู้จักป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่ายมีความเสี่ยงสูงจากการถูกเจาะระบบ โดยเฉพาะการใช้วันเกิด เบอร์โทรศัพท์ หรือคำที่สามารถคาดเดาได้จากข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊กที่ผู้ใช้เปิดเผยต่อสาธารณะ เพราะนักเจาะระบบ อาจรู้ข้อมูลเหล่านี้จากหน้าประวัติผู้ใช้และนำมาใช้เจาะระบบเฟซบุ๊ก (สำนักป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 2556)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมาก 10 เรื่อง และปานกลาง 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.31) รองลงมา คือ การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว (4.11)

จากการศึกษาที่พบว่า นิสิตตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก เรื่อง การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว (4.11) ดังนั้นจึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่า **นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตระหนักรู้ในระดับมากกว่า การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว** ทั้งนี้เนื่องจาก สแปมบนเฟซบุ๊กเป็นการส่งข้อความในเชิงโฆษณา และใช้การแท็กชื่อคนจำนวนครั้งละมากๆ เพื่อให้ปรากฏในกระดานข่าวของเพื่อนในเครือข่ายเดียวกัน กลายเป็นการส่งข่าวขยะ สร้างความรำคาญให้แก่ผู้ใช้คนอื่น ๆ (ศรันยา ไพรัชชนราพร และภัทรชัย ลลิตโรจนวงศ์ 2555) การส่งสแปมจึงเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น และถือเป็นการรบกวนพื้นที่ส่วนตัวและสร้างความรำคาญให้แก่ผู้ใช้อย่างมาก

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 5 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กควรเปิดให้ทุกคนสามารถเข้าดูข้อมูลได้ (3.96)

การที่นิสิตตระหนักรู้ว่า บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กควรเปิดให้ทุกคนสามารถเข้าดูข้อมูลเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ โดยเป็นการตระหนักรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเฟซบุ๊ก สามารถควบคุมบุคคลที่เข้าดูข้อมูลส่วนตัวได้ดีกว่าผู้ใช้ที่ไม่ได้ทำการตั้งค่า (Turley 2010: 42) ทำให้ผู้ใช้จำกัดบุคคลที่สามารถเห็นกิจกรรมที่ทำบนเฟซบุ๊กได้ ซึ่งจะช่วยรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ใช้เฟซบุ๊ก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Stutzman et al. (2012) ที่พบว่านักศึกษาปริญญาตรีส่วนใหญ่ตั้งค่าความเป็นส่วนตัวให้เฉพาะเพื่อนเท่านั้นที่สามารถเข้าดูข้อมูลบนเฟซบุ๊กได้

จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็วควรใช้วิธีแท็กชื่อเพื่อนบนเฟซบุ๊ก (2.34) ทั้งนี้อาจเนื่องจากนิสิตไม่ตระหนักถึงขอบเขตการเข้าถึงข้อมูลบนเฟซบุ๊ก เมื่อใช้งานเฟซบุ๊กก็ใช้ในมุมมองเดียวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งกับผู้รับข้อมูล คือ การบอกต่อข้อมูลให้บุคคลที่ตนเองติดต่อรับทราบ เช่น การแท็กชื่อเพื่อให้บุคคลนั้นเห็นข้อมูล แต่อาจไม่ตระหนักว่าเพื่อนคนอื่น ๆ ในเครือข่ายก็สามารถเห็นข้อมูลด้วยเช่นกัน ซึ่งอาจเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น ถ้าผู้ถูกแท็กไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลให้ผู้อื่นรับทราบ (ศรันยา ไพรัชนราพร และภัทรชัย ลลิตโรจน์วงศ์ 2555)

เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า นิสิตชายทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.19)

ข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตชายตระหนักรู้ในระดับมาก 10 เรื่องและปานกลาง 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.19) สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตชายตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 5 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กควรเปิดให้ทุกคนสามารถเข้าดูข้อมูลได้ (3.74) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ใน

ระดับน้อยว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็วควรใช้วิธีแท็กชื่อเพื่อนบนเฟซบุ๊ก (2.30)

นิสิตหญิงทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.39)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตหญิงตระหนักรู้ในระดับมาก 10 เรื่อง และปานกลาง 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.39) สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตหญิงตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 5 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กควรเปิดให้ทุกคนสามารถเข้าดูข้อมูลได้ (4.12) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็วควรใช้วิธีแท็กชื่อเพื่อนบนเฟซบุ๊ก (2.36)

เมื่อพิจารณาตามการได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัว (ตารางที่ 12) พบว่า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.36)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.36) สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 5 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กควรเปิดให้ทุกคนสามารถเข้าดูข้อมูล (4.01) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็วควรใช้วิธีแท็กชื่อเพื่อนบนเฟซบุ๊ก (2.40)

นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้มากที่สุด คือ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.26)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวตระหนักรู้ในระดับมาก 10 เรื่อง และปานกลาง 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (4.26) สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 5 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การโพสต์ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไม่จำเป็นต้องบอกเจ้าของข้อมูลก่อน (3.97) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็วควรรีใช้วิธีแท็กชื่อเพื่อนบนเฟซบุ๊ก (2.28)

จากผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวตระหนักรู้ในระดับมาก เรื่องการสำรองข้อมูล (Back up) ในเฟซบุ๊กช่วยเพิ่มความปลอดภัยให้กับข้อมูล แต่นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับปานกลาง

4.2 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ

การศึกษากการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ ของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 13) พบว่า นิสิตทุกคนตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก และปานกลาง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.34)

การที่นิสิตตระหนักรู้ว่าการแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาโดยเป็นการตระหนักรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเนื่องจากข้อมูลข่าวสารที่ถูกเผยแพร่อยู่บนเฟซบุ๊ก ผู้ใช้ทุกคนสามารถเป็นผู้เผยแพร่ข้อมูลได้ โดยไม่ต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเหมือนสิ่งพิมพ์ และมักคัดลอกข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ มาใช้ ความน่าเชื่อถือจึงมีไม่เท่าแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ก่อนการเผยแพร่ข้อมูลจึงควรตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาที่นำมาอ้างอิง เพราะถ้าข้อมูลที่แชร์ไม่ถูกต้อง อาจกลายเป็นการเผยแพร่ข่าวลือที่สร้างความเสียหายให้แก่ผู้อื่น (Spence and Quinn 2008; พนารัตน์ ลิ้ม 2551)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของ

แหล่งที่มา (4.34) รองลงมา คือ ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.32)

จากการศึกษาที่พบว่า นิสิตตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก เรื่อง ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.32) **ดังนั้นจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่า ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง**

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเป็นสิ่งที่ควรกระทำเนื่องจากข้อมูลที่เผยแพร่ในเฟซบุ๊กอาจไม่ใช่ข้อมูลที่ถูกต้องเสมอไป ผู้ใช้หลายคนโพสต์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องและไม่อ้างอิงแหล่งที่มา ทำให้ข้อมูลขาดความน่าเชื่อถือ (Suzuki and Nadamoto 2011) ผู้ใช้บางคนต้องการเผยแพร่ข้อมูลด้วยความรวดเร็วจึงไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนโพสต์หรือแชร์ ดังนั้นก่อนนำข้อมูลบนเฟซบุ๊กไปใช้ ผู้ใช้จึงควรตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิงทุกครั้ง

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง และปานกลาง 3 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ จำนวนการกด“ถูกใจ” สูง แสดงว่าเนื้อหาที่มีความน่าเชื่อถือ (3.91) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก จำนวนการกดถูกใจอาจไม่ใช่ปัจจัยเดียวที่ทำให้ นิสิตตัดสินว่าสารสนเทศมีความน่าเชื่อถือ ปัจจัยบุคคลผู้เผยแพร่สารสนเทศก็มีผลต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลในทัศนคติของผู้รับข้อมูลด้วยเช่นกัน (Rouis, Limayem, and Salehi-Sangari 2011)

ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำการโพสต์ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว (2.56) โดยนิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากนิสิตให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข้อมูลที่รวดเร็ว และข้อมูลที่โพสต์บนเฟซบุ๊กสามารถกลับไปแก้ไขได้ แต่นิสิตอาจไม่ตระหนักว่า ถ้าข้อมูลที่โพสต์ไม่ถูกต้อง ผู้อ่านในขณะนั้นจะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องหรือนำข้อมูลที่ผิดไปใช้ ซึ่งผลการศึกษาในส่วนนี้ค่อนข้างเป็นไปได้ในลักษณะเดียวกันกับผลการศึกษาของ เมธาวิ พิษะพัฒน์ (2553) ที่ศึกษาความน่าเชื่อถือของทวีตเตอร์ พบว่า ผู้ใช้ต้องการบอกต่อข้อมูลข่าวสารด้วยความรวดเร็ว จึงขาดการตรวจสอบความถูกต้องก่อนการนำเสนอและบอกต่อ แต่จะใช้การตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ใช้ด้วยกันเองหลังจากรับการนำเสนอข้อมูลไปแล้ว แต่การตรวจสอบมักใช้เวลาานาน ข้อมูลเดิมที่ผิด ผู้เผยแพร่มักไม่กลับไปแก้ไขให้ถูกต้องหรือลบข้อมูล ทำให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่ผิด

เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า นิสิตชายทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.29)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตชายตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.29) สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 2 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ จำนวนการกด“ถูกใจ” สูง แสดงว่าเนื้อหามีความน่าเชื่อถือ (3.83) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำการโพสต์ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว (2.44)

นิสิตหญิงทุกคนตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก และปานกลาง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.41)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตหญิงตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.41) สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตหญิงตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 3 เรื่อง และปานกลาง 2 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ จำนวนการกด“ถูกใจ” สูง แสดงว่าเนื้อหามีความน่าเชื่อถือ (3.97) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำการโพสต์ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว (2.65) โดยนิสิตหญิงตระหนักรู้ในระดับปานกลาง

จากผลการศึกษาพบว่า นิสิตชายตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่า การตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำการโพสต์ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว เป็นเรื่องไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ แต่นิสิตหญิงตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาตามการได้รับความรู้เกี่ยวกับความถูกต้องของสารสนเทศ (ตารางที่ 14) พบว่า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับความถูกต้องของสารสนเทศทุกคนตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่

ระดับมาก และปานกลาง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การแชร์ข้อมูล ควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.50)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องความถูกต้องของสารสนเทศตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การแชร์ข้อมูล ควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา (4.50) สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับความถูกต้องของสารสนเทศตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 3 เรื่อง และปานกลาง 2 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ จำนวนการกด“ถูกใจ” สูง แสดงว่าเนื้อหาที่มีความน่าเชื่อถือ (4.05) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำการโพสต์ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว (2.71) โดยนิสิตที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับความถูกต้องของสารสนเทศตระหนักรู้ในระดับปานกลาง

นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องความถูกต้องของสารสนเทศตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก และปานกลาง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.32)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องความถูกต้องของสารสนเทศตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง (4.32) สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับความถูกต้องของสารสนเทศตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง และปานกลาง 3 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ จำนวนการกด“ถูกใจ” สูง แสดงว่าเนื้อหาที่มีความน่าเชื่อถือ (3.87) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำการโพสต์ข้อมูลเพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว (2.53) โดยนิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับความถูกต้องของสารสนเทศตระหนักรู้ในระดับปานกลาง

จากผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องความถูกต้องของสารสนเทศตระหนักรู้ในระดับมากกว่า การแชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ตัวผู้แชร์ไม่ได้เป็นผู้รับผลกระทบ (3.70) เป็น

เรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ แต่นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องความถูกต้องของสารสนเทศตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับปานกลาง (3.34)

4.3 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ

การศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 15) พบว่า นิสิตทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.46)

การที่นิสิตตระหนักรู้ว่า การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ โดยเป็นการตระหนักรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งนี้อาจเนื่องจาก นิสิตได้รับความรู้จากอาจารย์ผู้สอน โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการเปิดสอนรายวิชาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและลิขสิทธิ์ อีกทั้งกฎหมายลิขสิทธิ์ได้ระบุการกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ชัดเจนว่า การลอกเลียนแบบผลงานผู้อื่นจากต้นฉบับ จากสำเนา หรือโฆษณาไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ถือเป็นการกระทำผิดตามกฎหมายลิขสิทธิ์ (พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวกกนิสิตตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.46)

จากการศึกษาที่พบว่า นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากกว่า การโพสต์ภาพที่คั่นจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (3.55) ดังนั้นจึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 ที่ว่า นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่าการโพสต์ภาพที่คั่นจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ทั้งนี้เนื่องจาก สังคมให้ความสนใจเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาและลิขสิทธิ์ โดยการรณรงค์ต่อต้านการละเมิดลิขสิทธิ์ รวมถึงการให้ความรู้เรื่องทรัพย์สินทางปัญญาและลิขสิทธิ์จากสถาบันการศึกษา และสื่อต่างๆ ทำให้นิสิตมีความเข้าใจเรื่องดังกล่าว อีกทั้งรูปภาพ เพลง วิดีโอ หรือไฟล์ประเภทอื่น ๆ ที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่เป็นสารสนเทศที่มีลิขสิทธิ์ ถ้าใช้โดยปราศจากการอ้างอิงแหล่งที่มาหรือไม่ขออนุญาตเจ้าของ ถือได้ว่ากระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ (Veltos Jennifer R. and Veltos 2010) ซึ่งผลการศึกษาในส่วนนี้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฐาปะนระ วงษ์สาธิตศาสตร์ (2555) ที่พบว่า

พฤติกรรมการละเมิดลิขสิทธิ์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุด คือ การดาวน์โหลดภาพ/ภาพถ่ายบนอินเทอร์เน็ตมาใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของผลงาน โดยนักเรียนมีความเข้าใจที่ผิดว่า สังคมบนอินเทอร์เน็ตเป็นสังคมแห่งการแบ่งปัน ทุกอย่างบนอินเทอร์เน็ตสามารถใช้ร่วมกันได้ และทุกคนมีสิทธิ์นำไปใช้อย่างเสรี และผลการศึกษาของสุนิดา เข็มทอง (2549) ที่พบว่า นักศึกษายังเห็นด้วยในระดับปานกลางว่า ตนเองไม่กังวลหรือรู้สึกผิดเมื่อดาวน์โหลดผลงานของผู้อื่นมาใช้ เพราะคนอื่น ๆ ก็ทำเหมือนกัน

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 1 เรื่อง ปานกลาง 3 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.73)

การที่นิสิตตระหนักรู้ว่า การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองลงในภาพ ถือเป็นการแอบอ้างความเป็นเจ้าของเพราะไม่ได้สร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง เป็นการกระทำผิดตามกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยทำการแก้ไขเพิ่มเติมผลงานของผู้อื่นโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำขึ้นใหม่ (พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537)

จริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ผลงานเพลง ภาพยนตร์ของผู้อื่น ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าผู้โพสต์ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า (2.45) ทั้งนี้อาจเนื่องจาก นิสิตยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งผู้ใช้เครือข่ายสังคมโดยเฉพาะผู้ใช้อายุน้อยมักเข้าใจผิดว่า การนำสารสนเทศของผู้อื่นมาใช้ ถ้าไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากเจ้าของผลงาน (Henderson et al. 2010) ซึ่งความจริงการโพสต์และแชร์ผลงานของผู้อื่น โดยไม่รับอนุญาต ถึงแม้ผู้โพสต์จะไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าหรือหากำไร ก็อาจเป็นการขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานที่มีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของสิทธิ์ เช่น เจ้าของขายผลงานไม่ได้ หรือยอดขายลดลงเป็นจำนวนมาก เป็นต้น ถือเป็นการกระทำความผิดอันสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์ (กรมทรัพย์สินทางปัญญา. ก 2557)

เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า นิสิตชายทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การโพสต์ผลงานที่

ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็น การละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.37)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตชายตระหนักรู้ในระดับมาก 2 เรื่อง และ ปานกลาง 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็น การละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.37) สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตชายตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตาม จริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 1 เรื่อง ปานกลาง 3 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.65) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ผลงานเพลง ภาพยนตร์ของผู้อื่น ไม่ถือเป็น การละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าผู้โพสต์ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า (2.41)

นิสิตหญิงทุกคนตระหนักรู้ 4 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง และน้อย จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็น การละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.52)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตหญิงตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด 1 เรื่อง และมาก 2 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็น การละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.52) สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตหญิงตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตาม จริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง ปานกลาง 2 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.78) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ผลงานเพลง ภาพยนตร์ของผู้อื่น ไม่ถือเป็น การละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าผู้โพสต์ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า (2.48)

จากผลการศึกษาพบว่า นิสิตหญิงมีระดับการตระหนักรู้มากกว่าเพศชายหลายเรื่อง ได้แก่ นิสิตหญิงตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดเรื่อง การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็น การละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.52) ส่วนนิสิตชายตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับมาก (4.37) นิสิตหญิงตระหนักรู้ในระดับมากเรื่อง การโพสต์ภาพที่ค้นจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (3.59) แต่นิสิตชายตระหนักรู้เรื่อง

ดังกล่าวในระดับปานกลาง (3.50) และนิสิตหญิงตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศเรื่อง การโพสต์ข้อมูลที่นำมาจากอินเทอร์เน็ต ไม่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มา เพราะสิ่งที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตสามารถใช้ร่วมกันได้ (3.54) แต่นิสิตชายตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับปานกลาง (3.30) ซึ่งผลการศึกษาค่อนข้างเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับผลการศึกษาของ สุนิตา เข้มทอง (2549) ที่พบว่า เพศหญิงกับเพศชายมีทัศนคติต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ผลการงานบนอินเทอร์เน็ตต่างกัน โดยเพศหญิงมีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยกับการละเมิดลิขสิทธิ์สูงกว่าเพศชาย

เมื่อพิจารณาตามการได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ (ตารางที่ 16) พบว่า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด มาก และปานกลาง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.63)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด 1 เรื่อง และมาก 2 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.63) สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 2 เรื่อง และปานกลาง 3 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.96)

นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.40)

กลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดทั้งหมด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.40) สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรม

สารสนเทศในระดับมาก 1 เรื่อง ปานกลาง 3 เรื่อง และน้อย 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่ (3.65) ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับน้อยว่าไม่ถูกต้องมี 1 เรื่อง คือ การโพสต์ผลงานเพลง ภาพยนตร์ของผู้อื่น ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าผู้โพสต์ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า (2.42)

จากผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศมีระดับการตระหนักรู้มากกว่านิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศหลายเรื่อง ได้แก่ นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศตระหนักรู้มากที่สุดเรื่อง การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ (4.63) ส่วนนิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับมาก (4.40) นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ เรื่อง การโพสต์ข้อมูลที่น่ามาจากอินเทอร์เน็ต ไม่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มา เพราะสิ่งที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตสามารถใช้ร่วมกันได้ (3.51) แต่นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับปานกลาง (3.42) และเรื่องการโพสต์ผลงานเพลง ภาพยนตร์ของผู้อื่น ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าผู้โพสต์ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ (2.55) แต่นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับน้อย (2.42)

4.4 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์

การศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก ด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ ของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวม (ตารางที่ 17) พบว่า นิสิตทุกคนตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก และปานกลาง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.46)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตตระหนักรู้ในระดับมากทั้งหมด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊ก

เป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.46) รองลงมา คือ การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล (4.44)

จากผลการศึกษาที่พบว่า นิสิตตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก เรื่อง การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล (4.44) ดังนั้นจึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่า นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตระหนักรู้ในระดับมากกว่า การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล อาจเนื่องจากการเจาะระบบบัญชีเฟซบุ๊ก เป็นพฤติกรรมที่ละเมิดสิทธิการเข้าถึงข้อมูลซึ่งส่งผลโดยตรงต่อเจ้าของบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊ก ซึ่งผู้เจาะระบบจะลบ แก้ไขข้อมูล รวมถึงเข้าดูข้อมูลส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต (Debatin et al. 2009) นอกจากนี้เป็นพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศแล้ว การเจาะระบบถือเป็นการกระทำความผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ขัดขวางการใช้ระบบคอมพิวเตอร์โดยชอบของบุคคลอื่น อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงการทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ (พรเพชร วิชิตชลชัย 2550)

สำหรับกลุ่มข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับปานกลางทั้งหมด 3 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ เฟซบุ๊กของคนในครอบครัวโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้องหากมีรหัสผ่านควรเข้าไปลบหรือแก้ไขข้อมูล (3.48) และจริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การใช้เฟซบุ๊กผ่าน Wi-Fi สาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบเข้าดูข้อมูลบนเฟซบุ๊ก (3.24) โดยทั้ง 2 เรื่อง นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลาง

การที่นิสิตตระหนักรู้ระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศเรื่อง การใช้เฟซบุ๊กผ่าน Wi-Fi สาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบเข้าดูข้อมูลบนเฟซบุ๊ก (3.24) โดยเป็นจริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ค่อนข้างเป็นไปได้ในลักษณะเดียวกันกับผลการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตไร้สายสาธารณะ (Wi-Fi) ในประเทศอังกฤษ ของเว็บไซต์ Opinium.co.uk ซึ่งพบว่า กลุ่มของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตไร้สายสาธารณะยังไม่ตระหนักรู้เรื่องการป้องกันความเสี่ยงในการถูกลักลอบเข้าถึงข้อมูลจากการใช้อินเทอร์เน็ตไร้สายสาธารณะ เนื่องจากมีผู้ใช้เพียงร้อยละ 24.00 เท่านั้นที่มีการป้องกันการใช้งาน ในขณะที่ผู้ใช้ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.00 ไม่มีการป้องกัน และกลายเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการถูกโจรกรรมข้อมูล (ทรมย์อัมพทิม 2556) ดังนั้นผู้ใช้เฟซบุ๊กผ่านอินเทอร์เน็ตไร้สายสาธารณะจึงมีความเสี่ยงสูงจากอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ที่ใช้การตั้งชื่อ

Wi-Fi ให้คล้ายกับชื่อ Wi-Fi ที่ผู้ใช้เคยใช้ ถ้าไม่ทำการสังเกตหรือตรวจสอบก่อนเข้าใช้ อาชญากรทางคอมพิวเตอร์จะดักจับข้อมูลทั้งรหัสผ่าน ข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊ก ข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า นิสิตชายทุกคนตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก และปานกลาง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊ก ถือเป็นภาระละเมิดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล (4.36)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตชายตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดทั้งหมด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นภาระละเมิดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล (4.36) สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตชายตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับปานกลางทั้งหมด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ เฟซบุ๊กของคนในครอบครัวโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้องหากท่านมีรหัสผ่านควรเข้าไปลบหรือแก้ไขข้อมูล (3.36) และจริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การใช้เฟซบุ๊กผ่าน Wi-Fi สาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบเข้าสู่ข้อมูลบนเฟซบุ๊ก (3.17) โดยทั้ง 2 เรื่องนิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลาง

นิสิตหญิงทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด มาก และปานกลาง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.55)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตหญิงตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด 1 เรื่อง และมาก 4 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.55) สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตหญิงตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมากที่สุด 2 เรื่อง และปานกลาง 1 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ เฟซบุ๊กของคนในครอบครัวโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้อง หากท่านมีรหัสผ่านควรเข้าไปลบหรือแก้ไขข้อมูล และการตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กควรใช้รหัสผ่านอันเดียวกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้ (3.56) เท่ากัน ส่วนจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องมี 1 คือ การใช้เฟซบุ๊กผ่าน Wi-Fi สาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบเข้าสู่ข้อมูลบนเฟซบุ๊ก (3.28)

จากผลการศึกษาที่พบว่า นิสิตหญิงมีระดับการตระหนักรู้มากกว่านิสิตชายหลายเรื่อง ได้แก่ นิสิตหญิงตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดเรื่อง การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊ก เป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.55) ส่วนนิสิตชายตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับมาก

(4.34) นอกจากนี้ นิสิตหญิงตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ เรื่องเฟซบุ๊กของคนในครอบครัวโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้อง หากมีรหัสผ่านควรเข้าไปลบหรือแก้ไขข้อมูล และการตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กควรใช้รหัสผ่านอันเดียวกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ (3.56) แต่นิสิตชายตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับปานกลางว่าไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ ค่าเฉลี่ย (3.36) และ (3.28) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามการได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ (ตารางที่ 18) พบว่า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ทุกคนตระหนักรู้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด มาก และปานกลาง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.63)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด 3 เรื่อง และมาก 2 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.63) สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับมาก 1 เรื่อง และปานกลาง 2 เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กควรใช้รหัสผ่านอันเดียวกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้ (3.69)

การที่นิสิตตระหนักรู้ว่า การตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กควรใช้รหัสผ่านอันเดียวกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้ เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ อาจเนื่องจากรหัสผ่านบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กเปรียบเสมือนกุญแจในการเข้าสู่ข้อมูลส่วนตัว ผู้ใช้จึงจำเป็นต้องรักษาความปลอดภัยของรหัสผ่านให้มากที่สุด การที่ไม่จดจำรหัสผ่านทำให้ใช้ชื่อบัญชีและรหัสผ่านเหมือนกันสำหรับทุกบริการบนโลกออนไลน์ เช่น อีเมล ธนาคารออนไลน์ หรือบริการเครือข่ายสังคม จึงมีความเสี่ยงอย่างยิ่งต่อการถูกเจาะระบบ ดังนั้นผู้ควรมีวินัยในการสร้างรหัสผ่านที่แตกต่างกันสำหรับการเข้าใช้บริการออนไลน์ต่างๆ (ไพโรจน์ ไววนิชกิจ 2553)

จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การใช้เฟซบุ๊กผ่าน Wi-Fi สาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบเข้าสู่ข้อมูลบนเฟซบุ๊ก (3.35) โดยเป็นจริยธรรมสารสนเทศที่นิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลาง

สำหรับนิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ทุกคนตระหนักรู้ 2 ระดับ ได้แก่ระดับมาก และปานกลาง จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.42)

กลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ตระหนักรู้ในระดับมากที่สุด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.42)

สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ตระหนักรู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศในระดับปานกลางทั้งหมด จริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ เฟซบุ๊กของคนในครอบครัวโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้อง หากมีรหัสผ่านควรเข้าไปลบหรือแก้ไขข้อมูล (3.48) และจริยธรรมสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่นิสิตตระหนักรู้ว่าไม่ถูกต้อง คือ การใช้เฟซบุ๊กผ่าน Wi-Fiสาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบเข้าสู่ข้อมูลบนเฟซบุ๊ก (3.21) โดยทั้ง 2 เรื่องนิสิตตระหนักรู้ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์มีระดับการตระหนักรู้มากกว่านิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์หลายเรื่อง ได้แก่ นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ตระหนักรู้ในระดับมากที่สุดว่า การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (4.63) การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล (4.54) และเมื่อใช้เฟซบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบ (Log out) ทุกครั้งเพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์เข้าใช้ (4.51) ส่วนนิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (4.42) (4.41) และ (4.30) ตามลำดับ นอกจากนี้ นิสิตที่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ตระหนักรู้ในระดับมากกว่าไม่ถูกต้องตามจริยธรรมสารสนเทศ เรื่องการตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กควรใช้รหัสผ่านอันเดียวกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้ (3.69) แต่นิสิตที่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับปานกลาง (3.38)

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษางานวิจัยมีทั้งที่เป็นไปตามสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ดังนี้

1. ผลการวิจัยที่เป็นไปตามสมมติฐาน ได้แก่ นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตระหนักรู้ในระดับมากกว่า การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว และการเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล

2. ผลการวิจัยที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ได้แก่

- นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่า ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง เนื่องจากนิสิตตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับมาก

- นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตระหนักรู้ในระดับน้อยกว่า การโพสต์ภาพที่คั่นจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากนิสิตตระหนักรู้เรื่องดังกล่าวในระดับมาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการศึกษาคณะกรรมการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยพบประเด็นที่สามารถเป็นแนวทางแก่ ห้องสมุด อาจารย์ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการให้ความรู้เรื่องจริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กแก่นิสิต ดังนี้

1. ห้องสมุด

1.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก โดยเฉพาะเรื่องดังต่อไปนี้ ได้แก่ 1) การเคารพสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น เช่น การแท็กชื่อผู้อื่น การโพสต์บนไทม์ไลน์ของผู้อื่น การเพิ่มชื่อเข้ากลุ่มควรถามสมัครใจก่อน เป็นต้น 2) การใช้ผลงานของผู้อื่นและขอยกเว้นในการใช้ผลงานอันมีลิขสิทธิ์ ห้องสมุดควรสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับนิสิตว่า การเผยแพร่ผลงานของผู้อื่นบนเฟซบุ๊ก แม้จะไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า แต่อาจละเมิดลิขสิทธิ์ได้เช่นกัน 3) การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนโพสต์หรือแชร์ ซึ่งผู้ใช้ไม่ควรเผยแพร่ข้อมูลก่อนแล้วจึงตรวจสอบความถูกต้องในภายหลัง 4) การรักษาความปลอดภัยจากการใช้เฟซบุ๊กผ่านอินเทอร์เน็ตไร้สายสาธารณะ ห้องสมุดอาจจัดกิจกรรมในรูปแบบการอบรม นิทรรศการ การเผยแพร่ความรู้บนเว็บไซต์หรือเครือข่ายสังคมของห้องสมุด บริการตอบคำถามและช่วยกันค้นคว้า

เพื่อให้บัณฑิตสามารถตระหนักรู้ว่าสิ่งใดเป็นการกระทำที่ถูกต้อง และทราบถึงผลกระทบจากการใช้เฟซบุ๊กที่ขาดจริยธรรม

1.2 ควรพัฒนาบนเรียนออนไลน์เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก เพื่อให้บัณฑิตสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างสะดวก

1.3 ควรสอดแทรกเนื้อหาจริยธรรมสารสนเทศในการสอนการรู้สารสนเทศให้แก่บัณฑิต เช่น การประเมินสารสนเทศบนเฟซบุ๊ก การใช้สารสนเทศบนเฟซบุ๊กอย่างถูกต้องตามจริยธรรม เป็นต้น

2. อาจารย์

บูรณาการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ เพื่อให้บัณฑิตตระหนักรู้และเห็นความสำคัญของจริยธรรมสารสนเทศ ในเรื่องดังต่อไปนี้ 1) การเคารพสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นบนเฟซบุ๊ก 2) การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนการโพสต์หรือแชร์ และผลกระทบจากการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง 3) การใช้ผลงานที่มีลิขสิทธิ์บนเฟซบุ๊กอย่างถูกต้องและข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ 4) การรักษาความปลอดภัยจากการเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวบนเฟซบุ๊กและสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่น

แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศกับนักเรียน หรือนักศึกษาของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ
2. ศึกษาจริยธรรมสารสนเทศในการใช้เครือข่ายสังคมอื่น ๆ
3. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กอื่น ๆ เช่น จำนวนเพื่อน การเป็นเพื่อนกับผู้ปกครองบนเฟซบุ๊ก เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- Abu-Nimeh, Saeed, Chen, Thomas M., and Alzubi, Omar. "Malicious and Spam Posts in Online Social Networks." Computer 9, 44 (2011): 23-28.
- Acquisti, Alessandro, and Gross, Ralph. "Imagined Communities: Awareness, Information Sharing, and Privacy on the Facebook." Paper presented at the Proceedings of 6th Workshop on Privacy Enhancing Technologies: June 28-30, Robinson College, 36-58. Cambridge, U.K: PET, 2006.
- Adam, Moore (Ed.). Information Ethics: Privacy, Property, and Power. Seattle, WA: University of Washington Press,, 2005.
- Associated Press. "Timeline: Key Dates in Facebook's 10-Year History." 2014 [Online]. Available: <http://phys.org/news/2014-02-timeline-key-dates-facebook-year.html> Retrieved March 16, 2015.
- Bowen, Shannon A. "Using Classic Social Media Cases to Distill Ethical Guidelines for Digital Engagement." Journal of Mass Media Ethics 28, (2013): 119-133.
- boyd, Danah, and Ellison, Nicole. "Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship." Journal of Computer-Mediated Communication 13, 1 (2008): 210-230.
- boyd, Danah, and Hargittai, Eszter. "Facebook Privacy Settings: Who Cares?" First Monday 15, (2010): 8-2.
- Capurro, Rafael, et al. "Ethics of Online Social Networks." International Review of Information Ethics 16, (2011): 1.
- Carbo, Toni, and Smith, Martha M. "Global Information Ethics: Intercultural Perspectives On Past And Future Research." JOURNAL OF THE AMERICAN SOCIETY FOR INFORMATION SCIENCE AND TECHNOLOGY 59, 7 (2008): 1111-1123
- Cheffetz, Edward, and Searls, Ronald. "Backup Computer Program for Networks." 1992 [Online]. Available: <http://www.google.com/patents/US5133065> Retrieved March 10, 2015.
- Cooke, Alison. A Guide to Finding Quality Information on the Internet : Selection and Evaluation Strategies. London: Library Association, 1999.

- Dadzie, Perpetua. "Rethinking Information Ethics Education in Ghana: Is It Adequate?" The International Information & Library Review 2011, 43 (2011): 63-69.
- Debatin, Bernhard, et al. "Facebook and Online Privacy: Attitudes, Behaviors, and Unintended Consequences." Journal of Computer-Mediated Communication 15, 1 (2009): 83-108.
- Debons, Anthony. Information Science 101. The Scarecrow: Lanham ML, 2006.
- Duffy, Jill. "How to Back Up Your Facebook Data." 2011 [Online]. Available: <http://www.pcmag.com/article2/0,2817,2391014,00.asp> Retrieved March 10, 2015.
- eBizMBA. "Top 15 Most Popular Social Networking Sites | March 2015." 2015. [Online]. Available: <http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites> Retrieved March 8, 2015.
- Ellison, Nicole, Steinfeld, Charles, and Lampe, Cliff. "The Benefits of Facebook "Friends:" Social Capital and College Students' Use of Online Social Network Sites." Journal of Computer-Mediated Communication 12, (2007): 1143–1168.
- Encyclopædia Britannica. "Mark Zuckerberg " 2014 [Online]. Available: <http://global.britannica.com/EBchecked/topic/1371433/Mark-Zuckerberg> Retrieved March 16, 2015.
- Facebook. "Cookies, Pixels & Similar Technologies." 2014 [Online]. Available: <https://www.facebook.com/help/cookies/?ref=sitefooter> Retrieved February 15, 2015.
- Facebook. "Investor Relations." 2015 [Online]. Available: <http://investor.fb.com> Retrieved May 16, 2015.
- Fogel, Joshua, and Nehmad, Elham. "Internet Social Network Communities: Risk Taking, Trust, and Privacy Concerns." Computers in Human Behavior 25, 1 (2009): 153-160.
- Froehlich, Thomas. "A Brief History of Information Ethics." Textos Universitaris de Biblioteconomia i Documentacio 13, (2004): 11-13.
- Goodenough, Oliver, and Decker, Gregory. "Why Do Good People Steal Intellectual Property? ". In Freeman M. & Goodenough OR. (Eds.), Law, Mind and Brain. 345–372. Aldershot: Ashgate: Berkman Center Research 2008.

- Govani, Tabreez, and Pashley, Harriet. "Student Awareness of the Privacy Implications When Using Facebook." 2005 [Online]. Available <http://lorrie.cranor.org/courses/fa05/tubzhlp.pdf> Retrieved June 16, 2013.
- Gunelius, Susan. "Beware of Friends Adding You to Facebook Groups without Permission." 2010 [Online]. Available: <http://weblogs.about.com/od/socialnetworking/qt/Beware-Of-Friends-Adding-You-To-Facebook-Groups-Without-Permission.htm> Retrieved January 15, 2015.
- Helvie-Mason, Lora. "Facebook, 'Friending,' and Faculty-Student Communication". In Charles Wankel (Ed.), Teaching Arts and Science with the New Social Media. 62. West Yorkshire: Emerald Group, 2011.
- Henderson, Michael, et al. "Legal Risks for Students Using Social Networking Sites." Australian Educational Computing 25, 1 (2010): 3-7.
- Hogben, Giles, et al. "Security Issues And Recommendations For Online Social Networks." 2007 [Online]. Available: <http://www.ifap.ru/library/book227.pdf> Retrieved March 8, 2014.
- Hoy, Mariea Grubbs, and Milne, George. "Gender Differences in Privacy-Related Measures for Young Adult Facebook Users." Journal of Interactive Advertising 10, 2 (2013): 28-45.
- International Center For Information Ethics (ICIE). "Systematic Aspects." 2001 <http://icie.zkm.de/research> March 8, 2014.
- Jagatic, Tom, et al. "Social Phishing." Communications of the ACM 50, 10 (2005): 94-100.
- Jamar, Steven D. "Copyright Aspects of User-Generated Content in the Internet Social Networking Context." Journal of Internet Law 16, 5 (2012): 3-13.
- Koffka, Kurt. Encyclopedia of the social science. New York: Macmillan, 1978.
- Koroleva, Ksenia, et al. "I like It Because I ('m) like You - Measuring User Attitudes towards Information on Facebook." Paper presented at the Proceedings of the International Conference on Information Systems, Shanghai, China, 2011.
- Kuzma, Joanne. "Empirical Study of Privacy Issues Among Social Networking Sites." Journal of International Commercial Law and Technology 6, 2 (2011): 74-85.

- Lee, Newton. Facebook Nation: Total Information Awareness. New York: Springer Science+Business Media 2013.
- Light, Ben, and McGrath, Kathy. "Ethics and Social Networking Sites: A Disclosive Analysis of Facebook." Information Technology and People 23, 4 (2010): 290-311.
- Marturano, Antonio. "The Ethics of Online Social Networks – an Introduction." International Review of Information Ethics 16, (2011): 3-5.
- Mason, Richard. "Four Ethical Issues of the Information Age." Management Information Systems Quarterly 10, 1 (1986): 5-12.
- Mazzone, Jason. "Facebook's Afterlife." North Carolina Law Review 90, 5 (2012): 1643-1685.
- Nosko, Amanda, et al. "Disclosure and Use of Privacy Settings in Facebook™ Profiles Evaluating the Impact of Media Context and Gender." Social Networking 2, (2013): 1-8.
- Nunnally, Jum. Psychometric Theory. New York: McGraw-Hill, 1978.
- Parrish, James L. Jr. "PAPA Knows Best: Principles for The Ethical Sharing of Information on Social Networking Sites." Ethics Inf Technol 12, 2 (2010): 187-193.
- Perez, Juan Carlos. "Facebook's Beacon More Intrusive Than Previously Thought." 2007 [Online]. Available: <http://www.pcworld.com/article/140182/article.html> Retrieved March 8, 2014.
- Raus, Mohd. Ikhsan Md. , Tah, Ikmal Hisham Md., and Yahya, Saadiah. "The Awareness of UiTM Pahang Students on Legal Rights and Data Protection in Social Networking Site (SNS): The Case of Facebook." Paper presented at the 4th International Science, Social Science, Engineering and Energy Conference, 11th-14th December, 2012, Petchburi, Thailand, 2012.
- Reitz, Joan M. Dictionary for Library and Information Science. Westport, CT: Libraries Unlimited, 2004.
- Rouis, Sana, Limayem, Moez, and Salehi-Sangari, Esmail. "Impact of Facebook Usage on Students' Academic Achievement: Role of Self-Regulation and Trust." Electronic Journal of Research in Educational Psychology 9, 3 (2011): 961-994.

- Ruane, Jessica. "Cyber Crime: A Growing Threat." 2014
<http://www.instantcheckmate.com/crimewire/cyber-crime-a-growing-threat/>
 Febuary, 9.
- Skemp, Kerry. "Facebook." Salem Press Encyclopedia. 2015.
- Smith, Martha. "Information ethics." Annual review of information science and technology 32, (1997): 339-366.
- Smith, Martha. Information Ethics. Advances In Librariansh. New York: Academic Press, 2001.
- Socialbaker. "Facebook Statistics of: Thailand." 2013 [Online]. Available:
<http://www.socialbakers.com/facebook-statistics> Retrieved February 14, 2014.
- Spence, Edward H., and Quinn, Aaron. "Information Ethics as a Guide for New Media." Journal of Mass Media Ethics: Exploring Questions of Media Morality 23, 4 (2008): 264-279.
- Stutzman, Fred, Gross, Ralph, and Acquisti, Alessandro. "Silent Listeners: The Evolution of Privacy and Disclosure on Facebook." Journal of Privacy and Confidentiality 4, 2 (2012): 7-41.
- Stutzman, Fred, et al. "Privacy in Interaction: Exploring Disclosure and Social Capital in Facebook." Paper presented at the Proceedings of International Conference on Weblogs and Social Media, Dublin, Ireland, 2012.
- Suzuki, Yu, and Nadamoto, Akiyo. "Credibility Assessment using Wikipedia for Messages on Social Network Services." Paper presented at the Ninth IEEE International Conference on Dependable, Autonomic and Secure Computing, Sydney, 2011.
- Svensson, Ann. "Facebook – the Social Newspaper that Never Sleeps - A Study of Facebook Ewom’s Persuasiveness on the Receivers." Master Degree University of Gothenburg, 2011.
- Sweeney, Susan, and Craig, Randall. Social Media for Business: 101 Ways to Grow Your Business Without Wasting Your Time. Gulf Breeze, FL: Maximum Press, 2011.

- Tow, William Newk-Fon Hey, Dell, Peter, and Venable, John. "Understanding Information Disclosure Behaviour in Australian Facebook Users." Journal of Information Technology 25, (2010): 126-136.
- Turley, Nathan William. "The Face of Privacy: An Exploratory Study of Young and Older Facebook Users." Master of Arts, University of Calgary, 2010.
- Turow, Joseph. Americans & Online Privacy: The System is Broken. Philadelphia, PA: Annenberg Public Policy Center, University of Pennsylvania, 2003.
- Tuunainen, Virpi Kristiina, Pitkanen, Olli, and Hovi, Marjaana. "Users' Awareness of Privacy on Online Social Networkingsites – Case Facebook " Paper presented at the 22nd Bled eConference eEnablement: Facilitating an Open, Effective and Representative eSociety June 14 - 17, 2009; Bled, Slovenia 2009.
- Veltsos Jennifer R., and Veltsos, Christophe. "Teaching Responsibly With Technology-Mediated Communication." Business Communication Quarterly 73, 4 (2010): 463-467.
- Wang, De, Irani, Danesh, and Pu, Calton. "SPADE: A Social-Spam Analytics and Detection Framework." Social Network Analysis and Mining (SNAM) 4, 1 (2014): 1-18.
- Warren, Samuel, and Brandeis, Louis. "The Right to Privacy." 1890 [Online]. Available: <http://faculty.uml.edu/sgallagher/Brandeisprivacy.htm> Retrieved February 15, 2015.
- Zwart, Melissa de, et al. Teenagers, Legal Risks and Social Networking Sites. Victoria, Australia: Faculty of Education Monash University, 2011.
- กนก สุขมณี. "ทฤษฎีจริยธรรมกับบริบทวิชาชีพสารสนเทศ " วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย 6, 1 (2556): 104-121.
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. "คู่มือการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม (Fair Use)." 2552.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก km.oas.psu.ac.th/sites/default/.../right-091119034434-phpapp01.pp สืบค้น 21 มิถุนายน 2558.
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. ก. "คำถามคำตอบเกี่ยวกับลิขสิทธิ์." 2557.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก https://www.ipthailand.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=516&Itemid=281 สืบค้น 2 พฤษภาคม 2558.

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. ข. "คู่มือการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม." 2557 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
https://www.ipthailand.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=509:2014-04-24-07-58-17&catid=99&Itemid=408 สืบค้น 2 พฤษภาคม 2558.
- กษิณาจ หลิมสวัสดิ์. "ความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจบันเทิงไทยต่อมาตรการป้องกันและปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ของภาครัฐ" สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานยุติธรรม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.
- กองบรรณาธิการ eLeader. "ระวังภัยข้อความ "เซอร์ไพรส์" ใน Facebook." *eLeader* 22, 267 (2554): 104-106.
- เกศริน แสงจันทร์เรือง. "การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคม : กรณีศึกษา การใช้ facebook.com ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์." การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารเทคโนโลยี) วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.
- เกียรติประภม สีนรุ่งเรืองกุล. ศัพท์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่(ฉบับชาวบ้าน). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- ชนิษฐา จิตแสง. "ทักษะการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น." *อินฟอร์เมชัน* 21, 1 (2557): 46-60.
- ครีเอทีฟคอมมอนส์ประเทศไทย. "ครีเอทีฟคอมมอนส์." ม.ป.ป. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
<http://cc.in.th> สืบค้น 9 กรกฎาคม 2557.
- จรรยาศักดิ์ สายชู. "Facebook ภัยคุกคามและความปลอดภัย." *eLeader* 22, 269 (2554): 52-58.
- จิรศักดิ์ รอดจันทร์. ลิขสิทธิ์ หลักกฎหมายและแนววิธีปฏิบัติเพื่อการคุ้มครองและการแสวงหาประโยชน์จากงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2555.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. "เสาหลักของแผ่นดิน." 2556 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.chula.ac.th/about/pillar/index.htm> สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2557.
- ชิตพงษ์ กิตตินราดร. "ครีเอทีฟคอมมอนส์ Creative Commons." ม.ป.ป. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
www.lib.ru.ac.th/knowledge/aj_chitpong/Creative-Commons.pdf สืบค้น 9 กรกฎาคม 2557.
- ฐาปะนะ วงษ์สาริตศาสตร์. "การละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานบนอินเทอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร." วารสารวิจัยรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 15, 2 (2555): 86-99.
- دنุวลิน เจริญ รสริน ชัยศรีสวัสดิ์สุข และปาลีณี ธรรมวัฒน์วิมล. "Social hacking ภัยคุกคาม Social network." *Thaicoon* 13, 158 (2554): 92-93.

- ทรมป์อัฟทิม. "81% ของอาชญากรรมออนไลน์มาจากโซเชียลมีเดีย (Infographic)." 2556 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://thumbsup.in.th/2013/10/social-media-and-crime-infographic> สืบค้น 15 มกราคม 2558.
- ธิติมา ทองทับ. "Social networking กระแสใหม่กับความเป็นไปในสังคมออนไลน์." *D_plus* 12, 59 (2551): 12-16.
- ธิติมา อรุณีพัฒน์พงศ์. "คน อินเทอร์เน็ต และความเป็นส่วนตัว: สำนวนสถานการณ์การละเมิดความเป็นส่วนตัวออนไลน์ในสังคมไทยช่วงครึ่งปีแรก พ.ศ. 2556." 2556 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://thainetizen.org/2013/08/human-internet-privacy-thailand-2013-h1-research-report/> สืบค้น 13 มิถุนายน 2556.
- นางลักษณ์ วิรัชชัย บุบผา เมฆศรีทองคำ และธีรวัฒน์ ฆะราช. การวิจัยนำร่องการใช้ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์คุณธรรม, 2551.
- บุญเลิศ อรุณพิบูลย์. "GNU." 2552 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้: <http://stks.or.th/wiki/doku.php?id=law:gfdl> สืบค้น 9 กรกฎาคม 2557.
- ปรัชญนันท์ นิลสุข. "การประเมินคุณภาพเว็บไซต์สารสนเทศ." วารสารวิชาการของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต 9, 1 (2546): 19-30.
- พนารัตน์ ลิ้ม. "วัฒนธรรมชุมชนเครือข่ายสังคมออนไลน์." วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์ 5, 5 (2551): 7-20.
- พนิดา พานิชกุล. จริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร: เคทีพี คอมพ์ แอนด์ คอนซัลท์, 2553.
- พรเพชร วิชิตชลชัย. คำอธิบายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม, 2550.
- พรชัยพล มังกรพิศม์. "Facebook most powerful Internet." *Brand Age* 11, 5 (2553): 131-149.
- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์. "พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537." 2537 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.culture-ns.go.th/www/FilePDF/copyright2537.pdf> สืบค้น 10 มกราคม 2558.
- พัฒนร์พี เล้าตระกูล. "วัฒนธรรมไทยกับการรับรู้หลักการ และพฤติกรรมในการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของประชาชน." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- พิรธรอง รามสูต และโสภาค พาณิชพาพิบูล. "สิทธิส่วนบุคคลออนไลน์ในประเทศไทย: ความตระหนักรู้เชิงกลยุทธ์/สาธารณะ." วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์ 31, 1 (2556): 131-149.

- ไพโรจน์ ไววานิชกิจ. "Social network กับความปลอดภัยบนเครือข่ายชุมชนออนไลน์ " ไมโครคอมพิวเตอร์ 28, 305 (2553): 54-58.
- ภาสกร จิตรไคร์ครวญ. "เทคโนโลยีของสื่อใหม่และการนำเสนอตัวตนต่อสังคมกับพฤติกรรม การสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ " วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- เมธาวี พิชะพัฒน์. "ความน่าเชื่อถือของเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์และสื่อกระแสหลัก." วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- ระวี แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสปาโล. "เครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณี เฟสบุ๊ก (Facebook) กับการพัฒนาผู้เรียน." วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ 5, 4 (2556): 195-205.
- ลินุกซ์ไทยแลนด์. "ระบบปฏิบัติการ GNU." [ม.ป.ป.] [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.linuxthailand.org/> สืบค้น 9 กรกฎาคม 2557.
- วิโรจน์ ชัยมูล จักรกฤษณ์ นพคุณ และสุพรรณษา ยวงทอง. พจนานุกรม ศัพท์คอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ: โพรวิชั่น, 2548.
- วิโรจน์ ชัยมูล และพรรณษา ยวงทอง. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร: โพรวิชั่น, 2552.
- วิศัลย์ ประสงค์สุข. "รู้จัก Phishing และการป้องกัน." 2555 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaicert.or.th/papers/general/2012/pa2012ge007.html> สืบค้น 7 มีนาคม 2557.
- ศรันยา ไพรัชนราพร และภัทรชัย ลลิตโรจน์วงศ์. "ภาวะส่วนตัวของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันบนเฟซบุ๊ก." วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศลาดกระบัง 1 (2555): 1-7.
- ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย. ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีการจัดการความรู้ กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2549.
- ศรีสมรภัช อินทจันทร์ยง. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.
- ศุวิล ชมชัยยา. "เบื้องหลังความสำเร็จอย่างน่าฉงนของ Facebook.com." ไมโครคอมพิวเตอร์ 27, 293 (2552): 73-77.
- สมชาย วรัญญานุไกร. การค้นหาสารสนเทศบนเวปไซด์ไวด์เว็บ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- สมชาย วรัญญานุไกร. "การประเมินสารสนเทศ." ทักษะการรู้สารสนเทศ. 131-138. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, , 2548.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2556. กรุงเทพฯ สำนักงาน, 2556.

สำนักป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางเทคโนโลยีสารสนเทศ. คู่มือความรู้ด้านภัยสารสนเทศ เพื่อเป็นแนวทางด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2556.

สุนิตา เข้มทอง. "ความตระหนักรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานวรรณกรรม งานศิลปะ-การแสดงและสตรีตส์บนอินเทอร์เน็ต." จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

อรุณรัตน์ ศรีชูศิลป์. "พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ." 2554 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Arunrat_Srichoo sin/fulltext.pdf สืบค้น 9 มีนาคม 2557.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถาม

เรื่อง การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการตระหนักรู้เรื่องจริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ

ตอนที่ 3 การใช้เฟซบุ๊ก

ตอนที่ 4 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก

คำตอบของท่านเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย ข้อมูลที่ได้จะใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ผลที่ได้รับจากการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและห้องสมุดในสังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กแก่นิสิต และเป็นแนวทางแก่อาจารย์ในการกำหนดนโยบายและการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสารสนเทศ

อธิบายศัพท์

จริยธรรมสารสนเทศ หมายถึง จริยธรรมที่มุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้าง การจัดการ การเผยแพร่ และการใช้สารสนเทศ

สิทธิความเป็นส่วนตัว หมายถึง สิทธิที่เจ้าของข้อมูลจะควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวต่อผู้อื่นและการเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวให้ปลอดภัย รวมถึงการไม่ละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น

ความถูกต้องของสารสนเทศ หมายถึง การรับผิดชอบต่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ โดยการผลิต เผยแพร่ จัดเก็บ หรือใช้สารสนเทศที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ หมายถึง การเคารพต่อสิทธิของเจ้าของสารสนเทศ โดยการไม่ละเมิดสิทธิเจ้าของสารสนเทศ อาทิ การทำซ้ำ ดัดแปลง ลอกเลียนแบบ หรือแอบอ้างความเป็นเจ้าของ

การเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ หมายถึง สิทธิของผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศตามระดับสิทธิ์หรือเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของสารสนเทศ

เรื่อง การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าคำตอบตามความเป็นจริง และ/หรือกรอก
ข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. คณะที่กำลังศึกษา

ตอนที่ 2 การได้รับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสารสนเทศ

1. ท่านเคยได้รับความรู้เรื่องจริยธรรมสารสนเทศมาก่อนหรือไม่ และถ้าเคยท่านได้รับความรู้ด้านใดบ้าง (กรุณาตอบทั้งหัวข้อใหญ่ และหัวข้อย่อย)

- เคยได้รับความรู้เรื่อง จริยธรรมสารสนเทศด้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- สิทธิความเป็นส่วนตัว (Privacy)
 - ความถูกต้องของสารสนเทศ (Accuracy)
 - สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ (Property)
 - การเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ์ (Accessibility)
- ไม่เคยได้รับความรู้ (ข้ามไปทำตอนที่ 3)
2. ท่านเคยได้รับความรู้เรื่องจริยธรรมสารสนเทศจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- บุคคล
- อาจารย์ (โปรดระบุรายวิชา หากจำได้
 - บรรณารักษ์
 - เพื่อน
 - อื่นๆ (โปรดระบุ)
- สื่อมวลชน
- โทรทัศน์
 - วิทยุ
 - หนังสือพิมพ์
 - อื่นๆ (โปรดระบุ)

- สถาบัน/องค์กร
- สถาบันการศึกษา
 - หน่วยงานเอกชน
 - ห้องสมุด/ศูนย์สารสนเทศ
 - อื่นๆ (โปรดระบุ)
- อินเทอร์เน็ต
- เว็บไซต์
 - ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)
 - เครือข่ายสังคม (Online Social Networks)
 - อื่นๆ (โปรดระบุ)
- อื่นๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เฟซบุ๊ก

1. ท่านมีประสบการณ์การใช้เฟซบุ๊กมานานเท่าไร

☐ น้อยกว่า 1 ปี	☐ 1-2 ปี
☐ 3-4 ปี	☐ มากกว่า 4 ปี
2. ท่านใช้เฟซบุ๊กประมาณกี่ครั้งต่อสัปดาห์

☐ 1-5 ครั้ง	☐ 6-10 ครั้ง
☐ 11-15 ครั้ง	☐ มากกว่า 15 ครั้ง
☐ ไม่แน่นอน	
3. ท่านใช้เฟซบุ๊กโดยเฉลี่ยแต่ละครั้งนานเท่าใด

☐ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	☐ 1-2 ชั่วโมง
☐ 3-4 ชั่วโมง	☐ มากกว่า 4 ชั่วโมง
4. วัตถุประสงค์การใช้เฟซบุ๊กของท่านคืออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ติดต่อสื่อสารกับเพื่อน	☐ หาเพื่อนใหม่
☐ เพื่ออัปเดตสถานะในชีวิตประจำวันให้ผู้อื่นรับทราบ	☐ เพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ต่างๆ
☐ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ผู้อื่นได้รับทราบ	☐ เพื่อติดตามเรื่องราวชีวิตของผู้อื่น
☐ เล่นเกมส์	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5. ท่านมีจำนวนเพื่อนกี่คนในบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กหลัก*

- น้อยกว่า 100 คน 100-300 คน
 301-500 คน 501-700 คน
 มากกว่า 700 คน

6. ท่านเป็นเพื่อนกับบุคคลต่อไปนี้ในบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กหลักหรือไม่ (กรุณาตอบทุกข้อ พร้อมระบุเหตุผล)

1. ผู้ปกครอง
 เป็น (เหตุผล.....) ไม่เป็น (เหตุผล.....)
2. อาจารย์
 เป็น (เหตุผล.....) ไม่เป็น (เหตุผล.....)
3. คนแปลกหน้า/คนไม่รู้จัก
 เป็น (เหตุผล.....) ไม่เป็น (เหตุผล.....)

*สำหรับผู้ที่มิบบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กมากกว่า 1 บัญชี ให้หมายถึง บัญชีที่ท่านเข้าใช้บ่อยที่สุด

ตอนที่ 4 การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊ก

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

จริยธรรมสารสนเทศ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ /เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
สิทธิความเป็นส่วนตัว (Privacy)					
1. การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เช่น ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ เป็นช่องทางให้ถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว
2. การเปิดเผยตำแหน่งที่อยู่ เช่น การเพิ่มสถานที่ (Add a Location) บนเฟซบุ๊ก มีความเสี่ยงในการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว
3. การอ่านนโยบายความเป็นส่วนตัวของเฟซบุ๊กช่วยให้รู้วิธีควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว
4. บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กของท่านควรเปิดให้ทุกคนสามารถเข้าดูข้อมูลได้
5. การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวไม่สามารถป้องกัน การถูกค้นหาข้อมูลบนเฟซบุ๊กจากเครื่องมือสืบค้น เช่น Google
6. การตั้งค่า Timeline ช่วยป้องกันไม่ให้ผู้อื่นสามารถโพสต์บน Timeline
7. การตั้งค่าการแท็ก ¹ ทำให้ท่านสามารถตรวจสอบการถูกแท็กจากผู้อื่น ก่อนปรากฏบน Timeline
8. การจัดกลุ่มเพื่อน เช่น เพื่อนสนิท ครอบครัว คนรู้จัก เป็นการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัว
9. การสำรองข้อมูล (Back up) ² ในเฟซบุ๊กช่วยเพิ่มความปลอดภัยให้กับข้อมูล
10. การโพสต์ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไม่จำเป็นต้องบอกเจ้าของข้อมูลก่อน
11. การแจ้งข่าวให้เพื่อนรับทราบควรใช้วิธีโพสต์บน Timeline ของบุคคลนั้น

¹ การแท็ก (Tagging) คือ การเพิ่มชื่อเพื่อนหรือคนอื่น ๆ บนเฟซบุ๊กลงในข้อมูลที่โพสต์ บุคคลที่ถูกแท็กจะเห็นข้อมูล

² การสำรองข้อมูล (Back up) คือ การคัดลอกเพิ่มข้อมูลเพื่อเก็บสำรองไว้ใช้ ในกรณีที่แพลตฟอร์มเกิดเสียหรือสูญหาย

จริยธรรมสารสนเทศ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ /เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
สิทธิความเป็นส่วนตัว (Privacy)(ต่อ)					
12. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็ว ควรใช้วิธีแท็กชื่อเพื่อนบนเฟซบุ๊ก
13. การเพิ่มชื่อบุคคลเข้ากลุ่ม(Group) สามารถทำได้โดยถามความสมัครใจของเจ้าตัวภายหลัง
14. การส่งสแปมให้ผู้อื่นถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว
15. การเข้าสู่ระบบ (Log in) เฟซบุ๊กผ่านลิงค์ในอีเมลลดความเสี่ยงในการถูกฟิชซิง ¹
16. เฟซบุ๊กใช้คุกกี้ ² ติดตามพฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้เฉพาะเวลาที่อยู่ในระบบเฟซบุ๊ก
17. การคลิกลิงค์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาอาจทำให้บัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊กได้รับความเสียหายจากมัลแวร์ ³
18. การอนุญาตให้แอปพลิเคชันจากภายนอกเข้าถึงข้อมูลในเฟซบุ๊ก เช่น เกมส์ อาจถูกนำข้อมูลไปใช้ในเชิงธุรกิจ
19. การตั้งรหัสผ่านที่เดาง่าย เช่น วันเกิด มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ (Hacking)
ความถูกต้องของสารสนเทศ (Accuracy) (ในฐานะผู้เผยแพร่ข้อมูล)					
1. การโพสต์ข้อมูลควรนำเสนอตามความเป็นจริง
2. การโพสต์ข้อมูลควรมีการอ้างอิงแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้อ่านตรวจสอบกลับไปยังต้นฉบับได้
3. การตรวจสอบการสะกดคำ ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ควรทำหลังการโพสต์ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว
4. การโพสต์ข้อมูลควรตรวจสอบเนื้อหาให้ครบถ้วน สมบูรณ์
5. การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา
6. การแชร์ข้อมูล ควรแชร์ก่อนแล้วตรวจสอบความถูกต้อง ภายหลัง เพื่อความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล

¹ ฟิชซิง คือ เว็บไซต์ปลอม มุ่งเน้นหลอกลวงผู้ใช้ให้เกิดการเข้าใจผิดเพื่อหลอกให้ผู้ใช้บอกรหัสผ่าน หรือข้อมูลสำคัญ

² คุกกี้ คือ ไฟล์ขนาดเล็กที่เข้ามาฝังในคอมพิวเตอร์ขณะเข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์

³ มัลแวร์ คือ โปรแกรมอันตรายที่อาจเล็ดลอดจากอินเทอร์เน็ต เข้ามาล้วงข้อมูลหรือสร้างความเสียหายแก่ข้อมูลภายในคอมพิวเตอร์

จริยธรรมสารสนเทศ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ/เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
<p>ความถูกต้องของสารสนเทศ (Accuracy)(ต่อ) (ในฐานะผู้เผยแพร่ข้อมูล)</p> <p>7. การแชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ตัวผู้แชร์ไม่ได้เป็นผู้รับผลกระทบ</p> <p>8. การแชร์ข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องอาจเป็นการสร้างข่าวลือก่อให้เกิดความเสียหาย</p> <p>(ในฐานะผู้รับข้อมูล)</p> <p>9. ข้อมูลที่ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียนแต่ถูกแชร์จากเพื่อนหลายคนในเฟซบุ๊ก ถือว่ามีความน่าเชื่อถือ</p> <p>10. ข้อมูลที่จัดทำโดยองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญหรือหน่วยงานภาครัฐมีความน่าเชื่อถือ</p> <p>11. จำนวนการกด“ถูกใจ”(Like) สูง แสดงว่าเนื้อหาที่มีความน่าเชื่อถือ</p> <p>12. ก่อนนำข้อมูลที่เผยแพร่บนเฟซบุ๊กไปใช้ทุกครั้งควรตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งอ้างอิง</p>					
<p>สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ (Property)</p> <p>1. การใช้ภาพของผู้อื่นเป็นรูปภาพประจำตัวในเฟซบุ๊กเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์</p> <p>2. การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นเจ้าของ</p> <p>3. การโพสต์ภาพของผู้อื่นสามารถใส่เครดิตเป็นชื่อตนเองได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ค้นหามาเผยแพร่</p> <p>4. การโพสต์ผลงานเพลง ภาพยนตร์ของผู้อื่น ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าผู้โพสต์ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า</p> <p>5. การโพสต์ผลงานฉบับเต็มของผู้อื่นลงบนไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์ให้คนอื่น ๆ ได้ใช้ประกอบการเรียน ถือเป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์</p>					

จริยธรรมสารสนเทศ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ /เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
<p>สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ (Property) (ต่อ)</p> <p>6. การโพสต์ภาพที่ค้นจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาต เจ้าของเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์</p> <p>7. การโพสต์ข้อมูลที่นำมาจากอินเทอร์เน็ต ไม่ต้องอ้างอิง แหล่งที่มา เพราะสิ่งที่ยูบบนอินเทอร์เน็ตสามารถใช้ร่วมกันได้</p> <p>8. การใช้ผลงานที่อยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตการใช้งานที่มี ลิขสิทธิ์ เช่น Creative commons¹, GNU² ผู้ใช้สามารถนำ ผลงานไปใช้ได้โดยไม่มีเงื่อนไข</p>
<p>การเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ (Accessibility)</p> <p>1. การเข้าดูข้อมูลบนเพชบุ๊กผู้อื่น ควรเข้าถึงตามระดับสิทธิ์ที่ ได้รับอนุญาต</p> <p>2. การเจาะระบบบัญชีผู้ใช้เพชบุ๊กถือเป็นการละเมิดสิทธิ์การ เข้าถึงข้อมูล</p> <p>3. การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเพชบุ๊ก เป็น การเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย</p> <p>4. เพชบุ๊กของคนในครอบครัวโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้อง หากท่าน มีรหัสผ่านควรเข้าไปลบหรือแก้ไขข้อมูล</p> <p>5. การตั้งรหัสผ่านเพชบุ๊กควรใช้รหัสผ่านอันเดียวกับเว็บไซต์ อื่นๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้</p> <p>6. เมื่อใช้เพชบุ๊กเสร็จควรทำการออกจากระบบ (Log out) ทุกครั้ง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์เข้าใช้</p> <p>7. การใช้เพชบุ๊กผ่านWi-Fiสาธารณะ ยากต่อการถูกลักลอบ เข้าดูข้อมูลบนเพชบุ๊ก</p> <p>8. การตั้งค่าความปลอดภัยเพชบุ๊กช่วยเพิ่มความปลอดภัย จากการเข้าใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต</p>

¹ Creative commons คือ สัญญาอนุญาตให้ผู้ใช้สามารถนำงานที่มีลิขสิทธิ์ไปใช้ได้ โดยไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

² GNU คือ สัญญาอนุญาตให้ใช้ซอฟต์แวร์หรือแอปพลิเคชัน ที่ผู้ใช้สามารถนำไปใช้งาน ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอิสริยา หมี่เงิน เกิดเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2528 ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งบรรณารักษ์ ฝ่ายบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยม อันดับ 2 สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน พ.ศ. 2551 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2555

